

UNIVERZITA PALACKÉHO OLOMOUČ

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské výchovy

Teologické nauky

Bc. Monika Szotkowská

Velká dětská Bible

Biblia dla dzieci:

Historia miłości Boga do człowieka

Analýza a pokus o biblické zhodnocení

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. Dr. Ludvík Dřímál, Th.D.

2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Českém Těšíně dne 19. 4. 2022

.....
Monika Szotkowská

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu práce doc. Dr. Ludvíkovi Dřimalovi, Th.D. za odborné vedení práce, za jeho vstřícnost, ochotu a cenné připomínky.

Anotace

Tématem diplomové práce je průzkum dvou konkrétních „Biblí pro děti“, a to polské „Bible dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka“ a české „Velké dětské Bible“. Cílem je zjistit, zda jsou texty příběhů v souladu s Písmem svatým, a zda jsou pro děti dle věkové kategorie doporučené vydavatelstvím vhodné a srozumitelné. Diplomová práce se také pokusí stanovit zásady pro převyprávění Bible do vyprávění vhodného pro děti.

Klíčová slova

Bible, Písmo svaté, „Bible pro děti“, důvody čtení Bible dětem, biblické příběhy, biblické zhodnocení, převyprávění biblických textů,

Annotation

The topic of the diploma thesis is a survey of two specific "Bibles for children", namely the Polish "Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka" and the Czech "Velká dětská Bible". The aim is to find out whether the texts of the stories are in accordance with the Holy Scriptures and whether they are suitable and comprehensible for children according to the age category recommended by the publisher. The diploma thesis will try to set the principles for retelling the Bible into a story suitable for children.

Keywords

Bibles, Scripture, "Bible for children", reasons for reading the Bible to children, biblical stories, biblical evaluation, retelling of biblical texts,

OBSAH

ÚVOD	8
1 ČETBA DĚTEM Z BIBLE	9
2 ANALÝZA VYBRANÝCH PUBLIKACÍ	10
2.1 „Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka“.....	10
2.1.1 Základní informace o publikaci.....	10
2.1.2 Struktura knihy.....	12
2.1.3 Obsah knihy, příběhy 1-53.....	12
2.2 „Velká dětská Bible“.....	25
2.2.1 Základní informace o publikaci.....	25
2.2.2 Struktura knihy.....	28
2.2.3 Obsah knihy, příběhy 1-151.....	28
3 POKUS O HODNOCENÍ	67
3.1 „Biblia dla dzieci Historia miłości Boga do człowieka“.....	67
3.1.1 Autentičnost příběhů ve srovnání s Písmem svatým.....	67
3.1.1.1 Noeho cesta.....	67
3.1.1.2 Malý Mojžíš.....	69
3.1.1.3 Jonáš a velká ryba.....	71
3.1.1.4 K Betlému.....	72
3.1.1.5 Nevidomý.....	73
3.1.1.6 Ježíš žije.....	74
3.1.2 Hodnocení srozumitelnosti pro děti.....	75
3.1.2.1. Noeho cesta.....	75
3.1.2.2 Malý Mojžíš.....	75
3.1.2.3 Jonáš a velká ryba.....	75
3.1.2.4 K Betlému.....	75
3.1.2.5 Nevidomý.....	76
3.1.2.6 Ježíš žije.....	76
3.2 „Velká dětská Bible“.....	76
3.2.1 Autentičnost příběhů ve srovnání s Písmem svatým.....	76
3.2.1.1. Babylonská věž aneb velký zmatek.....	76
3.2.1.2 Spor mezi Jákobem a Ezauem.....	78

3.2.1.3 Smrt krále Saula a Davidův nárek nad Jonatanem.....	80
3.2.1.4. Josef a jeho anděl.....	81
3.2.1.5. Ježíš se nechává pokřtít.....	83
3.2.1.6. Boží království se podobá kvasu.....	84
3.2.2 Hodnocení srozumitelnosti pro děti.....	84
3.2.2.1. Babylonská věž aneb velký zmatek.....	84
3.2.2.2 Spor mezi Jákobem a Ezauem.....	85
3.2.2.3 Smrt krále Saula a Davidův nárek nad Jonatanem.....	86
3.2.2.4. Josef a jeho anděl.....	87
3.2.2.5. Ježíš se nechává pokřtít.....	88
3.2.2.6. Boží království se podobá kvasu.....	88
3.3 Shrnutí.....	89
ZÁVĚR.....	92
LITERATURA A PRAMENY.....	94

ÚVOD

Téma seznamování dětí s Písmem svatým je v naší rodině, vzhledem k tomu, že máme tři malé děti, velmi aktuální. Většina textů z Písma svatého je však pro děti obtížně pochopitelná.

Vybrat vhodnou „Bibli pro děti“, která by byla pro děti přínosem, není snadné. Na trhu je v nabídce velké množství „Biblí pro děti“. Například jen na webových stránkách Karmelitánského knihkupectví jich v sekci „Bible pro děti“ bylo k datu 31. 3. 2022 v nabídce 35.¹ Na webových stránkách lze sice zjistit podrobnější informace o autorovi a knize, ale ani to nám výběr knihy zcela neulehčí. Často zde chybí podstatné informace, např. pro jakou věkovou kategorii dětí je kniha určena.²

Při čtení z „Bible pro děti“ si člověk také nemůže být zcela jistý (pokud ovšem text celé knihy důkladně neprozkoumá a nesrovná), zda je text v souladu s Písmem svatým, a tedy jestli místo seznamování s Písmem svatým dětem nečteme spíše „inspirované pohádky“.

Cílem této práce je prozkoumat dvě konkrétní „Bible pro děti“, které mají řadu ocenění, a zjistit, zda jsou texty příběhů v souladu s Písmem svatým, a zda jsou pro děti dle věkové kategorie doporučené vydavatelstvím vhodné a srozumitelné. K naplnění tohoto cíle použijeme metodu analytickou doplněnou o srovnání s textem autentické Bible.

Práce je rozdělena do tří kapitol. Nejprve jsou v první kapitole uvedeny důvody, proč je důležité dětem Písmo svaté číst. V druhé a třetí kapitole jsou analyzovány a hodnoceny dvě konkrétní „Bible pro děti“. V hodnotící části jsou zrekapitulovány klady a zápory obou „Biblí pro děti“. Dále je proveden pokus o naformulování důležitých zásad pro převyprávění Bible do vyprávění vhodného pro děti.

Psaní této práce mě obohatilo a pomohlo mi získat potřebné informace pro seznamování dětí s Písmem svatým.

¹ Srov. [online]. [cit. 31. 3. 2022]. Dostupné z: <https://eshop.cirkev.cz/knihy/kategorie/pro-deti-a-mladez>.

² Srov. Tamtéž.

1 ČETBA DĚTEM Z BIBLE

Již svatý Jeroným tvrdil, že neznalost Písma je neznalost Krista.³ Písmo svaté je základním pramenem naší víry. Skrze Písmo svaté můžeme dětem pomoci rozvíjet jejich víru a také jim můžeme pomoci navázat osobní vztah k Bohu.⁴ Vyprávění příběhů z Písma svatého dětem umožňuje získat zkušenost s Bohem.⁵ V Písmu svatém se dává Bůh člověku poznat.⁶ Boží slovo nám bylo dáno k naší vnitřní proměně, jako ukazatel cesty, slovo o spáse a naděje do našeho života, jako Boží vyznání jeho lásky k nám. Proto musí být dětem představeno nejen jako vzor etického chování, ale má děti přivádět zároveň do osobnějšího vztahu k Bohu, který nám projevuje svou lásku nejrůznějšími způsoby.⁷

Pro děti znamená věřit totiž především zažít, že Bůh je, i nás všechny, bezpodmínečně přijímá a miluje. A přesně tyto zkušenosti nám jsou předávány v Novém i Starém zákoně, kde Boha můžeme zažít jako spásného, uzdravujícího a osvobozujícího.⁸ Dětem rovněž může kontakt se světem biblických postav a příběhů, který je navázán v dětství, i v pozdějším věku poskytnout orientaci v životě a zůstat vodítkem při posuzování lidí a událostí.⁹ Děti potřebují duchovní pokrm, „*ne jenom chlebem bude člověk živ, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.*“ (Mt 4,4)

Vztah člověka k četbě a zejména k četbě Bible se utváří od raného dětství. Bibli by měli dětem číst především rodiče, neboť společné čtení je i vynikající výchovnou metodou a způsobem, jak dítěti projevit svou lásku. S návazností na „probíranou látku“ by biblické texty měli s dětmi číst také katechetky a katecheté. Rovněž kněz v roli katechety by mohl navázat na setkání dítěte s Božím slovem při liturgii.¹⁰

První seznámení s texty Písma svatého patří mezi nejdůležitější úkoly křesťanské výchovy.¹¹ Křesťanská výchova je povinností rodičů.¹² Ti mají být svým dětem prvními

³ Srov. VLKOVÁ, Gabriela Ivana. *Slovo Boží a slovo lidské: všeobecný úvod do Písma svatého*. 2., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 7.

⁴ Srov. SURMA, Barbara. Rozvíjení daru víry u dětí v Katechezi dobrého Pastýře. *Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2013 [cit. 14. 03. 2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Rozvijeni-daru-viry-u-deti-v-Katechezi-dobreho-Pastyre.pdf.

⁵ Srov. LEIST, Marielene. *První zkušenost s Bohem*. Praha: Vyšehrad, 1996, s. 45-48.

⁶ Srov. HERCIKOVÁ, Pavla Edita. *Křesťanská výchova dětí*. Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 2002, s. 37.

⁷ Srov. Tamtéž, s. 151.

⁸ Srov. BIESINGER, Albert. *Gott in die Familie. Erstkommunion als Chance für Eltern und Kinder*. München: Kösel, 1996., s. 83.

Veškeré překlady textu v této diplomové práci z polštiny, angličtiny či němčiny jsou autorčiny.

⁹ Srov. CHALUPA, Petr. Četba Bible s dětmi. *Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2010 [cit. 02. 03. 2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Cetba-Bible-s-detmi-1.pdf.

¹⁰ Srov. Tamtéž.

¹¹ Srov. *Křesťanská výchova v rodině*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2000, s. 17.

hlasateli víry.¹³ „Když má víra dětí růst, a křesťanská víra je především víra v Ježíše Krista, pak musí naše děti poznávat Ježíše Krista takového, jakého Písmo svaté zvěstuje. Příběhy o Ježíši jsou nejdůležitějším prvkem křesťanské výchovy. Jestliže chceme své děti skutečně vést k Pánu, pak jim tyto příběhy nesmíme zatajovat.“¹⁴

Bible však není knihou pro děti,¹⁵ pochází z jiné doby a jiné kultury, často je i pro nás málo srozumitelná.¹⁶ Jestliže tedy chceme dětem předat biblické zkušenosti s vírou a seznámit je s biblickými příběhy, musí být vysoce teologická literatura převedena do vyprávění pro děti.¹⁷

2 ANALÝZA VYBRANÝCH PUBLIKACÍ

V této části budou analyzovány dvě konkrétní „Bible pro děti“, a to „Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka“ a „Velká dětská Bible“. K publikacím budou uvedeny základní informace, jejich struktura a obsah.

2.1. „Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka“

2.1.1. Základní informace o publikaci

Název knihy „Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka“ můžeme přeložit jako „Bible pro děti: Příběh Boží lásky k člověku“. Bible byla vydána polským vydavatelstvím JEDNOŚĆ, v Kielce v roce 2016, ISBN 978-83-7660-276-9.¹⁸ Kniha má 288 stran, formát 159 x 190 mm, pevnou, šitou vazbu. Je určena pro čtenáře ve věku 6 – 9 let.¹⁹

Na obal knihy byly použity vybrané ilustrace z příběhů této „Bible pro děti“. Na přední straně je vyobrazeno Ježíšovo narození a k Betlému přicházející pastýři, vše zdobené zlatými hvězdami. Přední obálka obsahuje také zlatě zdobený název knihy, vpravo dole je uvedeno jméno vydavatelství. Na zadní straně obálky je v elipse zobrazena ilustrace z příběhu Ježíš a děti. Pod ilustrací najdeme upoutávku na knihu, která dítěti říká: „Čti Bibli a dozvíš se, jak

¹² Srov. GRAUBNER, Jan. *Manželství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 26.

¹³ Srov. BENEDIKT XVI. *Myšlenky o rodině*. Praha: Paulínky, 2010, s. 112.

¹⁴ Srov. *Křesťanská výchova v rodině*. Olomouc: Maticе cyrilometodějská, 2000, s. 44.

¹⁵ Srov. CHALUPA, Petr. *Četba Bible s dětmi. Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2010 [cit. 02. 03. 2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Cetba-Bible-s-detmi-1.pdf.

¹⁶ Srov. VLKOVÁ, Gabriela Ivana. *Slovo Boží a slovo lidské: všeobecný úvod do Pisma svatého*. 2., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 7.

¹⁷ Srov. CHALUPA, Petr. *Četba Bible s dětmi. Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2010 [cit. 02. 03. 2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Cetba-Bible-s-detmi-1.pdf.

¹⁸ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 2.

¹⁹ Srov. [online]. [cit. 07. 02. 2022]. Dostupné z: <https://www.jednosc.com.pl/teologia-20/2105/3/biblia/biblia-dla-dzieci-historia-milosci-boga-do-czlowieka>.

moc Tě Bůh miluje. Poznávaj Bibli a víra se stane tím nejkrásnějším dobrodružstvím Tvého života.“ Pod upoutávkou dole je také údaj o ceně a čárový kód s ISBN.

První strana kromě názvu knihy obsahuje také jméno autorky, ilustrátora, název vydavatelství a také řádek vybízející k dopsání jména dítěte, kterému tato Bible patří. Druhá strana obsahuje údaje o názvu originálu knihy a roku jeho vydání, jméno překladatelky, jméno osoby zodpovědné za redakci a korekturu, jméno autora obalového designu, číslo ISBN, údaje o tisku a vydavatelství. Na třetí straně je uvedeno věnování autorky a ilustrátora jejich rodinám. Poté následuje obsah a jednotlivé příběhy.²⁰

Autorka knihy Catherine DeVries je americká spisovatelka a editorka. Měla vliv na vývoj mnoha nejprodávanějších „Bibli pro děti“ a biblických knih příběhů. Je také autorkou mnoha článků, které byly publikovány v odborných časopisech. Autorem ilustrací je Jim Madsen. Žije v USA a je ilustrátorem velkého počtu knih pro děti.²¹ Tato „Bible pro děti“ je opravdu bohatě ilustrovaná, text je vložen pouze na místech, které výsledný obraz ilustrace neruší. Mnohé strany jsou vyplněny pouze obrazovou formou bez textu. Text je psán velkými písmeny, aby byl vhodný i pro začínající čtenáře. Kniha obsahuje 53 příběhů. Jednotlivé příběhy jsou uzpůsobeny pro nejmenší děti, jsou proto krátké a lze je přečíst do 5 až 10 minut.²²

V popisu této knihy na stránkách vydavatelství JEDNOŠĆ je objasněno, že Bible je vlastně příběh o Boží lásce k člověku. Při čtení Bible tuto lásku zkoumáme, obdivujeme a učíme se jí. Je velmi důležité, aby děti četly Bibli a mohly vyrůstat s vědomím, že jsou milovány a ony samy pak byly citlivé k dobru a uměly lásku i rozdávat. Bible je také napínavým dobrodružstvím, které nás zve k poznávání historických faktů, geografii svatých míst a slavných biblických postav.²³

Kniha je přeložena z anglického originálu, vydaného v roce 2009 vydavatelstvím Zondervan, USA pod názvem „Adventure Bible Storybook“, tedy dobrodružná kniha biblických příběhů.²⁴ V roce 2009 vyhrála „Adventure Bible Storybook“ cenu Retailers Choice Award v kategorii Literatura faktu pro děti. Tato „Bible pro děti“ je s více než 9 miliony prodaných výtisků oblíbená křesťanskými školami, církvemi i rodinami. Originál knihy má jiný obal, ale příběhy a ilustrace v knize jsou totožné. V popisu knihy na webových

²⁰ DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŠĆ, 2016, s. 1-3.

²¹ Srov. [online]. [cit. 07. 02. 2022]. Dostupné z: <https://www.zondervan.com/9780310716372/adventure-bible-storybook/>.

²² Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŠĆ, 2016.

²³ Srov. [online]. [cit. 07. 02. 2022]. Dostupné z: <https://www.jednosc.com.pl/teologia-20/2105/3/biblia/biblia-dla-dzieci-historia-milosci-boga-do-czlowieka>.

²⁴ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŠĆ, 2016, s. 8.

stránkách vydavatelství Zondervan je uveden jiný doporučený věk čtenáře, kniha je určena pro děti 4–7 let, které s „Bibli pro děti“ teprve začínají. Kniha má děti učit hlavní příběhy a témata Bible, a to vše snadno čitelným, pochopitelným, zábavným a vzrušujícím způsobem.²⁵

2.1.2. Struktura knihy

Kniha je rozdělena na dvě části, Starý a Nový Zákon. Starý zákon obsahuje 25 příběhů, Nový zákon 28 příběhů. Strukturu příběhu tvoří vždy název příběhu, odkaz na biblický text a samotný příběh. Na závěr příběhu je vždy dole vložen obdélník ve tvaru pergamenu. Pergamen je rozdělen do dvou částí. První část s obrázkem kompasu nazvaná „Dobrodružné odhalení“ obsahuje nějakou zajímavost, doplnění nebo objasnění příběhu. Zdroj těchto informací není uveden. Druhá část s obrázkem truhly s pokladem a názvem „Bible říká“ obsahuje citát z Bible týkající se předmětného příběhu, i s uvedeným odkazem na biblický text.

2.1.3. Obsah knihy

1) Začátek příběhu

Do ohromného černého prostoru, roztahujícího se v prázdné temnotě, stvořil Bůh prvního dne světlo. Druhého dne dal vzniknout prudkému prameni šumící vody a vysoko nad oceán umístil nebe. Z vody se třetího dne vynořila země, z které vyrůstaly kořeny. Ty vydaly klíčící rostliny, stromy a květiny. Čtvrtý den Bůh umístil slunce a měsíc na nebe, hvězdy rozsypal po obloze. Pátý den vytvořil ryby a jiná zvířata, na nebe umístil letící ptáky a motýly. Šestáho dne Bůh stvořil Adama a Evu, dle svého obrazu. Sedmého dne Bůh odpočíval.²⁶

2) Hřích Adama a Evy

V rajské zahradě se k Evě připlazil neznámý tvor a ptal se, co je to za libá vůně. Eva následovala hada až ke stromu plného dozrálého ovoce, rostoucímu uprostřed Ráje. Dozrálé ovoce vábilo Evu svou barvou i vůní, ale hadovi řekla, že jíst ovoce z tohoto stromu jim Bůh zakázal. Had jí vysvětlil, že se Bůh bojí, protože by se stali stejným, jako je on. Eva ochutnala a nabídla i přicházejícímu Adamovi, který po zaváhání také jedl. Oba cítili, že se něco změnilo, uslyšeli kroky Boha a utekli před ním. Bůh je vyhnal ze zahrady, protože ho neposlechli a přestali mu věřit.²⁷

²⁵ Srov. [online]. [cit. 07. 02. 2022]. Dostupné z: <https://www.zondervan.com/9780310716372/adventure-bible-storybook/>.

²⁶ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 6-11.

²⁷ Srov. Tamtéž, s. 12-17.

3) Noeho cesta

Noe se na arše kolébal v houpací síti. Jeho spánek přerušovaly zvuky hromu a zvířat, doléhající k jeho uším.²⁸ Archa se prudce naklonila a Noe vypadl z houpací sítě, ale nevadilo mu to, protože byl právě čas podojit krávy. Noeho žena, která nesla košík vajec, mu při prudkých pohybech archy narazila do zad. Omluvila se a šla chystat snídani, snad se jí při tom houpání podaří vejce udržet na pánvi.²⁹ Noe se modlí k Bohu a děkuje za záchranu své rodiny a zvířat. Přes okno vlétá holubice a sedá si na parapet. Již brzy skončí čas potopy a započne nové dobrodružství.³⁰

4) Abrahám a hvězdy

Abraham se díval do údolí a náhle uslyšel Boží hlas, který ho vybízel, aby spočítal všechny hvězdy na nebi. Abraham se rozesmál a odpověděl, že nemůže, vždyť je už starý a jeho zrak je příliš slabý. Bůh Abramovi řekl, že tak početné bude jeho potomstvo. Abraham se tomu divil, vždyť neměl děti a byl již starý. Bůh Abrahamovi oznámil, že jeho žena bude mít dítě. Slíbil Abrahamovi, že bude bdít nad jeho rodinou a všemi jeho potomky.³¹

5) Prodaný Josef

Josef byl milovaným synem svého otce. To se nelíbilo jeho bratrům, kteří ho ze žárlivosti a hněvu hodili do hluboké studny. Po několika hodinách někdo spustil dolů lano. Josefovi se ulevilo, že se bratři pro něho vrátili. Nebyli to však bratři, ale kupci, kteří mu svázali ruce a odvedli ho pryč. Josef se bál, protože nevěděl, že Bůh s ním má plán, který má zachránit od hladu tisíce lidí a také jeho bratry.³²

6) Malý Mojžíš

Miriam položila košík s bratrem na vodu a opatrně se vrátila do svého úkrytu.³³ Dát ho do košíku a nechat na vodě, bylo pro chlapce jedinou šancí, jak se zachránit. Zpoza vysokého rákosí uviděla ženu, která přikázala košík vylovit.³⁴ Byla to princezna, která si chlapce vzala a

²⁸ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 18.

²⁹ Srov. Tamtéž, s. 19.

³⁰ Srov. Tamtéž, s. 20-23.

³¹ Srov. Tamtéž, s. 24-29.

³² Srov. Tamtéž, s. 30-35.

³³ Srov. Tamtéž, s. 36-37.

³⁴ Srov. Tamtéž, s. 38-39.

dala mu jméno Mojžíš. Miriam přišla k ženě a nabídla jí, že zná někoho, kdo by dítě mohl kojit. Poté Miriam běžela s radostnou zprávou domů.³⁵

7) Rány

Mojžíš opřený o pastýřskou hůl přemýšlel nad plány Boha, zda jsou vůbec proveditelné. Bůh se mu zjevil v podobě hořícího keře a přikázal, aby se vrátil do Egypta a osvobodil svůj národ. Poslechl a zkoušel tvrdohlavého faraona přesvědčit, ten ale odmítal. Bůh se proto rozhodl zlomit jeho tvrdé srdce a seslal na Egypt strašlivé rány: voda se zbarvila krví; na lidi začaly útočit žáby a mouchy; onemocněly zvířata i lidé; krupobití zničilo úrodu; roje kobylek sežraly celou vegetaci a tma byla i ve dne. Neoblomnost faraona zlomilo až to, že všichni prvorození synové v Egyptě poumírali, a spolu s nimi i jeho syn.³⁶

8) Odchod z Egypta

Vyvolený národ se po odchodu z egyptského zajetí vydal směrem k Rudému moři. Cestou přes poušť se radovali ze své svobody a vzpomínali na těžké roky otrocké práce. Malé děvčátko jdoucí uprostřed davu objalo svou panenku, jeho pozornost upoutal zvuk podobný hromu. V dálce si všimli stoupající stěny z písku. Pronásledovaly je stovky vojáků a vozy faraona.³⁷

9) Přes Rudé moře

Ve střetu se silnou armádou faraona neměli Izraelci žádnou šanci. Dostali se do pasti, před nimi Rudé moře, za nimi vozy faraona. Bůh řekl Mojžíšovi, ať zvedne svou hůl, moře se rozdělí a lid přejde po dně suchou nohou. Tak se také stalo a Izraelité mohli bezpečně projít. Až poslední z Izraelitů položil nohu na suchém břehu, voda se znovu spojila a zatopila vozy faraona.³⁸

10) Mana z nebe

Malý chlapec se díval k nebi. Bílé vločky, které padaly na zem, zůstávaly na jeho hlavě, ručkách a oblečení. Otevřel pusu a jeden z plátků mu spadl na jazyk. Vločka se rozpustila v puse jako sníh, ale chutnala jako chléb. Maličký řekl o svém objevu ostatním. Bůh sdělil

³⁵ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 40-41.

³⁶ Srov. Tamtéž, s. 42-47.

³⁷ Srov. Tamtéž, s. 48-51.

³⁸ Srov. Tamtéž, s. 52-57.

Mojžíšovi, aby lidé každé ráno vložky sbírali, kolik jich budou potřebovat. Byl to pokrm, který jim dal Bůh, aby na cestě přes poušť netrpěli hladem.³⁹

11) Na štítu hory

Mojžíš vylezl na vrchol hory a vyvolený národ zatím čekal na úpatí hory na novinky, které měl Bůh předat Mojžíšovi. Bůh předal Mojžíšovi deset přikázání na dvou kamenných deskách a chtěl, aby je všichni lidé dodržovali. Ale když Mojžíš sestoupil z hory, uviděl, že si lidé ulili ze zlata sošku telete a uctívali ho. Mojžíš se rozhněval tak, že hodil desky dolů ze skal a ty se rozbily. Později Bůh vyryl deset přikázání na dvou nových kamenných deskách. Ty pak byly umístěny v Arše úmluvy.⁴⁰

12) Hradby Jericha

Izraelci došli na konec pouště a před nimi byla země Zaslíbená, oplývající mlékem a medem. Nový vůdce Božího lidu Jozue si všiml, že aby bylo možné vejít do Zaslíbené země, je třeba projít nějakým městem. Jericho bylo obeháno vysokou a silnou zdí a těžká brána hlídala město před nezvanými hosty. I když se lidu zdály příkazy od Boha divné, poslechli. Po šest dní každý den pochodovali kolem zdi Jericha a pak se zas vraceli do tábora. Sedmého dne zakřičeli vojenský pokřik a kněží ze všech sil zatroubili. V tu chvíli praskly stěny Jericha a s velkým hlukem se rozsypaly. Boží lid dobyl Jericho a měl otevřenou cestu do Zaslíbené země.⁴¹

13) Gedeón

Gedeónova armáda měla jen tři sta vojáků a armáda nepřítele jich měla stovky tisíc. Vojáci Gedeona však měli na své straně Boha. Gedeon rozdělil vojáky na tři oddíly a dal jim do rukou rohy, prázdné džbány a pochodně. Vojáci nepřítele byli přesvědčení, že jejich tábor byl obklíčen tisíci vojáky, ztratili orientaci a začali bojovat mezi sebou. Té noci Bůh a jeho lid vyhráli bitvu.⁴²

14) Samsonovo tajemství

Ještě před Samsonovým narozením anděl řekl jeho rodičům, že Samson byl vybrán Bohem a nikdy mu není dovoleno stříhat si vlasy. V nich totiž byla ukryta jeho nadlidská síla. Samson byl přes 20 let vůdce Izraelitů, ale jednou udělal chybu, zamiloval se do Dalily a to

³⁹ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 58-61.

⁴⁰ Srov. Tamtéž, s. 62-67.

⁴¹ Srov. Tamtéž, s. 68-73.

⁴² Srov. Tamtéž, s. 74-79.

tajemství jí svěřil. Dalila to prozradila Samsonovým nepřátelům Pelištejcům. Ti mu, až usnul, ostříhali vlasy, oslepili ho a vsadili do vězení. Jednoho dne se vládcové Pelištejců shromáždili ve svatyni a přivedli tam i Samsona, aby se mu vysmívali. Samson se opřel o chrámové sloupy a prosil Boha, aby mu vrátil sílu. Stěny se otřásly a celá budova se zřítila a zasypala Pelištejce i Samsona.⁴³

15) David a Goliáš

Stáli proti sobě, chlapec David a obr Goliáš. Za nimi pozorně sledovaly situaci dvě silné armády, které byly připravené každou chvíli bojovat. Chlapec neměl proti Goliášovi nejmenší šanci, ale sáhnul klidně do tašky zavěšené u pasu. Vytáhnul hladký kámen, dal ho do svého praku a přiběhl k obrovi. Obratně švihl a vystřelil kámen, který obra trefil přímo do čela. Goliáš se skácel k zemi, Izraelci jásali, díky chlapci zvítězili.⁴⁴

16) Píseň pastýře

V úvodu je popisována zelená pastvina s osvěžujícími prameny a ovečkou okusující trávu. Mladý David miloval přebývat v lůně přírody. Cítil, že je tak blízko Boha, stvořitele všech bytostí. Jednoho dne se cítil tak přeplněný svou láskou k Bohu, že napsal žalm, který je zpíváný dodnes. Jedná se o Žalm 23 s názvem Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatek.⁴⁵

17) Žalm 23

Obsahem je citace tohoto žalmu.⁴⁶

18) Nádherný chrám

Sedm let stavěl král Šalamoun úžasnou svatyni, která vznikla ještě v mysli jeho otce, krále Davida. Oslnivé chrámová budova zářila leskem zlata a byla krásnější než jakákoliv budova na světě. Uprostřed svatyně dal Šalamoun vybudovat výjimečnou místnost, v které měla být umístěna Archa úmluvy. Do dokončeného chrámu ji kněží vnášeli za přítomnosti velkého shromážděného davu. Šalamoun shromážděným řekl, že postavil Bohu dům, místo jeho přebývání navěky.⁴⁷

⁴³ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 80-85.

⁴⁴ Srov. Tamtéž, s. 86-91.

⁴⁵ Srov. Tamtéž, s. 92-93.

⁴⁶ Srov. Tamtéž, s. 94-95.

⁴⁷ Srov. Tamtéž, s. 96-101.

19) Moudrá slova

Šalamoun byl známý svou neobvyklou moudrostí, která byla darem samého Boha. Svými moudrými radami posloužil mnoha lidem. Moudré myšlenky krále Šalamouna byly zapsány v Knize přísloví. Tyto pravdy nám ukazují cestu, po které máme jít.⁴⁸

20) Šalamounovy myšlenky

Král Šalamoun napsal 3000 přísloví a víc než 1000 písní. Následující text je tvořen citací šestnácti Šalamounových veršů z Knihy přísloví.⁴⁹

21) Eliáš uprostřed vichru

Eliášovi život přinášel mnoho dobrodružství. Dokázal, že Bůh, ne Baal, je jediným Pánem. Podařilo se mu utéct od zlé královny Jezabel. Přežil na poušti díky jídlu, které mu každý den Bůh posílal. Dnes bude Eliáš vzat do nebe. Jeho sluha, Eliša, ho velmi chce doprovázet. Eliáš se ho ptal, co pro něho může udělat, dokud je ještě tady. Eliša si přál, aby dvě části Eliášova ducha přešly na něj. Náhle se objevil ohnivý vůz s ohnivými koňmi a Eliáš byl uprostřed vichru unesen do nebe.⁵⁰

22) Naamanova cesta

Naaman byl statečný velitel vojska, ale nad svojí nemocí, malomocenstvím, zvítězit nemohl. Když mu služka přinášela večeři, řekla mu, že nemocí by ho určitě zbavil prorok ze Samaří. Naaman se těm slovům divil, protože byl u nejlepších lékařů a žádný z nich mu nedával naději. Plný naděje šel k proroku Elišovi a zaklepal na jeho dveře. Ten mu jen přes posla vzkázal, aby šel k řece Jordán a opláchl se sedmkrát v jeho vodách. Naaman se rozčílil, cítil, že ho prorok odbyl. Sluhové ho přemlouvali, aby proroka poslechl. Naaman se ponořil v řece a nemoc zmizela, byl uzdraven.⁵¹

23) Ester a král

Ester byla neobvykle krásná žena, která svým půvabem okouzila krále, a ten ji učinil svou královnou. Její ochránce Mordokaj ji jednoho dne poslal zprávu. Připravuje se spiknutí, které má vést k zničení všech Židů. Ester milovala svůj národ a proto se i proti panovnickým

⁴⁸ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 102-103.

⁴⁹ Srov. Tamtéž, s. 104-105.

⁵⁰ Srov. Tamtéž, s. 106-111.

⁵¹ Srov. Tamtéž, s. 112-117.

pravidlům rozhodla jít ke králi žádat o milost. Prosila krále, aby byl darován život jí i jejímu lidu. Král pochopil, že byl nevědomky zapojen do spiknutí proti Izraelitům.⁵²

24) Jeskyně lvů

Lvi se přibližovali k Danielovi a hrozně řvali. Daniel upadl na kolena, zvedl ruce k nebi a modlil se k Bohu, jak to dělal každý den. Když otevřel oči, neviděl už lvy, ale anděla, který stál v rohu jeskyně. Unavený Daniel si lehl a usnul. Ráno se přišel král podívat, aby viděl, co se s Danielem stalo. Daniel mu řekl, že Bůh poslal svého anděla a ten zavřel tlamy lvům, takže mu neublížili. Král byl nesmírně potěšen a v celém svém království oznámil, aby všichni ctili a velebili Danielova Boha.⁵³

25) Jonáš a velká ryba

Jonáš vyndal rybí kost z vlasů a rozhlédl se kolem. Nic neviděl, ale cítil chomáče mořských řas, které šustily ve vodě. Vše se stalo velice rychle. Plaval, jak jen mu síly stačily, ale za chvíli už byl uvnitř velké ryby. Myšlenkami se vrátil do chvíle, kdy mu Bůh přikázal vydat se do města Ninive, aby povzbuzoval jeho obyvatele k obrácení. Jonáš neposlechl a odplul na lodi v opačném směru. V tu chvíli začala zuřit hrozná bouře. Jonáš přikázal námořníkům, aby ho hodili do moře a bouře ustala. Tři dny se Jonáš modlil v břiše ryby a omlouval se za svoji neposlušnost. Ryba Jonáše vyhodila na břeh a Jonáš se vydal do Ninive odevzdat lidem zprávu od Boha.⁵⁴

26) K Betlému

Hvězdy jasně svítily na nebi, když žena na oslíčku a její muž zamířili k Betlému. Poutníci byli Josef a Marie a hledali místo, kde by mohli přenocovat. Všude je však odmítli.⁵⁵ Nakonec se rozhodli zůstat na noc ve skalní jeskyni. Marie se s úlevou položila na seno, Josef přinesl trochu vody a plátěných ručníků. Právě nastal čas⁵⁶ a Marie porodila syna. S ním se podívala na své dítě, přivítala ho a položila na seno. Bůh se narodil jako malý chlapec. Až vyroste, Ježíš spasí celý svět.⁵⁷

⁵² Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 118-123.

⁵³ Srov. Tamtéž, s. 124-129.

⁵⁴ Srov. Tamtéž, s. 130-135.

⁵⁵ Srov. Tamtéž, s. 136.

⁵⁶ Srov. Tamtéž, s. 137-139.

⁵⁷ Srov. Tamtéž, s. 140-141.

27) Probuzení pastýři

V noci Ježíšova narození hlídali v té samé oblasti své ovce pastýři. Náhle se jim ukázal anděl a ohlásil jim radostnou zvěst o narození Spasitele. Pastýři se podívali na nebe a uslyšeli zpěv andělů. Povzbuzeni slovy anděla se hned vydali do Betléma, kde našli děťátko Ježíše.⁵⁸

28) Tři mudrci

Neobvykle jasná hvězda zářila na nočním nebi. Tři mudrci věděli, co to znamená, narodil se král. Osedlali velbloudy a vydali se na cestu, věděli, že je hvězda zavede k Ježíši. Cestou se zastavili v paláci krále Heroda a ptali se ho, kde najdou nově narozeného židovského krále. Kněží a učenci Herodovi řekli, že v judském Betlémě a Herodes mudrce žádal, aby mu na zpáteční cestě ukázali místo, kde se dítě nachází. Mudrci našli Ježíše a složili mu své dary: zlato, kadidlo a myrhu. Domů se však vrátili jinou cestou, byli varováni ve snu, aby se k Herodovi nevraceli.⁵⁹

29) Ježíš se ztratil?

Každý rok se Ježíš a jeho rodina vydávala do Jeruzaléma na svátek Paschy. Tentokrát však určitá událost narušila sváteční náladu, dvanáctiletý Ježíš se ztratil. Marie a Josef se vrátili do města, aby svého syna hledali. Po třech dnech hledání a strachu se Marie posadila na lavičku nedaleko chrámu. Náhle uslyšela Ježíšův hlas. Vběhla do svatyně a uviděla svého syna rozmlouvajícího s učiteli. Objala ho a ptala se ho s výčitkou, proč jim to udělal. Ježíš se tomu divil, copak nevěděli, že musí být tam, kde to patří Otci? Marie úplně nerozuměla jeho slovům, ale věděla, že Ježíš je neobyčejný chlapec. Potom se společně vrátili do Nazareta.⁶⁰

30) Ježíšův křest

K Janu Křtiteli odevšad přicházeli lidé, aby ho prosili o křest. K Janovi se přiblížil další člověk a byl to sám Ježíš. Jan byl zmatený, nechápal, proč za ním přichází, vždyť to on potřebuje křest od Ježíše. Ježíš však na tom trval, protože taková byla Boží vůle. Jan Ježíše pokřtil ponořením ve vodách Jordánu. Jakmile vyšel Ježíš z vody, Boží duch sestoupil z nebe v podobě holubice a ozval se hlas: „*To je můj milovaný syn, v kterém mám zalíbení.*“ Ježíš pak odešel do pouště, kde se postil a modlil po čtyřicet dní.⁶¹

⁵⁸ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 142-147.

⁵⁹ Srov. Tamtéž, s. 148-153.

⁶⁰ Srov. Tamtéž, s. 154-159.

⁶¹ Srov. Tamtéž, s. 160-165.

31) Pokoušení Ježíše

Poušť byla zalita spalujícím sluncem. Ježíš si otřel pot kapající z čela, ale nepřestával se modlit. Už měsíc nejedl. Satan to dobře věděl a počítal s tím, že bude oslabený a podlehne jeho pokoušení. Nejprve Ježíše pokoušel, aby proměnil kameny na chléb. Poté s Ježíšem stanul na vrcholu chrámu a nabádal ho, ať se vrhne dolů. Pak Ježíše vzal na štít vysoké hory, odkud mu ukázal všechny království světa. Nabídl mu je, když padne na kolena a bude se mu klanět. Satan nemohl přesvědčit Ježíše k hříchu, proto odešel. Na zem přišli andělé a Ježíše obsluhovali.⁶²

32) Povolání apoštolů

Ježíš se procházel po břehu jezera. Všiml si dvou lodí a rybářů, kteří vrhali své sítě. Mával na ně a volal, ať jdou za ním. Zvědaví rybáři vytáhli lodě na břeh. Ježíš jim řekl, že z nich udělá rybáře lidí. Na slovech Ježíše bylo něco tak velmi přitažlivého, že nechali své lodě a sítě a šli za ním. Zrovna začalo největší dobrodružství jejich života. Stali se Ježíšovými učedníky, apoštoly.⁶³

33) Uzdravení ochrnutého muže

Ochrnutý muž ležel na nosítkách v ulicích města. Po chvíli přišli jeho čtyři přátelé a rozhodli se vzít nemocného k Ježíši. Dům byl však obklopený davem lidí a dostat se přes dveře bylo nemožné. Přátelé ochrnutého muže rozebrali střechu budovy a spustili nosítka s nemocným dolů. Když Ježíš viděl jejich mimořádnou víru a vynalézavost, odpustil ochrnutému muži jeho hříchy. Pak mu řekl, ať si vezme svoji postel a jde domů. Šťastný muž vyšel ven vlastními silami.⁶⁴

34) Nebojte se

Davy lidí následovaly Ježíše, aby poslouchali jeho učení. Ježíš shromážděným na vrcholu hory vysvětloval, že si nemají příliš dělat starosti se svým životem. Neměli by se starat, jestli mají co jíst a pít, nebo jestli si mají co obléct. Vždyť ptáci také nesejí ani nesklízejí, nesbírají do sýpek a nebeský Otec je živí. Lidé se mají starat nejprve o Boží království a jeho spravedlnost a vše ostatní jim bude přidáno.⁶⁵

⁶² Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 166-171.

⁶³ Srov. Tamtéž, s. 172-175.

⁶⁴ Srov. Tamtéž, s. 176-181.

⁶⁵ Srov. Tamtéž, s. 182-185.

35) Poklad!

Muž si nevšiml, že padá soumrak, tak byl ponořen do svého hledání. Hledal něco zcela výjimečného, co bylo ukryté v zemi. Kopal i přes bolest a únavu, dokud nenašel, co hledal, našel poklad! Zapomněl na únavu i těžkou práci, odložil lopatu a otevřel truhlu. Poklad převýšil všechny jeho očekávání. Ježíš přirovnával království nebeské k různým věcem a obrazům, které byli lidem dobře známé, chtěl, aby bylo pro ně jednodušší si to představit. Království nebeské je podobné tomu pokladu ukrytému v zemi.⁶⁶

36) Bouřlivá noc

Jedné noci plul Ježíš s apoštoly po Galilejském jezeře. Náhle vypukla prudká bouře, loď se rozkymácela a do lodi se čím dál rychleji vlévala voda. Zmocnil se jich strach. Vzbudili spícího Ježíše a prosili ho, ať je zachrání. Ježíš silným hlasem přikázal bouři, aby utichla a vlnám, aby přestaly. Tak se také stalo a apoštolové se na sebe podívali s úlevou a velkým úžasem. Kdo je Ježíš, že ho poslouchají i vítr a jezero?⁶⁷

37) Ježíš uzdravuje ženu

Žena se těžce opírala o hůl a ruce jí klouzaly vyčerpáním. Už chybí jen pár kroků, aby byla vedle Ježíše. Kolem něj se ale tlačil dav lidí. Rozhodla se nevzdat a natáhla třesoucí se ruku. Podařilo se jí dotknout Ježíšových šatů. Cítila, že se jí vracejí síly, že je uzdravená! Ježíš se otočil a zeptal se, kdo se ho dotknul. Žena mu padla k nohám a vysvětlila, proč to udělala. Ježíš jí řekl, že ji uzdravila její víra a může jít v pokoji domů.⁶⁸

38) Vzkříšení dívenky

Ještě kousek, říkal si běžící muž. Jeho srdce bilo tak silně, že se bál, aby mu nevyskočilo z hrudi. Teď však byla nejdůležitější jeho nemocná dcerka, které mohl pomoci jen Ježíš. Muž padl k Ježíšovým nohám a prosil ho o pomoc. Pak přišel posel, který předal otci děvčátka zprávu, že jeho dcerka právě zemřela. Ježíš muži řekl, aby se nebál, jen věřil a dcerka bude zachráněna. Spolu s apoštoly se Ježíš vydal do domu muže. Řekl dívence, ať vstane. Ta otevřela oči a rozhlížela se kolem. Rodičům dojetím tekly slzy po tvářích.⁶⁹

⁶⁶ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 186-191.

⁶⁷ Srov. Tamtéž, s. 192-197.

⁶⁸ Srov. Tamtéž, s. 198-203.

⁶⁹ Srov. Tamtéž, s. 204-209.

39) Nevidomý

Ježíš si jednoho dne všiml na ulici nevidomého muže. Smíchal hroudu země se svými slinami a přiložil bláto na jeho oči. Pak mu přikázal, aby se vydal k rybníku Siloom a umyl oči v jeho vodě. Muž udělal to, co mu Ježíš řekl. Cítil, že světlo proráží temnotu, pomalu začal otvírat víčka a rozhlížet se. Nemohl se dočkat, až se dostane domů a konečně uvidí tváře svých rodičů.⁷⁰

40) Marnotratný syn

V bahnitém poli uprostřed stáda prasat seděl špinavý muž. Vzpomněl si na časy, kdy bydlel se svým otcem a bratrem v bohatém domě a měl se dobře. A přece se rozhodl odejít a žádal od svého otce, aby mu dal část jeho majetku. Když mu došly peníze, musel začít pracovat jako pasáček prasat. Napadlo ho, že i sluhové jeho otce se mají lépe než on. Věděl, že udělal hodně zlého, ale možná ho jeho otec vezme alespoň do služby. Vstal a vydal se domů, ale než tam došel, viděl otce, jak mu běží naproti s otevřenou náručí.⁷¹

41) Lazar žije!

Ježíš stál před hrobem Lazara a zavolal, ať vyjde ven. Z hrobu vyšel člověk, celé tělo zavinité v obvazech. Lazarovy sestry Marie a Marta tomu nemohly uvěřit. Vždyť jejich bratr už čtyři dny ležel v hrobě a teď z něho vychází! Sestry k němu běžely a objímaly ho. Lazar byl Ježíšovým blízkým přítelem. Ten večer spolu všichni povečeřeli a těšili se, že jsou zase spolu.⁷²

42) Ježíš a děti

V teplý slunečný den si skupinka dětí hrála na schovávanou a smála se. Ježíš se díval na šťastné děti a usmál se, když viděl jejich upřímnost, nevinnost a ladné pohyby. Mámy chtěly vzít děti k Ježíši, ale apoštolové jim zablokovali cestu. Nechtěli, aby Ježíše obtěžovaly. Ježíš jim řekl, ať dětem nezakazují, aby k němu přišly. Děti s radostí přiběhly k Ježíši. Společně se smáli a on je tulil ke svému srdci.⁷³

43) Člověk na stromě

Město Jericho se zdálo menší z vrcholu stromu, na který vyšplhal Zacheus. V dáli viděl davы lidí v ulicích města a uprostřed nich Ježíše. Ježíš si Zacheuse všiml a zavolal ho, ať jde

⁷⁰ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 210-215.

⁷¹ Srov. Tamtéž, s. 216-221.

⁷² Srov. Tamtéž, s. 222-227.

⁷³ Srov. Tamtéž, s. 228-233.

dolů, protože dnes zůstane v jeho domě. Rozzlobený dav na Zacheuse pískal. Nikdo ho neměl rád, protože byl celník a mezi svými sousedy se netěšil dobré pověsti. Ale Ježíš se na něho usmál a vydal se k němu na návštěvu. Ta návštěva úplně změnila Zacheův život. Slíbil, že lidem vše vynahradí a vrátí jim čtyřikrát víc peněz, než jim vzal.⁷⁴

44) Poslední večeře

Apoštolové se shromáždili, aby s Ježíšem povečeřeli. Ježíš všem svým učedníkům umyl nohy, chtěl jim ukázat, jak by měli sloužit druhým. Když usedli ke stolu, Ježíš lámal chléb a řekl: „*To je moje tělo, které bude za vás vydáno.*“ Pak nalil víno a řekl: „*To je má krev, která bude za vás prolita.*“ Po večeři jim Ježíš řekl, že zrádce je vedle něj. Apoštolové se dívali jeden na druhého a nevěřili jeho slovům. Ježíš se podíval Jidášovi hluboko do očí, ten vyklouzl zadními dveřmi a zmizel do noci.⁷⁵

45) Zajatý Ježíš

Po večeři se Ježíš spolu s několika apoštoly vydal do zahrady zvané Getsemany. Ježíš řekl učedníkům, že odejde kousek dál a bude se modlit. Ježíš prosil svého Otce, aby od něho odňal ten kalich, pokud je to možné. Věděl, že jeho čas na zemi se končí. Tělo Ježíše se třásl ze strachu a krvavý pot mu stékal po čele při pomýšlení na to, co ho čeká. Ježíš se vrátil ke svým učedníkům, ale viděl, že spí. Byl ve svém utrpení sám.⁷⁶

46) Láska přemáhá hřích

Svítící pochodně se čím dál víc blížily k místu, kde Ježíš přebýval. K Ježíši se přiblížil Jidáš. Políbil Ježíše a toho pak vojáci zajali. Božímu syna se začala muka plná utrpení, strachu a bolesti. Cestou na Golgotu nesl Ježíš na svých krvácejících zádech dřevěný kříž. Tam ho římsí vojáci přibili na kříž, na kterém po několika hodinách zemřel.⁷⁷

47) Ježíš žije

Marie Magdalena, Salome a Marie přišly ke hrobu, aby natřeli Ježíšovo tělo vonnými mastmi. Obrovský kámen uzavírající vchod do hrobu byl odsunutý. Ženy vešly do hrobu a viděli v něm anděla oblečeného v bílých šatech. Řekl jim, aby se nebály. Ježíš tu není, vstal z mrtvých. Ženy měly učedníkům vyřídit, že Ježíš před nimi jde do Galileje a tam ho uvidí.⁷⁸

⁷⁴ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 234-239.

⁷⁵ Srov. Tamtéž, s. 240-245.

⁷⁶ Srov. Tamtéž, s. 246-251.

⁷⁷ Srov. Tamtéž, s. 252-257.

⁷⁸ Srov. Tamtéž, s. 258-261.

48) Nanebevstoupení

Po svém ukřižování, smrti a zmrtvýchvstání byl Ježíš s apoštoly ještě 40 dní. Jednoho dne řekl učedníkům, že na ně sestoupí Duch svatý a dostanou jeho moc. Stanou se tak jeho svědky v Jeruzalémě a v celé Judeji, i v Samaří, až na konec země. Po těchto slovech Ježíš vstoupil do nebe. Apoštolové se dívali nahoru, ale po chvíli mrak Ježíše zakryl. Náhle před nimi stanuli dva andělé v bílých šatech. Řekli jim, že Ježíš přijde stejně tak, jak ho viděli vstupovat do nebe.⁷⁹

49) Oheň Ducha svatého

Apoštolové se znovu shromáždili ve večeradle, jak jim to přikázal Ježíš před Nanebevstoupením. Najednou začal prudký vítr a nad hlavou každého z apoštolů se objevilo něco jako ohnivý jazyk. Byl to oheň Ducha svatého. Všichni začali mluvit jazyky, které dříve neznali. Židé z různých zemí přebývajících v Jeruzalémě nemohli vyjít z úžasu, odkud mohou znát jejich řeč. Petr jim vysvětlil, že na ně sestoupil Duch svatý, tak jak to kdysi předpověděl velký prorok Jóel. Řekl jim, že toho Ježíše, kterého ukřižovali, Bůh učinil Pánem a Mesiášem. Židé se zastyděli a ptali se, co by měli dělat. Odpověděl jim, aby se obrátili a přijali křest ve jménu Ježíše Krista.⁸⁰

50) Uvržení do vězení

Pavel a Sylas i uprostřed noci, kterou strávili ve vězení, nepřestávali ve svých písních a modlitbách k Bohu. Boha chválili i přes rány bičem a nohy spoutané v řetězech. Náhle uslyšeli silný hluk, podlaha žaláře se zatřásla a spadly z nich řetězy. Strážník si myslel, že všichni vězni utekli a bál se trestu. Pavel ho však uklidnil, že jsou všichni tady. Ohromený a vyděšený strážce vběhl do cely a padl Pavlovi a Sylasovi k nohám. Ptal se, co má udělat, aby byl spasen. Odpověděli mu, že má uvěřit v Pána Ježíše. Strážný je zavedl do svého domu, kde spolu se svojí rodinou přijal křest. Příštího rána odešli Pavel a Sylas volní a vydali se na další cestu, hlásat všem lidem pravdu o Ježíši.⁸¹

51) Ztroskotání

Lod, na které Pavel plul, se rozbila o skály poblíž ostrova Malta. Pavel plaval ke břehu a děkoval Bohu za záchranu. Věděl, že všichni cestující byli zachráněni díky Boží pomoci. Anděl mu řekl, že se musí postavit před císaře. Pavla při rozdělávání ohně na břehu kouzl

⁷⁹ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 262-265.

⁸⁰ Srov. Tamtéž, s. 266-271.

⁸¹ Srov. Tamtéž, s. 272-277.

jedovatý had. Všichni si mysleli, že uštknutí bude smrtelné, ale Pavel zůstal zdravý. Pavel zůstal na Maltě přes tři měsíce, po které léčil její obyvatele z různých chorob a vyprávěl jim o Ježíši.⁸²

52) Cesty sv. Pavla

Dominantou tohoto příběhu je dvojstránková mapa s vyznačenými cestami sv. Pavla. Svatý Pavel se na svých cestách dostal do mnoha míst a všude vypravoval o Ježíši. Díky němu se křesťanství dostalo do mnoha koutů světa.⁸³

53) Dobrodružství pokračuje

Dobrodružství pokračuje, to nejdůležitější je ještě před námi, protože Ježíš se vrátí. Následuje devět citátů z Bible, které nám hovoří o Ježíšově návratu na zem.⁸⁴

2.2. „Velká dětská Bible“

2.2.1 Základní informace o publikaci

Velkou dětskou Bibli vydalo Karmelitánské nakladatelství v roce 2019, ISBN 978-80-7566-121-0. Kniha byla vydána s církevním schválením předsedy České biskupské konference, kardinála Dominika Duky. Má 376 stran, formát 195 x 240 mm, pevnou, šitou vazbu, obsahuje záložku se stuhou.⁸⁵

Autorka knihy Lene Myer-Skumanzová je rakouská spisovatelka, která za svá díla obdržela významná ocenění doma i v zahraničí a publikuje v rakouských i německých nakladatelstvích. Velkou dětskou Bibli ilustrovala Martina Špinková. Věnuje se psaní a malování autorských knih, zpravidla pro děti, a spolupracuje s našimi i německými nakladateli. Byla také šéfredaktorkou a výtvarnou redaktorkou knih a výtvarného papírnictví v nakladatelství Cesta domů. Ilustrovala kolem osmdesáti knih. Dvakrát byla oceněna v soutěži Nejkrásnější české knihy roku (2011, 2015) a jednou navržena na Zlatou stuhu za literaturu (2017). Její knihu O Tajemství ocenili učitelé cenou SUK – čteme všichni. (2019)⁸⁶

⁸² Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 278-281.

⁸³ Srov. Tamtéž, s. 282-283.

⁸⁴ Srov. Tamtéž, s. 284-285.

⁸⁵ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 4.

⁸⁶ Srov. [online]. [cit. 18. 02. 2022]. Dostupné z: https://eshop.cirkev.cz/knihy/velka-detska-bible_1018.

V knize ani na webových stránkách nakladatelství není uvedena věková kategorie, pro kterou je Bible určena, je zařazena do široké kategorie s názvem „Pro děti a mládež.“⁸⁷ V upoutávce na zadní straně obálky⁸⁸ i na webových stránkách nakladatelství⁸⁹ je uvedeno, že je určena těm, kteří odrostli jednoduchým biblickým vyprávěním, ale skutečná Bible je pro ně zatím velkým soustem. Doporučuje se těm čtenářům, kteří toho o Bibli moc nevědí a hledají přiměřený text, který je do ní uvede. Zároveň je tam však uvedeno, že knihu ocení děti a rodiče při samostatném i společném čtení doma a radost z ní budou mít kmotři při hledání hodnotného dárku. Na straně čtyři knihy najdeme katalogizaci Národní knihovny ČR, kde je zařazena jak v kategorii „Literatura pro děti a mládež (naučná)“, tak v kategorii „publikace pro děti“.⁹⁰

Na obal knihy byly použity ilustrace z příběhů Velké dětské Bible. Na přední straně obálky je vyobrazen příběh o Abrahámovi, spolu s velkým názvem knihy a jménem nakladatelství. Na zadní straně obálky je ilustrace Letnic. Nahoře je ilustrace překryta rozsáhlou upoutávkou a dole údaj o ceně, čárovém kódu a ISBN. Na vnitřní přední a zadní straně obálky najdeme totožnou, zjednodušenou, dvoustránkovou mapu základních biblických míst. První strana má nahoře řádek sloužící k dopsání jména dítěte, kterému Velká dětská Bible patří, a text odvozený z Žalmu 121, který dítěti říká: „*Bůh stvořil nebe, zemi a také tebe. Chrání tvůj život a s potěšením sleduje, jak rosteš a dospíváš a vydáváš se svou vlastní cestou. Bůh ti dává světlo i stín, jak potřebuješ. Pomáhá ti, aby se slunce a měsíc staly tvými přáteli. Bůh tě doprovází. Má oči neustále otevřené, je s tebou na každém tvém kroku. Bůh má od začátku rád to, co ti dělá radost a co ti ještě radost udělá. A kvůli tobě tomu žehná!*“⁹¹ Další dvojstrana s ilustrací duhy obsahuje název knihy, jméno autorky a ilustrátorky a jméno nakladatelství. Čtvrtá strana obsahuje informace o katalogizaci v knize, povinnou tiráž a informace o církevním schválení knihy kardinálem Dominikem Dukou.

Pátou a šestou stranu tvoří předmluva autorky. Autorka doufá, že v čtenářích probudí chuť podívat se do skutečné Bible a přečíst si toho ještě mnohem víc. Po celý svůj život psala o biblických postavách i o starých časech, snaží se proto představit si život v dávných dobách a do knihy zařadila i spoustu vysvětlení a odpovědí na otázky, které Bible vyvolává. K jejím nejoblíbenějším příběhům patří příběh o Ježíšovi a dětech. Ježíš dával děti dospělým za

⁸⁷ Srov. [online]. [cit. 18. 02. 2022]. Dostupné z: https://eshop.cirkev.cz/knihy/velka-detska-bible_1018.

⁸⁸ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019.

⁸⁹ Srov. [online]. [cit. 18. 02. 2022]. Dostupné z: https://eshop.cirkev.cz/knihy/velka-detska-bible_1018.

⁹⁰ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 4.

⁹¹ Srov. Tamtéž, s. 1.

příklad a měl je moc rád. Autorka je si proto jistá, že děti jsou pod mimořádnou Boží ochranou a mají s Bohem přímé spojení.⁹²

Strany 14–363 obsahují jednotlivé příběhy. Vedle známých textů tato Bible obsahuje i texty, které běžně v dětských Biblích nenajdeme, jako je např. příběh o Balaamově oslici nebo příběh Tobita a Tobiáše.

Za biblickými příběhy je uveden na stránkách 364–366 seznam biblických citací, rozdělený dle jednotlivých knih. Stránky 367–371 obsahují chronologický přehled biblických dějin. Na straně 372 najdeme informace o Bibli, co číst, kde hledat, kam nahlédnout. Jsou zde uvedeny překlady Bible, seznam úvodů, výkladů a praktických pomůcek při četbě Bible. Strana 373 obsahuje informace o autorkách. Na stránkách 374–375 najdeme doporučení Velké dětské Bible. Následuje povinná tiráž s názvem knihy, údaji o autorech, originálu, překladech, vydavatelství a tisku.⁹³

Také u této Bible jsou některé stránky vyplněny pouze obrazovou formou bez textu, ale ilustrovány jsou jen některé vybrané příběhy, pravděpodobně vzhledem k jejich velkému počtu. Text je psán velkými písmeny, aby byl vhodný i pro začínající čtenáře. Délka jednotlivých příběhů je různá, jsou zde příběhy krátké, které zabírají čtvrt stránky, delší zabírající 2–4 stránky (většina), i ty opravdu dlouhé (příběh Tobit a Tobiáš, zaplňuje 12 stran textu).

Popis této knihy je na webových stránkách Karmelitánského nakladatelství i na zadní straně obálky totožný. Bible je čtení o velkém dobrodružství lidí a Boha. V příbězích nacházíme sami sebe, svou lásku, naději a víru, strach, touhu, vášeň, zradu i důvěru. Příběhy jsou poutavé a jen málo upravené. Mají stručné úvody, které vysvětlují, jak se v biblických dobách žilo. Podmanivé ilustrace Martiny Špinkové prohlubují prožitek z četby.⁹⁴

Knihy je přeložena z německého originálu vydaného v roce 2018 nakladatelstvím Don Bosco Medien v Mnichově, Německo, pod názvem „Ich bin bei euch: Die große Don Bosco Kinderbibel“, tedy v překladu „Jsem s vámi: Velká dětská Bible Dona Boska.“ Originál knihy je kromě chybějícího věnování autorky rodině s Velkou dětskou Biblí totožný. Na webových stránkách nakladatelství Don Bosco Medien se o knize dozvíme, že je napínavě vyprávěna, působivě ilustrovaná. Tato Bible má dobře strukturovaný výběr, srozumitelný jazyk a úvody, které obsahují spoustu dalších informací o osobách i historických souvislostech. Povzbuzuje

⁹² Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 2-6.

⁹³ Srov. Tamtéž, s. 14-375.

⁹⁴ Srov. Tamtéž.

Srov. [online]. [cit. 18. 02. 2022]. Dostupné z: https://eshop.cirkev.cz/knihy/velka-detska-bible_1018.

děti, aby samy prozkoumávaly biblický svět. Bible odpovídá biblickým teologickým požadavkům a je vhodná pro výuku náboženství, bohoslužby pro děti a náboženskou výchovu. Doporučený věk čtenáře je uveden od 8 let. Je ideálním dárkem ke křtu, Vánocům nebo přijímání.⁹⁵

2.2.2 Struktura knihy

Knihy je rozdělena opět na dvě části, Starý a Nový Zákon. Nejprve vypráví příběh Izraele a poté příběhy Ježíše. Starý zákon obsahuje 63 příběhů a je dále rozdělen do sedmi celků: Jak to všechno začalo; Bůh Abrahámův, Izákův a Jákobův; Mojžíš – Boží lid hledá zaslíbenou zemi; V zaslíbené zemi; Boží lid se usazuje v zemi – Doba králů; Boží lid ztrácí svou zemi; Návrat. Nový zákon obsahuje 88 příběhů a je rozdělen do 6 celků: Ježíšovo narození a dospívání; Jak Ježíš s lidmi mluvil o Bohu a uzdravoval nemocné; Ježíš, vypravěč příběhů; Dokončit úkol – Cesta do Jeruzaléma; Ježíš žije; První křesťanská společenství.

Strukturu příběhu tvoří vždy název daného celku s úvodem. Poté následují jednotlivé příběhy, ke kterým je často také přidána další předmluva s informacemi vysvětlujícími okolnosti a dobový kontext. Na konci každého příběhu je odkaz na původní biblický text. Často je také přidán závěr s dalšími informacemi.⁹⁶

2.2.3. Obsah knihy

1) Bůh stvořil svět a lidi

Na počátku Bůh stvořil nebe a zemi. Země ještě neměla jasnou podobu, obklopovala ji temnota a pokrývaly ji temné vody. Nad těmito vodami se vznášel Boží Duch. V šesti dnech dokončil Bůh nebe, zemi a vše, co je oživuje, včetně člověka. Sedmý den bylo dílo stvoření dovršeno. Bůh odpočíval a sedmý den požehnal slovy: „*Ty jsi den mé radosti, můj svatý den.*“⁹⁷

2) Adam a Eva – Když člověk chce být jako Bůh

Bůh utvořil člověka z hlíny a vdechl mu do chřípí dech života. Založil pro něj krásnou zahradu v Edenu. Vysvětlil mu, že má o zahradu pečovat, a může jíst ze všech jejích stromů, jen ne ze stromu poznání dobra a zla. Bůh si nepřál, aby byl člověk sám, ale mezi zvířaty se nenašlo žádné, které by se Adamovi vyrovnalo. Proto vyňal z jeho těla jedno žebro a vytvořil z něj živou ženu. Had později navedl ženu, že pokud okusí ovoce ze stromu poznání dobra a

⁹⁵ Srov. [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.donbosco-medien.de/ich-bin-bei-euch/t-1/357>.

⁹⁶ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019.

⁹⁷ Srov. Tamtéž, s. 15-20.

zla, budou rovni Bohu. Oba ochutnali, otevřely se jim oči a zjistili, že jsou nazí. Když uslyšeli Boha, schovali se před ním. Byli vyhnáni ze zahrady, ale směli i nadále žít na zemi a mít děti.⁹⁸

3) Kain a Ábel – Bůh chrání dokonce i život toho, kdo zabil svého bratra

Kain a Ábel byli prvními dětmi Adama a Evy. Kain byl zemědělec a Ábel pastýř ovcí. Oba bratři přinesli obětní dar na poděkování Bohu. Bůh shlédl s radostí na Ábelův dar, ale na Kainův se ani nepodíval. Kain se rozzuřil, venku na poli chytil svého bratra a zabil ho. Kain byl vyhnán ze svého pole, nikde na zemi už nenajde klid ani odpočinek. Bůh však chrání dokonce i život Kainův, udělal mu znamení, aby každý poznal, že je Kain pod Boží ochranou.⁹⁹

4) Noe a velká potopa – Boží příslib pro všechny časy

Země byla plná násilí a Bůh zalitoval, že stvořil člověka. Jen muž jménem Noe byl spravedlivý. Bůh mu přikázal postavit archu a přivést do ní svou rodinu a po páru ode všech druhů zvířat. Noe poslechl a zemi poté zaplavily vody potopy. Až země oschla, volal Bůh na Noeho, aby vyšel z archy. Uzavřel s ním a se vším živým smlouvu, potopa již nikdy nepřijde. Na znamení smlouvy Bůh zavěsil vysoko do oblak duhu. Autorka přidává ještě jednu verzi konce příběhu, kdy při plavbě vypustil Noe nejprve krkavce a později holubici. Ta v zobáčku přinesla čerstvou olivovou ratolest, dle které poznali, že země už není zaplavena.¹⁰⁰

5) Babylonská věž aneb velký zmatek

Pyšní lidé chtěli postavit věž, která bude sahat do nebe. Cítili se moudří a úžasní. Lidé hovořili stejnou řečí a byli jedním národem. Bůh jim zmátl jazyk, takže si přestali rozumět. Nedokázali už vystavět město ani velkou věž. Rozptýlili se po celé zemi a vytvořili pestrou společnost národů.¹⁰¹

6) Abraham dostane nové jméno a stane se Božím přítelem

Bůh přikázal Abramovi, aby odešel ze své vlasti a vydal se do země, kterou mu ukáže. Vydal se tedy se svou družinou na cestu a putovali až do Kanaánu. Bůh sdělil Abramovi, že tuto zemi dává jeho potomkům. Jednoho dne Abram znovu uslyšel Boží hlas. Bůh mu řekl, ať se podívá na nebe a spočítá hvězdy, protože právě tolik potomstva bude mít. Manželé však

⁹⁸ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 20-24.

⁹⁹ Srov. Tamtéž, s. 25-26.

¹⁰⁰ Srov. Tamtéž, s. 27-30.

¹⁰¹ Srov. Tamtéž, s. 31-33.

byli pořád bezdětní, a tak Abramova žena Saraj vyslala za Abramem svoji otrokyni Hagar. Ta porodila syna a dala mu jméno Izmael. Když bylo Abramovi devadesát devět let, uzavřel s ním Bůh smlouvu. Abram dostal nové jméno Abraham, a jeho žena Saraj jméno Sára. Bůh slíbil dát Sáře syna jménem Izák, se kterým Bůh uzavře smlouvu navěky.¹⁰²

7) Bůh na návštěvě u Abraháma a Sary

K Abrahámovi přišli jednoho dne tři muži. Nabídl jim pohoštění a cizinci ho přijali. Ptali se ho na jeho manželku Sárú. Prostřední muž mu řekl, že až se za rok vrátí, bude mít jeho žena Sára syna. Sára ve stanu poslouchala a sama pro sebe se smála, protože už byla ve věku prababičky. Prostřední muž se zeptal Abraháma, proč se Sára směje, vždyť pro Boha není nic nemožné. Abraham začal tušit, kdo to s ním mluví. A stalo se, co Bůh slíbil, Sára přivedla na svět syna Izáka.¹⁰³

8) Rebeka se stává Izákovou ženou

Abrahám si nepřál snachu z kanaánského národa, proto poslal svého služebníka do své staré vlasti s pověřením nalézt pro Izáka ženu. Služebník přicestoval do města, ze kterého pocházel Abraham a modlil se k Bohu. Stál u studny a prosil Boha o pomoc, aby mu dal znamení. Pokud přijde ta správná žena, ať mu dá napít a napojí i jeho velbloudy. A tak se opravdu i stalo. Tou ženou byla Rebeka, vnučka Abrahámovy bratra Náchora. Služebník požádal o její ruku a Rebečina rodina souhlasila. Rebeka se vydala na cestu do neznámé země a stala se Izákovou ženou.¹⁰⁴

9) Spor mezi Jákobem a Ezauem

Izákovi a Rebece se narodily dvojčata, děti si ale nebyly vůbec podobné. Prvorozený pokrytý ryšavými chloupky dostal jméno Ezau a druhorozený Jákob. Bylo zvykem, že prvorozený měl více práv, měl dostat zvláštní Boží požehnání a největší díl dědictví po otci. Ezau byl skvělý lovec a Izákův oblíbenec, Jákob byl naopak miláček Rebečky. Jákob byl mazaný a Ezaua připravil o prvorozenectví. Když hladový Ezau přišel z lovu, získal od něho Jákob prvorozenectví za miskú čočkové polévky.¹⁰⁵

¹⁰² Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s.34-37.

¹⁰³ Srov. Tamtéž, s. 38-40.

¹⁰⁴ Srov. Tamtéž, s. 40-43.

¹⁰⁵ Srov. Tamtéž, s. 44-45.

10) Jákob oklamal svého bratra i otce

Izák byl už starý a slepý, tušil, že už nebude dlouho žít a chtěl svému prvorozenému udělit zvláštní požehnání. Řekl Ezauovi, aby se vydal na lov, a připravil mu jeho oblíbené jídlo. Pak mu chtěl požehnat. Rebeka to však vyslechla a tajně připravila dvě kůzlata okořeněná jako zvěřinu, aby získal zvláštní požehnání Jákob. Jákobovi přivázala na tělo kožešiny, aby si slepý Izák podvodu nevšiml. Ezau se zlobil a plánoval po otcově smrti Jákoba zabít. Proto Rebeka Jákoba raději poslala k svému bratru do Charanu, dokud se Ezaův hněv neutiší.¹⁰⁶

11) Jákobův sen – Jákob zjišťuje, že ho Bůh nenechá na holičkách

Jákob cestou k Charanu přenocoval s kamenem pod hlavou. Zdálo se mu, že ze země vede žebřík až do nebe. Boží andělé po něm sestupovali na zem a vystupovali do nebe. Nahoře stál Bůh a řekl Jákobovi, že zemi, na které leží, dá jeho potomstvu. Bůh slíbil, že bude Jákoba chránit a přivede ho nazpátek. Jákob se vzbudil celý vyděšený. Přisahal, že pokud se vrátí pokojně domů, stane se z kamene, na kterém spal, Boží příbytek a dá Bohu desetinu ze všeho, co mu dá.¹⁰⁷

12) Jákob nechce pustit Boha

Jákob se v Mezopotámii stal zámožným mužem. Bůh mu přikázal, aby se vrátil domů do vlasti, ale Jákob se bál. Měl strach z Ezaua, ale přece Boha poslechl. Rád by se s bratrem usmířil, proto mu poslal napřed dary i svou rodinu a sám zůstal na druhém břehu hraniční říčky. Ve tmě se přiblížil kdosi neznámý a začas s ním bojovat. Boj trval až do ranních červánků. Cizinec nedokázal Jákoba v boji porazit, proto ho uhodil do kyčle a vymkl mu kloub. Jákob ho nechtěl pustit, dokud mu nepožehná. Neznámý muž mu požehnal a dal mu jméno Izrael (Boží bojovník), protože Jákob bojoval s Bohem i lidmi a zvítězil.¹⁰⁸

13) Jákob a Ezau se usmířují

Ezau přitáhl se svými ozbrojenci a Jákob mu úplně sám kulhal naproti. Sedmkrát se Jákob před Ezauem hluboce uklonil. Ezau se k Jákobovi rozběhl, objal ho a políbil. Ezau nechtěl nejdříve dary na usmířenou přijmout, ale Jákob mu řekl, ať je přijme na znamení, že se už nezlobí.¹⁰⁹

¹⁰⁶ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 45-48.

¹⁰⁷ Srov. Tamtéž, s. 48-50.

¹⁰⁸ Srov. Tamtéž, s. 50-51.

¹⁰⁹ Srov. Tamtéž, s. 51-52.

14) Josef a jeho bratři – Bůh obrací zlo v dobro

Josef byl Jákobovým oblíbeným synem a bratři na Josefa žárlili. Hodili ho do studny a následně prodali kupcům jako otroka. V Egyptě se Josef se svým talentem vykládat sny dostal až k faraónovi. Stal se správcem celé země a zachránil celou zemi od hladu. Také Josefovi bratři měli nedostatek jídla a vydali se k němu pro obilí. Josef je vystavil několika zkouškám, aby viděl, jestli se změnili. Nakonec jim ale odpustil a řekl jim, ať do Egypta přivedou otce i své rodiny. Jákob byl šťastný a vydal se do Egypta. Bůh mu slíbil, že v Egyptě z jeho lidí vytvoří početný národ a bude moci dokončit svůj život v Josefově náručí.¹¹⁰

15) Izraelité ztrácejí svobodu

Izraelité měli hodně dětí a naplnili celou egyptskou zemi. Na trůn dosedl nový faraon a tomu se nelíbilo, že izraelský národ je silnější a větší. Udělal proto z Izraelitů otroky. Faraon rozkázal hebrejským porodním bábám zabíjet chlapce, ale ty neposlechly. Proto dal faraon rozkaz Egyptanům, aby každého novorozeného izraelského chlapce hodili do Nilu. Mojžíš byl zachráněný tím, že ho jeho matka poslala v košíku po vodě. Zachránila ho egyptská princezna a přijala ho za syna.¹¹¹

16) Bůh povolává Mojžíše

Mojžíš vyrůstal jako princ na faraonově dvoře, ale přece jen se o svém izraelském původu dozvěděl. Když jednou viděl, jak egyptský dozorce mlátí Izraelitu, neudržel se a dozorce zabil. Zvěst o tom se donesla až k faraónovi, a ten se rozhodl dát Mojžíše popravit. Mojžíš proto uprchl a došel až do země Midjanu, kde se oženil s dcerou midjanského kněze Sipurou. Když pásł stádo ovcí a koz na kraji pouště k Boží hoře Chorebu, zjevil se mu Boží posel v podobě plamene šlehajícího z trnitého keře. Šel se podívat blíž, ale Bůh mu řekl, ať se nepřibližuje a zuje si sandály, protože místo na kterém stojí, je svaté. Řekl mu, že je Bůh jeho předků a poslal ho vyvést izraelský lid z Egypta.¹¹²

17) Noc hrůzy – Bůh mívá domy synů Izraele

Mojžíš se vrátil do Egypta a žádal, aby král dovolil Izraelitům odejít. Faraon měl tvrdé srdce a nechtěl přijít o práci svých otroků. V Egyptě došlo k řadě živelných katastrof: zkažená voda, záplava žab a bodavého hmyzu, nakažlivé epidemie, krupobití pobilo úrodu, sarančata sežrala veškerou zeleň a lid vyděsila náhlá temnota. Izrael byl přesvědčen, že Bůh sesílá na Egypt jedno neštěstí za druhým, jen aby změnil smýšlení umíněného faraona. Před poslední

¹¹⁰ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 53-65.

¹¹¹ Srov. Tamtéž, s. 66-68.

¹¹² Srov. Tamtéž, s. 68-70.

katastrofou měli všichni Židé zabít beránka a jeho krví potřít veřeje domu. Nikdo nesměl vycházet do rána z domu. O půlnoci stihl Bůh smrtelnou ranou všechny prvorozené v Egyptě u lidí i zvířat. Konečně faraon izraelský lid propustil, vydali se tedy na cestu.¹¹³

18) Vyjítí z Egypta – Bůh zachraňuje svůj lid

Bůh sám vedl Izrael ke svobodě, ukazoval mu cestu a šel v čele zástupu, ve dne jako oblakový sloup, a v noci jako ohnivý sloup svítící lidem na cestu. Faraon mezitím litoval, že nechal Izraelity odejít, a začal je s vojskem pronásledovat. Bůh řekl Mojžíšovi, ať se vydají na cestu k moři, ať vztáhne hůl, moře se rozdělí a lidé přejdou na druhou stranu suchou nohou. Mojžíš tak učinil a tu se zvedl silný východní vítr a hnal moře nazpátek. Trvalo celou noc, než se mořské vody rozdělily a lidé i se stády přešli bezpečně na druhý břeh. Egypťané je pronásledovali přes moře. Voda se však vrátila a vojáky i s vozy zaplavila.¹¹⁴

19) Velké reptání – Nespokojení Izraelité a milosrdný Bůh

Mojžíš vedl Izrael do pouště, kde lidé začali reptat. Báli se, že pomřou hladu. Večer přiletěla hejna křepelky, Izraelité je mohli pochytat a upéct. Ráno pokryla povrch země rosa. Jakmile se odpařila, zůstaly po ní na zemi jemné křupavé lupínky. Chlebu, který jim dal Bůh, začali říkat mana. Při putování pouští začali znovu reptat proti Mojžíšovi, protože nenašli pramen s pitnou vodou. Bůh mu řekl, ať vezme svou hůl a udeří holí do skály. Když to Mojžíš udělal, vytryskla ze skály voda.¹¹⁵

20) Boží pravidla svobody

Izraelité ještě neměli zákony a pravidla, proto na Mojžíše dotírali svými otázkami a spory. Tchán Jetro Mojžíšovi poradil, aby mezi muži našel spolehlivé a udělal z nich náčelníky a soudce. Izraelité doputovali pouští až k hoře Sinaj. Bůh Mojžíšovi řekl, že hodná uzavřít smlouvu o přátelství s celým izraelským lidem. Lidé slíbili, že budou Boha poslouchat. Bůh se usídlil na vrcholu hory, kde hovořil s Mojžíšem. Dal mu pravidla, která byla zapsána na dvě kamenné desky.¹¹⁶

21) Zlaté tele – O tom, jak je těžké nevidět Boha

Sotva Izraelité přijali svatou smlouvu, už svůj slib porušili. Netrpělivi lidé si chtěli udělat nějaký obraz Boha a odlili si ze zlata sochu mladého býčka. Přichystali slavnost, přinesli soše

¹¹³ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 71-72.

¹¹⁴ Srov. Tamtéž, s. 73-74.

¹¹⁵ Srov. Tamtéž, s. 74-75.

¹¹⁶ Srov. Tamtéž, s. 77-79.

obět', hodovali a tančili kolem zlatého telete. Bůh řekl Mojžíšovi, aby okamžitě sestoupil do tábora. Mojžíš začal sestupovat z vrcholu hory i s deskami Zákona. Když viděl, co se děje, rozčílil se a práskl kamennými deskami o zem. Zlaté tele rozdrtil a spálil na prach. Poté znovu vystoupil na vrchol hory Sinaj. Bůh mu pokynul, aby vytesal dvě nové desky, zapsal jeho slova a obnovil smlouvu s lidem.¹¹⁷

22) Svatý stánek – Bůh přebývá se svým lidem

Bůh chtěl bydlet spolu s Izraelem, proto Mojžíšovi přikázal, ať mu lidé vybudují posvátný příbytek. Izraelité postavili zvláštní přenosný obdélníkový stan. Kolem stanu vybudovali ohrazené prostranství, uvnitř zhotovili oltář. Vyrobili také skříňku z akáciového dřeva potaženou zlatým plechem, kterou nazvali „archou úmluvy.“ V ní chtěli uchovávat to nejvzácnější, co měli: kamenné desky s pravidly svobody a zákon úmluvy. Když bylo vše hotové, přiblížil se oblak, který stánek zastínil a Boží sláva jej naplňovala.¹¹⁸

23) Zaslíbená země – Kdy Izraelité přijdou do vytouženého domova?

Bůh přikázal Mojžíšovi vyslat posly do země Kanaán, aby tu zemi prozkoumali. Zemi chtěl Bůh Izraeli dát. Vrátili se do tábora a ukázali lidem ovoce ze zaslíbené země. Později mazaní vyzvědači začali novou zemi očerňovat, protože se báli jejich bojovných obyvatel. Lidé začali reptat, popadli kameny a chystali se Mojžíše a Árona zabít. V tu chvíli se jim před očima zjevila Boží sláva nad stánkem úmluvy. Bůh lidem vzkázal, že kvůli svému reptání zůstanou na poušti až do své smrti a zaslíbenou zemi dostanou teprve jejich děti.¹¹⁹

24) Balaam – Oslice je moudřejší než její pán

Moabský král Balak se vyděsil, když Izraelité chtěli projít jeho zemí. Poslal pro proslulého věštce Balaama a žádal ho, aby přišel a tento národ proklel. Bůh dal věštci pokyny, aby řekl pouze to, co mu vloží do srdce. Cestou ke králi Balaakovi oslice třikrát uhnula z cesty, protože ji zastoupil cestu anděl s taseným mečem v ruce. Třikrát ji Balaam zbil. Oslice naříkala a Balaam náhle rozuměl, co říká. Spadly mu z očí šupiny a Balaam uviděl anděla. Ten ho přišel varovat, ať řekne pouze to, co mu Bůh vnukne. Král Balak obětoval na oltáři moabských božstev třikrát zápalné oběti, ale Balaam místo aby izraelský národ proklel, tak mu třikrát požehnal.¹²⁰

¹¹⁷ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 80-81.

¹¹⁸ Srov. Tamtéž, s. 82.

¹¹⁹ Srov. Tamtéž, s. 83-84.

¹²⁰ Srov. Tamtéž, s. 85-90.

25) Jozue

Když Mojžíš zemřel, pohřbili ho na hoře Nebo. Novým vůdcem lidu se stal Jozue. Podle něj je pojmenovaná jedna z knih v Bibli. Vypráví, jak první Izraelité vstoupili do země Kanaán. Utábořili se poblíž Jericha a slavili první židovské Velikonoce v nové zemi.¹²¹

26) Vyvolení

Izraelité vyprávěli dětem o svém Bohu. Učili je důležité modlitby a pravdy víry. Mnohé předpisy, které se děti učili od svých rodičů, jsou pravidla dobrého soužití. Patří sem například i milosrdné zacházení s chudými a cizinci. Předávali si i slavnostní požehnání, kterým si lidé dodnes přejí dobro.¹²²

27) Rút – Jak dvě ženy naleznou cestu k novému životu

V Kanaánu nastal hlad. Noemi s rodinou odešla a usadila se v úrodné moabské nížině. Noemin muž zemřel a synové se oženili s cizinkami. Potom i oba Noemini synové zemřeli a ona zůstala sama se svými snachami. Vyšla se na cestu do své vlasti a snachám navrhla, ať se vrátí k matkám a požehná jim. Jedna ze snach, Rút, ale nechtěla Noemi opustit. Došly do Betléma, kde Rút chodila paběrkovat na pole Noemina švagra Boaze. Byl k Rút laskavý, protože slyšel, že měla starost o Noemi a proto opustila svou rodnou zemi. Noemi také chtěla Rút pomoci, proto svými radami zajistila, aby se Boaz s Rút oženil.¹²³

28) Anna zpívá Bohu děkovnou píseň – Samuelovo narození

V Rámě žil muž Elkana se dvěma manželkami. Jedna z nich jménem Anna nemohla mít děti, druhá manželka ji proto urážela. Anna odešla do svatyně, kde plakala a modlila se k Bohu. Slíbila, že když jí Bůh daruje syna, jeho život bude patřit Bohu. Bůh Anně přání splnil, narodil se jí syn Samuel. Anna na svůj slib nezapomněla a přivedla po několika letech Samuela do svatyně ke knězi Elimu.¹²⁴

29) Bůh povolává mladého Samuela

Samuel sloužil pod vedením kněze Eliho ve svatyni. Jedné noci Bůh Samuela volal, ale ten šel za Elim, protože si myslel, že ho volá on. Potřetí už Eli pochopil, že Samuela volá Bůh. Poradil Samuelovi, co má říct. Samuel měl vyřídít Elimu poselství o trestu pro Eliho

¹²¹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 91.

¹²² Srov. Tamtéž, s. 92-95.

¹²³ Srov. Tamtéž, s. 96-101.

¹²⁴ Srov. Tamtéž, s. 102-104.

nezdárné syny, kteří špatně spravovali kněžský úřad. Oba synové padli ve válce a svatá archa úmluvy padla do rukou nepřátel.¹²⁵

30) Samuel varuje Izraelity před vyhlášením království

Prorok Samuel byl posledním soudcem. Když zestárl, ustanovil za soudce své syny, ale ti nesoudili spravedlivě. Izraelští starší si stěžovali a žádali Samuela, aby jim dosadil krále, jak je tomu i u ostatních národů. Samuel prosil Boha o radu. Bůh lid varoval, na co všechno si bude král dělat nárok. Izraelité však trvali na svém.¹²⁶

31) Král Saul – První král Izraele

Když se Samuel poprvé setkal se Saulem, polil mu hlavu olivovým olejem. Slavnostně ho před lidem učinil Božím jménem králem nad lidem i nad celou zemí. Bůh proměnil Saulovo srdce, aby dokázal být dobrým králem. Saul však Samuela neposlouchal, a choval se svévolně. Proto se Samuel rozzlobil. Předpověděl Saulovi, že ho Bůh na královském trůnu neponechá.¹²⁷

32) Mladý pastýř David – Bůh nehledí na silné svaly

Bůh vyzval Samuela, ať už po Saulovi netruchlí a jde pomazat nového krále. Poslal ho do Betléma k Jišajově rodině. Tam měl Samuel vzít mladou jalovici a pozvat Jišaje ke společné oběti. Jišaj měl osm synů a Samuelovi se líbil nejstarší Eliab. Bůh však řekl Samuelovi, že nemá hledět na vnější podobu či urostlou postavu a vyvolil si Davida.¹²⁸

33) Píseň mladého pastýře

David se nestal jen statečným bojovníkem, ale i dobrým státníkem, básníkem a hudebníkem. Mnoho biblických žalmů je připisováno právě jemu. Následně je uveden text nekanonického žalmu 151, který nebyl zapsán v Bibli. Byl nalezen v jeskyních u Mrtvého moře v Kumránu. Mladý David v něm vypráví, jak se stal izraelským králem.¹²⁹

34) David utěšuje krále hrou na citeru

Od krále Saula odstoupil Boží Duch a ten začal trpět trudnomyslností. Jeden ze služebníků mu poradil, aby vyhledal někoho, kdo hraje na citeru. Král Saul tedy poslal pro Davida, kterého mu doporučili. Saul si Davida oblíbil a udělal ho svým zbrojnošem. Když

¹²⁵ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 105-108.

¹²⁶ Srov. Tamtéž, s. 108-109.

¹²⁷ Srov. Tamtéž, s. 110-112.

¹²⁸ Srov. Tamtéž, s. 112-113.

¹²⁹ Srov. Tamtéž, s. 114-115.

krále přepadala duch trudnomyslnosti, vzal si David citeru a hrál mu. Saulovi se pokaždé ulevilo a trudnomyslnost na čas zmizela.¹³⁰

35) David přemůže obra Goliáše

Filišťané shromáždili vojsko k boji s Izraelem a Saul s vojáky se připravovali na bitvu. Z řady Filišťanů vystoupil válečník Goliáš, který byl obrovské postavy. Vyzval izraelské bojovníky, ať pošlou jednoho z nich, s kterým by bojoval. Nikdo si netroufl postavit se tomu obru, pouze David, který se přihlásil králi a vysvětlil mu, že je pod Boží ochranou. David si vzal jen pět hladkých oblázků a prak. Trefil Goliáše doprostřed čela a ten padl k zemi. Filišťané se rozutekli a Saul povolal Davida do svých služeb.¹³¹

36) Saulův boj proti Davidovi

Saulova dcera Míkal Davida milovala a stala se jeho ženou. Saul poslal do Davidova domu vrahy, ale Míkal je přelstila a Davidovi se podařilo utéct. Mikalův bratr Jonatan Davida varoval, že ho chce jeho otec Saul zabít. David utekl do hor a shromáždil kolem sebe malou armádu. David na krále neútočil, i když ten ho pronásledoval. Jednoho dne se David ukrýval v jeskyni, a do té přišel Saul vykonat tělesnou potřebu. David svým lidem zakázal Saula zabít, ale tajně mu odřízl cípek pláště. Pak ho doběhl, hluboce se před ním poklonil a řekl, že proti němu neplánuje vzpouru. I když měl příležitost, nezabil ho. Saul uznal, že David je spravedlivější nežli on.¹³²

37) Saul si jde pro radu k zaříkávačce mrtvých z En-Doru

Davidovu manželku Míkal dal Saul jinému muži jménem Palti. David vstoupil do služeb Filišťanů. Ještě jednou přichystali Filišťané vojsko k boji proti Izraeli. Krále Saula zachvátil veliký strach. Rád by poprosil o radu Boha, ale ten mu neodpovídal. Šel proto pro radu k ženě, která uměla zaklínat mrtvé. Saul si dal přivolat z říše mrtvých Samuela a ptal se ho na radu. Ten mu oznámil, že izraelské vojsko bude přemoženo a on i jeho synové zemřou.¹³³

¹³⁰ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 116.

¹³¹ Srov. Tamtéž, s. 118-121.

¹³² Srov. Tamtéž, s. 121-122.

¹³³ Srov. Tamtéž, s. 123-124.

38) Smrt krále Saula a Davidův nářek nad Jonatanem

Bitva s Filišťany vypukla, Jonatan a jeho bratři padli v boji. Saul byl zraněn a nechtěl padnout živý do rukou nepřátel. Prikázal svému zbrojnoši, aby ho probodl, ale ten se zdráhal. Proto Saul vzal vlastní meč a probodl se. Když se to David dozvěděl, rozplakal se a dal se do žalozpěvu nad Saulem a Jonatanem.¹³⁴

39) David králem

David se stal králem nad jižní částí země, Judskem. Podle zvyku měl více manželek, ale nedokázal zapomenout na svou první ženu Mikal. Ani se jí neptal, jestli nechce zůstat u svého druhého manžela a dal ji přivést do paláce. Když se David vypořádal se Saulovými přívrženci, stal se králem celého Izraele, jižních i severních rodů. Uprostřed leželo dosud nepodrobené území a skalní hrad Jeruzalém. Město dobyl a nazval je „Městem Davidovým“. Odtud vládl celé zemi. David si uvědomoval, že Bůh se o něho stará jako pastýř o své ovce, proto složil Žalm 23, který opěvuje Boha jako pastýře. Slavnostně vnesl archu úmluvy do Jeruzaléma. David křepčil před archou úmluvy a Mikal jim začala pohrdat.¹³⁵

40) Nátanovo zaslíbení

David chtěl Bohu vystavět dům. Prorok Nátan předal Davidovi od Boha vzkaz. Bůh nepotřebuje dům, od vyjití z Egypta přebýval ve stanu a chodil všude se svým lidem. Ale to Bůh chce Davidovi vybudovat příbytek. Jednoho z jeho potomků dosadí na trůn a jeho království bude trvat navěky. Bude jeho Otcem a on bude jeho Synem. Nikdy ho neopustí a jeho dům bude trvat navěky.¹³⁶

41) Davidovo těžké provinění

Jednoho letního večera nemohl David usnout a vyšel ven na terasu, kde uviděl překrásnou koupající se ženu. Byla to Betsabe, manželka Chetity Uriáše. David si ji dal přivést a strávil s ní noc. Betsabe otěhotněla. David poslal Uriáše do čela bitvy, kde byl zabit. Betsabe se stala Davidovou manželkou a porodila mu syna. Bohu se ale hnusilo Davidovo chování a poslal za ním proroka Nátana. David se vyznal, že zhřešil. Jeho první syn zemřel, Betsabe znovu otěhotněla a porodila syna, kterému dala jméno Šalomoun. Text obsahuje dále píseň o Vině a slitování a o Boží dobrotě.¹³⁷

¹³⁴ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 125.

¹³⁵ Srov. Tamtéž, s. 126-129.

¹³⁶ Srov. Tamtéž, s. 129-130.

¹³⁷ Srov. Tamtéž, s. 130-135.

42) Davidův syn Šalomoun usedá na královský trůn

Šalomoun se stal po smrti krále Davida izraelským králem. Na vrcholu hory Gibenu se Šalomounovi zdál nádherný sen. Bůh ho vyzval, aby ho o něco požádal, a bude mu to dáno. Šalomoun žádal o naslouchající srdce, aby dokázal rozlišovat dobro od zla a uměl spravedlivě rozsuzovat lidi. Boha Šalomounova prosba potěšila, a proto mu přidal i vše, oč nežádal: bohatství, slávu a dlouhý život.¹³⁸

43) Šalomounův moudrý soud

Šalomoun vyslechl u soudu spor dvou žen, které se přely o dítě. Ženy stejné noci v jednom domě porodily, ale jedné z žen dítě zemřelo. Nyní obě tvrdily, že živé dítě je jejich. Šalomoun dal přinést meč a přikázal, aby dítě rozetli napůl a dali každé z nich jednu polovinu. Jedna z žen s tím souhlasila, ale druhá vykřikla, že jí to dítě raději dá, jen ať zůstane naživu. Šalomoun poznal, že chtěla svému dítěti zachránit život a dítě jí vrátil.¹³⁹

44) Král Šalomoun buduje Bohu příbytek

Šalomoun dal pro Boha vybudovat trvalý Boží příbytek - chrám. Stavba trvala sedm let. Poté měl být chrám posvěcen a měla tam být přenesena archa úmluvy. Při velké slavnosti celý prostor zaplnil oblak a vše se naplnilo Boží přítomností. Šalomoun předstoupil před oltář a všichni Izraelité naslouchali králově modlitbě.¹⁴⁰

45) Nejkrásnější píseň

Text je tvořen částmi Písně písni, která je sbírkou milostných a svatebních písní. V dávných dobách se lidé domnívali, že tyto písně napsal sám Šalomoun.¹⁴¹

46) Na cestě k moudrosti

„Kniha moudrosti“ byla napsána v Egyptě řecky. Neznámý básník vkládá králi Šalomounovi do úst Boží moudrosti a cesty k jejímu dosažení. Židé tuto knihu do své Bible nezařadili, katoličtí křesťané ji v Bibli mají. Protože byl král Šalomoun pokládán za mimořádně moudrého, byly jeho jménem předávány z rodičů na děti i mnohá přísloví. Text je tvořen vybranými úryvky z Knihy moudrosti a Knihy přísloví.¹⁴²

¹³⁸ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 135-137.

¹³⁹ Srov. Tamtéž, s. 137-138.

¹⁴⁰ Srov. Tamtéž, s. 138-140.

¹⁴¹ Srov. Tamtéž, s. 140-142.

¹⁴² Srov. Tamtéž, s. 142-146.

47) Šalomounovo království se rozpadá – Amos varuje Severní království

Po Šalomounově smrti byl ustanoven králem jeho syn Roboam. Mladý a nezkušený král si říši nedokázal udržet, proto se rozpadla na Severní království Izrael a Jižní království Judsko. Prorok Amos vyčítal Izraelitům i ostatním národům nespravedlivost, kvůli které trpěli chudí a slabší. Bůh pohrdal modlitbami a oběťmi mocných a bohatých, kteří nehájili spravedlnost. Proto Amos ohlásil, že Bůh od nich odvrátí svou tvář a lidé budou trpět žízni po Božím slově.¹⁴³

48) Eliáš a milosrdná žena ze Sarepy

Eliáš vyčítal králi Achabovi, že celá královská rodina zapoměla na Boží přikázání a celou zemi strhává do neštěstí. Oznámil mu, že nastane veliké sucho a na zem nepadne ani kapka vody. Když uprchl, Bůh ho poslal do Fénicie, do města Sarepty. Potkal tam ženu, kterou požádal o vodu a kousek chleba. Žena mu dala napít, ale doma už neměla nic k jídlu, jen hrstku mouky a pár kapek oleje. Eliáš ji poslal upéct chlebovou placku. Ve jménu Boha slíbil, že mouka a olej nedojdou, dokud Bůh nesešle déšť. Tak se i stalo a Eliáš se ubytoval v jejím domě. Když ženin chlapec onemocněl a zemřel, Eliáš prosil Boha o pomoc a chlapec ožil.¹⁴⁴

49) Rozhněvaný prorok a tichý hlas

Eliáš žil a bojoval za to, aby se jeho národ navrátil opět k víře v jediného Boha. Vrátil se do vlasti a statečně předstoupil před krále Achaba, aby mu navrhl zkoušku. Na hoře Karmel se měla vykonat oběť dokazující, kdo je pravý Bůh. Eliášův Bůh se ukázal jako ten pravý a tak dal Eliáš zabít všechny Baalovy proroky. Báł se hněvu královny Jezabel a uprchl. Žádal Boha, aby ho usmrtil, ale anděl ho poslal k Boží hoře Chorebu. Tam za ním přišel Bůh a nařídil mu pomazat Jehua na nového izraelského krále. Eliáš měl také vyhledat Elizea, který se měl stát novým prorokem.¹⁴⁵

50) Jeremiáš a důvěra v Boha

Bůh povolal proroka Jeremiáše, aby vytkl Jižnímu království špatné jednání a vyzval lid k obrácení. Jeremiáš nepřestával pro lid hledat slova útěchy, i když mu lidé nevěřili a pronásledovali ho. Sdělil lidem, že i když smlouvu s Bohem porušili, uzavře Bůh s nimi novou smlouvu a svůj zákon jim napíše do nitra, na desky jejich srdce. Nikdo se ho nebude

¹⁴³ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 146-148.

¹⁴⁴ Srov. Tamtéž, s. 148-150.

¹⁴⁵ Srov. Tamtéž, s. 151-155.

muset učit, protože všichni budou Boha poznávat svým srdcem. Prorok vyzývá k důvěře a spoléhání se na Boha. Tak to následně zaznívá i v písni o suchém keři a zeleném stromě.¹⁴⁶

51) Nářek Izraele

Obsahem je Žalm 137, dokládající babylonské zajetí po prohře judského království. V Babyloně se lid navzdory své bídě držel své víry v jediného Boha. Učenci a znalci Písma jim dodávali odvahu.¹⁴⁷

52) Izaiáš

Izaiáš byl povolán za proroka viděním, ve kterém viděl Pána sedět na vznešeném trůnu, a kolem něj se vznášeli ohniví andělé serafini. Myslel, že zemře, neboť je člověk nečistých rtů, ale jeden ze serafů vzal kleště a dotkl se jeho úst žhavým uhlíkem. Dozvěděl se, že jeho vina je odpuštěna. Pán se ptal, koho má poslat a Izaiáš se k tomuto poslání přihlásil. Následují úryvky z knihy Izaiáš, povzbuzující Píseň pro vyhnance, Boží slib o návratu ze zajetí a vidění budoucnosti.¹⁴⁸

53) Ezechiel

Proroka Ezechiela zastihlo Boží povolání v zemi Babyloňanů. Ve snech a viděních spatřil, co se stane v daleké budoucnosti. Mnohé z toho bylo pro lid velikou útěchou. Bůh slibuje dovést lid domů a dát jim nové srdce a nového ducha. Ezechiel ve vidění také prožil, jak Bůh vzkřísil celý národ z mrtvých. V dalším vidění Ezechiel spatřil chrám v novém městě a pramen života, který vše uzdravuje.¹⁴⁹

54) Jonáš – Před Bohem se nedá utéct

Proroku Jonášovi se vůbec nechce do města Ninive varovat jeho obyvatele, jak mu přikázal Bůh. Neposlechl a místo toho odplul na lodi opačným směrem. Bůh seslal velikou bouři. Jonáš se přiznal, že bouře vypukla kvůli němu a prosil námořníky, ať ho hodí do moře. Bouře se uklidnila. Jonáše mezitím spolkla veliká ryba. Po třech dnech, kdy se Jonáš modlil, ryba Jonáše vyvrhla na břeh. Když tentokrát Bůh Jonáše opět poslal do Ninive, prorok poslechl. Vyzýval obyvatele k obrácení, řekl jim, že jinak bude město zničeno. Lidé se chtěli smířit s Bohem a poslechlí.¹⁵⁰

¹⁴⁶ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 156-157.

¹⁴⁷ Srov. Tamtéž, s. 159-160.

¹⁴⁸ Srov. Tamtéž, s. 160-164.

¹⁴⁹ Srov. Tamtéž, s. 164-166.

¹⁵⁰ Srov. Tamtéž, s. 167-171.

55) Tobit a Tobíáš – Bůh posílá anděla

Tobit byl zdatný obchodník a žil s manželkou Annou a synem Tobíášem v Ninive. Svému příteli Gabaelovi svěřil pro případ nouze váček se stříbrnými mincemi. Tobita zlí lidé obžalovali, uloupili mu majetek, musel se skrývat a nakonec i oslepl. Modlil se k Bohu, aby ho nechal umřít. I krásná dívka Sára žádala Boha o smrt, sedmkrát se vdala a ženicha vždy o svatební noci zahubil zlý duch. Bůh si nepřál smrt těchto lidí a poslal archanděla Rafaela na zem, aby oba z jejich neduhu uzdravil. Tobit si vzpomněl na svůj měšec uložený u přítele a poslal svého syna pro peníze. Jeho průvodcem se stal anděl Rafael v lidské podobě. Pomohl mu vzít si za ženu Sáru a uzdravit ji, vyzvednout váček s mincemi i uzdravit otce ze slepoty.¹⁵¹

56) Job, hledač Boha – Trpitel a rebel

Spravedlivý Job byl bohatý, štědře se staral o všechny potřebné. K Bohu do nebe přišel Satan a tvrdil, že je Job spravedlivý pouze proto, že se mu dobře daří. Bůh nechal Satana, aby Joba vystavil zkouškám. Job přišel o veškerý majetek a jeho děti zemřely. Satan seslal na Joba zlou nemoc a Job musel jako malomocný sedět před městskou bránou. Přesto Job pořád chválil Boha a byl mu věrný. Až když Jobovi přátelé pochybovali o jeho nevině, Job se rozhořčeně ptal Boha, proč ho mučí. Bůh k němu promluvil a následně mu vše vynahradil. Job žil dlouhý a šťastný život, znovu získal štěstí, bohatství i úctu a stal se otcem deseti dětí.¹⁵²

57) Daniel na babylonském královském dvoře – Bůh zachraňuje tři mládence

Král Nabuchodozor přivedl ke dvoru několik mladíků ze vznešených židovských rodin. Poznal, že převyšují všechny mudrce a mágy z jeho země, proto jim svěřil vysoké úřady. To vyvolalo závist ostatních dvořanů. Žalovali králi, že mladíci neuctívají jejich bohy a odmítají se klanět před zlatou sochou. Král se rozzuřil a řekl jim, že pokud se nebudou zlaté soše klanět, budou uvrženi do rozpálené pece. Mládenci mu odpověděli, že se klanět nebudou a tak dal král rozpálit pec. Mladíci v peci chválili Boha a modlili se. Přišel k nim anděl, rozehnal plameny a pec ochladil.¹⁵³

¹⁵¹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 172-184.

¹⁵² Srov. Tamtéž, s. 185-188.

¹⁵³ Srov. Tamtéž, s. 189-191.

58) Daniel v jámě se lvy – Bůh zachraňuje

Daniela jmenoval po dobytí trůnu médský král Dareios jedním ze tří místokráľů. Měl k němu důvěru a chtěl ho jmenovat svým zástupcem. To se nelíbilo zbývajícíím dvěma místokráľům. Vymysleli nový zákon týkající se úcty ke králi, který Daniel nebude moci dodržovat. Kdo neposlechne a bude se modlit k jiným božstvům než ke králi, bude předhozen lvům. Daniel se nepřestal modlit k Bohu a zarmoucený král ho musel hodit do příkopu s hladovými lvy. Bůh Danielovi poslal anděla, ten lvům zavřel tlamy, takže mu neublížili. Král poté nařídil, aby Danielův Bůh byl uctíván v celé říši.¹⁵⁴

59) Danielův sen o Synu člověka

Dochovaly se nám i Danielovy vize o konci světa. Daniel měl vidění čtyř obrovských zvířat. Bůh nad zvířaty vynáší rozsudek, odnímá jim vladařskou moc a jedno zabíjí. Na nebeských oblacích přišel Syn člověka. Předstoupil a obdržel nekonečnou kráľovskou vládu, moc, čest a slávu. Všechny národy mu budou sloužit a jeho říše nikdy nezanikne.¹⁵⁵

60) Nebojte se! Jděte!

Perský král Kyros dobyl Babylon. Slitoval se nad zajatými Židy a ti se mohli vrátit zpět domů. Někteří se však báli. Odvahu jim dodával prorok, kterému dnes říkáme „Druhý Izaiáš.“ Vyzýval je, ať se nebojí, protože je Bůh miluje a neopustí je.¹⁵⁶

61) Židé se vracejí domů a budují nový chrám

Bůh se dotkl srdce perského krále Kyra. Boží lid měl dovoleno vrátit se do Jeruzaléma a postavit tam chrám. Král nařídil, aby si od svých susedů vyžádali dary pro sebe i na stavbu chrámu. Také vydal ze své pokladnice veškeré chrámové vybavení, které kdysi z Jeruzaléma odnesl král Nabuchodonozor. Chrám byl za šest let postaven a lidé uspořádali bohoslužbu, jak ji Mojžiš v zákonech předepsal.¹⁵⁷

62) Co Izaiáš klade na srdce svým krajanům

Po návratu do vlasti se měli lidé obrátit i ve svém srdci a začít znovu. Izaiáš je učil, co je k tomu důležité. Mají se o chléb dělit s hladovými, obléci chudé a poskytnout střechnu nad

¹⁵⁴ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 192-194.

¹⁵⁵ Srov. Tamtéž, s. 194-195.

¹⁵⁶ Srov. Tamtéž, s. 196.

¹⁵⁷ Srov. Tamtéž, s. 198.

hlavou bezdomovcům. Silnější nemají utlačovat slabší. Mají být trpěliví se svými příbuznými a snažit se přijít na to, co potřebují ke štěstí.¹⁵⁸

63) Bůh slibuje lidem Spasitele

Bůh slibuje lidem Zachránce. Bude nám darován Syn, budou ho nazývat podivuhodný Rádce, mocný Bůh, věčný Otec, Kníže pokoje. Jeho moc bude veliká a jeho mír bude bez konce. Vyvolený Boží Služebník je pochodní, osvěcující všechny národy světa. Kníže pokoje je spravedlivý a přináší záchranu.¹⁵⁹

64) Alžběta a Zachariáš – Rodiče Jana, Ježíšova předchůdce

Zachariáš byl kněz. Jednoho dne se mu při službě v chrámu objevil anděl. Oznamil mu, že jeho žena Alžběta porodí syna, kterému dá jméno Jan. Zachariáš andělovi neuvěřil, proto mu anděl řekl, že oněmí a nepromluví ani slovo až do synova narození. Alžběta po nějaké době zjistila, že je navzdory svému pokročilému věku těhotná.¹⁶⁰

65) Maria a anděl – Oznámení Ježíšova narození

Když už Alžběta byla v šestém měsíci těhotenství, poslal Bůh anděla Gabriela k Marii. Nejdříve se vyděsila, ale anděl ji uklidňoval, ať se nebojí, že našla milost u Boha. Řekl jí, že porodí syna a dá mu jméno Ježíš. Bude se nazývat Božím Synem a bude králem navěky. Ptala se, jak se to stane, vždyť s Josefem ještě nejsou manželé. Anděl ji vysvětlil, že jí Bůh naplní Duchem Svatým. Marie uvěřila. Odpověděla andělovi, že je Boží služebnicí a ať se stane, jak si Bůh přeje.¹⁶¹

66) Maria a Alžběta – Maria chválí Boha

Maria šla navštívit Alžbětu. Když vstoupila dovnitř, pozdravila ji přáním pokoje. Při zvuku jejího pozdravu se dítě v Alžbětině těle radostně pohnulo. Alžběta pocítila, jak její nitro naplňuje moc Božího Ducha a najednou vše chápala. Řekla Marii, že je požehnaná více než všechny ostatní ženy, a že požehnané je i její Dítě, které nosí pod srdcem. Alžběta a Maria si padly do náručí. Potom se Maria dala do zpěvu. Zpívala Bohu píseň chvály. Maria zůstala u Alžběty tři měsíce a potom se vrátila domů do Nazaretu.¹⁶²

¹⁵⁸ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 199.

¹⁵⁹ Srov. Tamtéž, s. 200-201.

¹⁶⁰ Srov. Tamtéž, s. 205-207.

¹⁶¹ Srov. Tamtéž, s. 207-209.

¹⁶² Srov. Tamtéž, s. 209-210.

67) Narodí se Jan

Alžběta přivedla na svět svého syna a všichni sousedé a sousedky ji přišli poblahopřát. Osmého dne měl být chlapeček obřezán a při této slavnosti měl dostat jméno. Sousedé navrhovali, aby se jmenovalo Zachariáš, ale Alžběta odporovala, že mu chtějí říkat Jan. Lidé se divili, ale němý Zachariáš napsal na voskovou tabulku, že jméno dítěte je Jan. V tu chvíli se Zachariášovi vrátila řeč, otevřel ústa a začal chválit Boha. Poznal v sobě Boží moc a řekl, že dítě se stane prorokem a připraví cestu Zachránci, Spasiteli.¹⁶³

68) Ježíšovo narození v Betlémě

Josef se vydal se svou těhotnou manželkou Marií do Betléma, aby se tam dali zapsat do daňových soupisů. Když tam dorazili, přišel čas porodu a Maria přivedla na svět svého prvorozeného syna. Zavinula ho do plenek a položila ho ve stáji do jeslí, protože v hostinci se pro ně nenašlo místo. Té noci k pastýřům přistoupil Boží anděl a přinesl jim radostnou novinu, že se dnes v Davidově městě narodil Zachránce, Mesiáš, Pán. S andělem byl najednou veliký nebeský zástup, který chválil Boha a zpíval. Pastýři se vydali do Betléma a našli Marii, Josefa a Děťátko v jeslích.¹⁶⁴

69) Anna a Simeon poznávají Zachránce

V Jeruzalémě žil starý muž jménem Simeon, na kterém spočíval Boží Duch a vložil mu do srdce poznání, že nezemře, dokud na vlastní oči nespatří Mesiáše. Simeon právě vešel do chrámu a poznal v Ježíškovi Zachránce a Spasitele. Vzal ho do náručí, chválil Boha a řekl, že už ho Pán může propustit v pokoji, protože jeho oči uviděly spásu. Maria a Josef nad jeho slovy užasli. V tu dobu sloužila v chrámu také jedna stará žena, byla to Boží prorokyně Anna. Také ona poznala v Ježíšovi slíbeného Zachránce a děkovala Bohu.¹⁶⁵

70) Mladý Ježíš v chrámu

Když skončily svátky, zůstal dvanáctiletý Ježíš v Jeruzalémě, ale Josef s Marií si toho nevšimli. Mysleli si, že putuje s jinou skupinou poutníků, jak to obvykle mládež dělala. Po prvním dnu cesty hledali Ježíše u příbuzných a známých, avšak bez úspěchu. Ráno se vydali nazpátek do Jeruzaléma, kde chlapce hledali další dva dny. Nakonec ho objevili v chrámu, kde seděl mezi učiteli, naslouchal jim a kladl jim otázky. Josef a Marie byli rozrušeni, a ptali

¹⁶³ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 211.

¹⁶⁴ Srov. Tamtéž, s. 212-214.

¹⁶⁵ Srov. Tamtéž, s. 215.

se, proč jim to udělal. Nevěděl, proč ho hledali, řekl, že jde o věc Otce a bylo jasné, že musí být tady.¹⁶⁶

71) Josef a jeho anděl

Josefovi se zdál sen, ve kterém k němu přišel Boží anděl. Řekl mu, ať se nebojí si vzít Marii za ženu, neboť dítě, které čeká, bylo počato z Ducha Svatého. Marie porodí syna, kterému mají dát jméno Ježíš. Vykoupí svůj lid a zachrání jej ze zmatku a odvrácení se od Boha. Josef anděla poslechl, domluvil den svatby a uvedl Marii do svého domu.¹⁶⁷

72) Hvězdopřivodci se přicházejí poklonit Ježíšovi

Do Jeruzaléma přišli hvězdopřivodci z východu a vyptávali se krále Heroda, kde se nachází nově narozený židovský král. Herodes si nechal svolat židovské učence a kněze a ti mu sdělili, že v Betlémě. Hvězdopřivodcům poručil, aby dítě vyhledali a přinesli o něm zprávu. Učence zavedla hvězda až k dítěti. Poklonili se mu a darovali mu vzácné dary: zlato, kadidlo a myrhu. V noci byli varováni, že se k Herodovi nemají vracet, proto se vrátili zpátky do vlasti jinou cestou.¹⁶⁸

73) Útěk do Egypta a návrat domů

Josefovi se hned v noci poté, co odešli hvězdopřivodci, zdál sen. Anděl ho varoval, že má i s Marií a dítětem utéct do Egypta a zůstat tam, neboť Herodes dal dítě hledat a chce je zabít. Josef sbalil to nejnnutnější a ještě té noci uprchl s Marií a dítětem z Betléma. Herodes dal povraždit v Betlémě a okolí všechny malé chlapce do dvou let. Po Herodově smrti se Josef na pokyn anděla vrátil do Nazareta.¹⁶⁹

74) „Dobře všechno udělal!“

Zde je místo příběhu, který bývá i s odkazem na Bibli, obsahem pouze text, popisující dobové souvislosti. Ježíš se vyučil u svého otce Josefa tesařem a kameníkem. Práce v malém městečku Nazaretu by nemohla stavitelovu rodinu uživit, proto mohli Josef s Ježíšem nalézt na dlouhá léta práci jako vandrovní řemeslníci.¹⁷⁰

¹⁶⁶ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 216-220.

¹⁶⁷ Srov. Tamtéž, s. 220-221.

¹⁶⁸ Srov. Tamtéž, s. 222-223.

¹⁶⁹ Srov. Tamtéž, s. 224-225.

¹⁷⁰ Srov. Tamtéž, s. 226.

75) Jan Křtitel – Ježíšův předchůdce

Dle textu odkazujícího na Lukášovo evangelium povolal Bůh do své služby Jana na poušti. Jan vyzýval lidi, aby se odvrátili ze špatných cest a obrátili se zpátky k Bohu. Litovali zla, kterého se dopustili, a on je nořil do vody na znamení, že z nich Bůh smývá hříchy. Mnozí přemýšleli, jestli Jan není Mesiáš, ale ten to odmítal. Řekl, že lid křtí vodou, ale brzo přijde někdo silnější, kdo je bude křtít Duchem Svatým.

Dle textu Matoušova evangelia k Janovi proudili davy lidí, litovali svých zlých skutků a Jan je křtil vodou z řeky. Přišli k němu také kněží a učenci z Jeruzaléma, ale na ty se zlobil, protože určovali, kdo se má účastnit bohoslužeb v chrámu a kdo ne.¹⁷¹

76) Ježíš se nechává pokřtít

Ježíš sešel z Nazareta dolů k Jordánu a tam se dal od Jana pokřtít. Když vystupoval z řeky na břeh, uviděl, jak se nad ním otevřelo nebe a jak na něho z otevřeného nebe sestupuje Boží Duch jako holubice. Ozval se hlas: „*Ty jsi můj milovaný Syn. V tobě mám zalíbení!*“ Poté Duch Ježíše vyvedl na poušť a on tam zůstal čtyřicet dní, postil se a přemýšlel o Božím povolání.¹⁷²

77) Janovo svědectví

Jan spatřil Ježíše, jak jde k němu a zvolal, že je to Beránek Boží, ten, který snímá hříchy světa. A později ještě dosvědčil, že viděl Božího Ducha jako holubici z nebe, jak na něho sestoupil a zůstal s ním. Jan dosvědčil, že Ježíš je Boží syn.¹⁷³

78) Ježíš na poušti

Ježíš se na poušti čtyřicet dní a nocí postil, až nakonec dostal hlad. Tehdy se k němu přikradl ďábel a třikrát ho pokoušel. Ježíš mu vždy odpověděl slovy z Písma. Poté ho ďábel opustil, k Ježíši přistoupili andělé a sloužili mu.¹⁷⁴

79) Boží království je tu!

Když byl Jan uvězněn, Ježíš přišel do Galileje. Zvěstoval poselství Boží záchrany. Ohlašoval lidem, že čas, který Bůh ustanovil, je tu, a Boží království je blízko. Vyzýval je, aby se obrátili zpátky k Bohu a důvěřovali jeho poselství.¹⁷⁵

¹⁷¹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 227-229.

¹⁷² Srov. Tamtéž, s. 230.

¹⁷³ Srov. Tamtéž, s. 230.

¹⁷⁴ Srov. Tamtéž, s. 232-233.

¹⁷⁵ Srov. Tamtéž, s. 234.

80) Jan Křtitel vysílá posly

Jan Křtitel seděl v žaláři a přemýšlel, jestli v Ježíšovi rozpoznal opravdu toho pravého Zachránce. Vyslal k němu posly, kteří se na to Ježíše zeptali. Ježíš jim odpověděl slovy z Písma svatého. Janovi učedníci odešli a Ježíš se tázal svých posluchačů, co tehdy od Jana očekávali. Zda čekali, že se stane přítelem králů a dvořanem nebo jestli si v něm přáli vidět spíše proroka. Ježíš o Janovi řekl, že šel pevně svou cestou a byl víc než pouhý prorok, byl poslem připravujícím cestu Bohu.¹⁷⁶

81) Smrt Jana Křtitele

Obsahem je text bez odkazu na Bibli, který popisuje smrt Jana Křtitele. Herodes často v noci nemohl usnout, dal si přivést Jana ze žaláře a prosil ho, aby mu vyprávěl o Bohu. Královna Herodias se obávala, aby Jan Křtitel nepřivedl krále k obrácení a nedal si zavolat zpátky svou právoplatnou manželku. Její krásná dcera Salome při oslavě zatančila a Herodes ji před všemi přítomnými přísahal, že jí dá vše, co chce. Matka ji navedla, aby chtěla přinést na podnose hlavu Jana Křtitele. Král se vyděsil, ale před všemi nechtěl porušit daný slib, a nechal Jana stít mečem.¹⁷⁷

82) V Nazaretě Ježíše odmítají

Ježíš v Nazaretu v synagóze předčítal ze svatých Písem. Rozvinul svitek proroka zrovna na místě, kde prorok Izaiáš píše o něm. Ježíš řekl, že se dnes tato slova Písma svatého splnila. Nejdříve lidé žasli nad silou Ducha, která vycházela z jeho úst, ale pak si začali šeptat, že je to syn Josefa. Ježíš si všiml pochybností a řekl, že určitě budou chtít, aby to dokázal, a udělal také ve svém domovském městě něco z toho, co vykonal v Kafarnau. Vzpomněl jim, že ani proroci Eliáš a Elizeáš nevykonali své skutky ve své domovině. Posluchače to rozzuřilo a chtěli ho shodit dolů ze skalního útesu. Ježíš ale prošel středem davu a šel dále.¹⁷⁸

83) Ježíš si získává přátele a učedníky

Ježíš putoval po břehu jezera a uviděl rybáře, bratry Šimona a Ondřeje, a také bratry Jakuba a Jana. Zavolal na ně, aby ho následovali, oni odložili sítě a přidali se k němu. Přišli do Kafarna, kde Ježíš učil v synagóze a vyzýval, aby se lidé obrátili k Bohu, neboť přišla chvíle začátku Boží vlády. Lidé žasli a šeptali si, že má Ježíš moc od Boha. Seděl tam také člověk, jehož rozum byl posedlý zlým duchem. Rozkřičel se na Ježíše, že ví, kdo je. Ježíš ho

¹⁷⁶ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 234-235.

¹⁷⁷ Srov. Tamtéž, s. 235-236.

¹⁷⁸ Srov. Tamtéž, s. 236-237.

okřikl a rozkázal mu vyjít z toho člověka. Ježíš také uzdravil z nemoci Šimonovu tchýni. Také lidé z celého města přinášeli nemocné, které uzdravil. Kázal ve všech synagógách v Galileji a z mnoha nemocných vyhnal zlé duchy.¹⁷⁹

84) Svatba v Káně – Ježíš rozdává radost v plnosti

V galilejské Káně se pořádala svatba, na kterou byla pozvána Ježíšova matka Maria, Ježíš s učedníky a další nazaretští příbuzní. Víno došlo, proto se Maria obrátila na Ježíše, ale ten jí odpověděl, že ještě nepřišel jeho čas. Maria však zakývala na služebníky a pošeptala jim, aby udělali vše, co jim Ježíš řekne. Ježíš proměnil vodu ve víno a učinil první znamení Boží slávy. Učedníci mu začali důvěřovat a pochopili, že od Ježíše přichází opravdové dobro a plnost radosti.¹⁸⁰

85) Ježíš uzdravuje malomocného

K Ježíšovi se přiblížil jeden malomocný. Padl před ním na kolena a prosil, ať mu pomůže. Ježíš ho uzdravil a naléhal na něj, aby o tom nikomu neříkal. Šťastný muž však o svém uzdravení vykládal všem na potkání. Davy lidí Ježíše pronásledovaly a sbíhaly se k němu ze všech stran.¹⁸¹

86) Přátelé přinášejí k Ježíšovi ochrnutého

Když se Ježíš po nějaké době vrátil do Kafarna, lidé se seběhli a tlačili se do domu, kde bydlel. Náhle se objevili čtyři muži s nosítky, na kterých ležel muž s ochrnutýma nohama. Neměli kudy projít a tak vstoupili na plochou střechu, odhrabali vrstvu hlíny a uvolnili stropní trámy. Ve střeše vznikl otvor, kterým ochrnutého muže spustili po lanech přesně k Ježíšovým nohám. Ježíš viděl jejich víru a odpustil nemocnému hříchy. Mezi posluchači byli i učitelé Zákona, kteří si pro sebe pomysleli, že je to rouhání, odpouštět hříchy může jen Bůh. Ježíš to poznal a ptal se jich, zda je snazší říct chromému, že jeho hříchy jsou odpuštěny, nebo ať vstane a chodí? Ale aby věděli, že má moc odpouštět hříchy, přikázal muži, aby vstal, vzal svá nosítka a šel domů. Chromý muž vstal, shýbl se, sbalil si nosítka a odešel domů.¹⁸²

¹⁷⁹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 238-242.

¹⁸⁰ Srov. Tamtéž, s. 242-244.

¹⁸¹ Srov. Tamtéž, s. 245.

¹⁸² Srov. Tamtéž, s. 246-247.

87) Celník učedníkem!

Ježíš přišel k celnici, ve které uviděl sedět Matouše. Řekl Matoušovi, aby se stal jeho učedníkem. Matouš vyskočil a odešel s Ježíšem. Ještě toho samého dne pozval Matouš Ježíše a ostatní učedníky do svého domu na večeři. Přišlo na ni také mnoho dalších celních úředníků a jiných osob, které přísně věřící Židé pokládali za špatné lidi a spodinu. Učitelům z řad farizeů se nelíbilo, že Ježíš usedá ke stolu společně s celníky a hříšníky. Ježíš jim však řekl, že lékaře nepotřebují zdraví a silní, ale ti, kterým něco schází.¹⁸³

88) Smí se uzdravovat v sobotu?

V sobotu vstoupil Ježíš do jedné synagógy. Seděl tam muž se zchromlou rukou a muži z farizejské strany okamžitě začali Ježíše sledovat, zda toho muže uzdraví. Ježíš si chromého zavolal a obrátil se na učitele Zákona s otázkou, co je dovoleno konat v sobotu, zda dobro nebo zlo. Neodpověděli mu. Ježíš muže uzdravil, a ten opět zchromlou ruku natáhl a mohl s ní hýbat. Farizeové plánovali, že se spojí s Herodovými lidmi a Ježíš musí zmizet.¹⁸⁴

89) Ježíš uzdravuje shrbenou ženu

Když šel Ježíš v sobotu učit do synagógy, všiml si tam nemocné, shrbené ženy. Uzdravil ji, žena začala jásat a hlasitě chválila Boha. Představený synagógy se pohoršoval nad tím, že Ježíš uzdravoval v sobotu. Ježíš mu řekl, že jsou pokrytečtí pobožnůstkáři, protože i v sobotu přece všichni odvazují své osly a voly od koryta a vodí je, aby se napili. Proč by tedy tato žena neměla v sobotu být osvobozena ze svých pout? Představený synagógy a všichni, kdo se předtím pohoršovali, byli zahanbeni.¹⁸⁵

90) Dvanáct apoštolů

Ježíš putoval po okolních městech a vesnicích, aby hlásal radostnou zvěst o Boží milosrdné královské vládě a uzdravoval nemocné. Bylo mu líto lidí, kteří se kolem něj tísnili, byli zbídačení a utrápení, bezmocní jako ovce bez pastýře. Řekl proto učedníkům, že je žeň pro Boha veliká, ale je tu jen málo dělníků. Mají proto prosit Pána žně, aby poslal dělníky. Ježíš ze svých učedníků vybral dvanáct, kteří se měli stát jeho vyslanci – apoštoly. Těchto dvanáct apoštolů Ježíš rozeslal. Řekl jim, ať nechodí k Samaritánům nebo těm, kdo věří v pohanská božstva, ale ať jdou ke ztraceným ovcím z izraelského lidu. Mají jim zvěstovat, že Boží království je blízko a uzdravovat nemocné.¹⁸⁶

¹⁸³ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 248.

¹⁸⁴ Srov. Tamtéž, s. 249.

¹⁸⁵ Srov. Tamtéž, s. 250.

¹⁸⁶ Srov. Tamtéž, s. 251.

91) Kdo patří k Ježíšovi?

Zatímco Ježíš učil, sedělo kolem něho v kruhu mnoho lidí. Venku přede dveřmi stála Ježíšova matka Maria a jeho příbuzní. Lidé Ježíšovi vyřídili vzkaz, že matka a příbuzní stojí venku a ptají se po něm. Ježíš se jich ptal, kdo je jeho matka, bratr a sestra? Podíval se na ně, jak tam kolem něho seděli, a řekl, že tady je jeho matka, jeho příbuzní. Ten, kdo neustále koná Boží vůli a čerpá lásku od Otce, je pro něj jako bratr, sestra a matka.¹⁸⁷

92) Bouře na jezeře

Na břehu jezera se shromáždilo mnoho lidí, které Ježíš po celý den učil z rybářského člunu. Večer už byl utrmácený, proto poprosil své přátele, aby pluli na druhý břeh. Ježíš na člunu usnul. Strhl se prudký vítr, vlny zmítaly lodí a ta se začala plnit vodou. Učedníci Ježíše probudili a křičeli, jestli je mu jedno, že se potápějí. Ježíš vstal, pohrozil bouří a přikázal vodě, ať se utiší a uklidní. Vichřice se utišila, vlnobití přestalo a rozhostilo se veliké ticho. Ježíš řekl učedníkům, že jsou zbabělci a ještě nemají důvěru. Ti zírali celí vyděšení a užaslí a šeptali si, kdo jen Ježíš je, že ho poslouchá i bouře a jezero.¹⁸⁸

93) Jairova dcerka – Ježíš dává život

Představený synagogy Jairos přispěchal za Ježíšem a padl mu k nohám. Úpěnlivě ho prosil, ať jde pomoci jeho dcerce, která umírá. Cestou k nim přišli poslové z domu se špatnou zprávou, že dcera zemřela. Ježíš ale Jaira utěšoval, ať se nebojí a věří. Když ho přivedli k děvčátku, příbuzní a služky už začali plakat, naříkat a zpívat žalozpěvy. Ježíš se jich ptal, proč pláčou, vždyť dítě jen spí, ale oni se mu vysmáli. Nato je Ježíš všechny vyhnal a dovolil zůstat jen rodičům a třem svým průvodcům. Řekl dívce, ať vstane. Duch života se do ní vrátil a ona vstala a rozeběhla se k rodičům.¹⁸⁹

94) Ježíš učí na hoře – Co je opravdu důležité

Když Ježíš uviděl davy lidí, kteří si ho přišli poslechnout, vystoupil na horu, kde se posadil a začal je učit. Učil je, koho lze pokládat za šťastného a proč si mají všichni brát příklad z nebeského Otce. Ježíš říkal, že jsou sůl pro svět a světlo světa, které má svítit před lidmi. Místo rčení oko za oko, zub za zub, jim Ježíš vysvětloval, že nemají bránit těm, kdo na

¹⁸⁷ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 252.

¹⁸⁸ Srov. Tamtéž, s. 252-254.

¹⁸⁹ Srov. Tamtéž, s. 254-256.

nich páchají zlo. Mají také milovat své nepřátele a modlit se za své pronásledovatele, jen tak se stanou dětmi svého nebeského Otce.¹⁹⁰

95) Ježíš učí lidi, jak se modlit

Nejprve je uveden text dle Lukášova evangelia, kde jeden z učedníků prosil Ježíše, aby je naučil, jak se mají modlit. Ježíš je naučil modlitbu Otčenáš.

Poté je text dle Matoušova evangelia, ve kterém Ježíš říká, že lidé při modlitbě nemají donekonečna drmolit, jako lidé jiných národů, a následně je naučil text modlitby Otčenáš. Poté dodal, že když odpustí svým bližním, také nebeský Otec odpustí jim.¹⁹¹

96) Zázračné nasycení

Ježíš učil davy lidí a apoštolové ho k večeru upozornili, že by bylo dobré lidi poslat pryč, ať si můžou nakoupit něco k jídlu. Ježíš jim odpověděl, ať jim dají najíst oni. Apoštolové se ptali, zda mají nakoupit chleba za dvě stě denárů. Ježíš jim na to řekl, ať se podívají, kolik chleba s sebou mají. Přinesli pět chlebů a dvě nasolené ryby. Jídlo požehnal a rozdělil. Všichni se najedli dosyta a později apoštolové posbírali ještě dvanáct košů chleba a ryb. Toho večera se tam dosyta najedlo pět tisíc lidí.¹⁹²

97) Veliká důvěra setníka z Kafarna

Setník z Kafarna měl služebníka, kterého si velmi vážil. Ten onemocněl a setník nechal proto poslat k Ježíši některé židovské představitele s prosbou, jestli by nepřišel a služebníka neuzdravil. Ježíš šel s nimi. Když se přiblížili k setníkovu domu, setník vyslal Ježíšovi vstříc své přátele se vzkazem. Nezaslouží si, aby Ježíš vešel pod jeho střechu, ale ať řekne jen slovo a služebník se uzdraví. Ježíš užasl nad setníkovou vírou a služebníka uzdravil.¹⁹³

98) Hostem u farizeje

Farizeus pozval Ježíše do svého domu na večeři. Jedna žena, která se živila jako prostitutka, se to dozvěděla a vydala se tam. Přiblížila se zezadu k Ježíši, sklonila se, smáčela mu nohy svými slzami a pak je vlasy osušila, zlíbala je a natřela drahocenným olejem. Farizeus si pomyslel, že kdyby byl Ježíš opravdový prorok, musel by poznat, co je to za

¹⁹⁰ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 257-259.

¹⁹¹ Srov. Tamtéž, s. 259-261.

¹⁹² Srov. Tamtéž, s. 261-264.

¹⁹³ Srov. Tamtéž, s. 264-265.

hříšnou ženu. Ježíš mu vysvětlil, že ten, kterému bylo více odpuštěno je vděčnější. Poté odpustil ženě její hříchy, řekl jí, že její víra ji uzdravila a zachránila.¹⁹⁴

99) Ženy učednice

Ježíše provázelo při jeho putování dvanáct jeho věrných a také několik žen, které Ježíš uzdravil z nemocí a osvobodil od zlých duchů. Byly to Marie z Magdaly, manželka Herodova správce a další. Mnohé ženy také Ježíše a jeho učedníky podporovaly ze svého majetku.¹⁹⁵

100) Marta a Marie

Marta pozvala Ježíše do svého domu. Její sestra Marie, která se stala Ježíšovou učednicí, se posadila ke svému učiteli a poslouchala ho. Marta měla hodně práce s obsluhou. Prosila Ježíše, ať se jí zastane a ať jí sestra pomůže. Ježíš jí odpověděl, že se znepokojuje kvůli příliš mnoha věcem. Marie si pro sebe vybrala to nejlepší a to jí nikdo nevezme.¹⁹⁶

101) Ježíš a Féníčanka – Ježíš ocení její víru

Jedna Féníčanka běžela za Ježíšem a žádala o pomoc pro dcerku, kterou sužuje zlý duch nemoci. Ježíš jí nejprve neodpověděl a apoštolové ho žádali, ať ji pošle pryč, ať za nimi pořád nekřičí. Řekl jí, že je poslán hledat ztracené ovce izraelského domu, ale nedala se tak snadno odbýt. Ježíš uznal, že má velikou víru a dcerušku uzdravil.¹⁹⁷

102) Kdo je Ježíš?

Ježíš se tázal učedníků, co o něm lidé říkají a za koho ho považují. Odpověděli mu, že jedni si myslí, že je Jan Křtitel, jiní zase, že je Eliáš, další tvrdí, že jeden z proroků. Ježíš se učedníku ptal, kdo si myslí, že tedy je. Petr řekl, že je Mesiáš. Ježíš jim však přísně zakázal, aby to někomu prozrazovali.¹⁹⁸

103) Ježíš a děti

Rodiče přinášeli k Ježíšovi své děti, aby jim požehnal, Učedníci je dost hrubě odbyli. Když si toho Ježíš všiml, rozzlobil se. Prikázal jim, ať je neodhánějí, neboť Boží království je pro lidi, jako jsou ony. Ten, kdo si nenechá darovat Boží království tak jako dítě, nikdy se do něj nedostane. Bral děti do náručí, vkládal na ně ruce a žehnal jim.

¹⁹⁴ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 265-267.

¹⁹⁵ Srov. Tamtéž, s. 267.

¹⁹⁶ Srov. Tamtéž, s. 267-269.

¹⁹⁷ Srov. Tamtéž, s. 270-271.

¹⁹⁸ Srov. Tamtéž, s. 271.

Dle Markova evangelia se Ježíšovi přátelé cestou bavili o tom, kdo z nich je největší a nejdůležitější. Ježíš si svolal k sobě svých dvanáct učedníků a vysvětlil jim, že ten, kdo chce být mezi nimi první, má být ze všech poslední a všem má sloužit. Poté mezi ně postavil dítě, objal je a řekl, že kdo přijme v jeho jménu dítě, ten přijímá jeho. A kdo přijímá jeho, přijímá nebeského Otce.

Dle Matoušova evangelia se učedníci Ježíše zeptali, kdo je v nebeském království největší. Ježíš si k sobě přivolal dítě a řekl, že jestli se neobráti a nebudou jako děti, nevedou do nebeského království. Kdo kvůli Ježíši přijme jedno takové dítě, přijímá jeho. Kdo ale jedno z nich svede ke zlu, pro toho by bylo lepší, kdyby ho svrhli do moře s mlýnským kamenem kolem krku. Také je varoval, ať dětmi nepohrdají, protože jejich andělé v nebi stojí před tváří nebeského Otce.¹⁹⁹

104) Jaké si Ježíš přeje učedníky a učednice

Ježíši vyšel naproti mladý muž, padl před ním na kolena a ptal se, co musí udělat, aby získal věčný život. Příkázání a pravidla dodržoval, ale když mu Ježíš řekl, že má prodat svůj majetek a peníze rozdat chudým, tak se mladík vyděsil. Byl bohatý a nedokázal se všeho vzdát. Ježíš vysvětlil učedníkům, že spíše projde tlusté lano uchem jehly, než boháč do Božího království. Dále jim řekl, že každý, kdo kvůli němu a kvůli radostné novině opustí svůj dům, rodinu a pole, dostane ještě na této zemi stokrát víc a v budoucím světě věčný život. Řekl také učedníkům, že kdo chce být mezi nimi velký nebo první, ať je služebníkem všech.²⁰⁰

105) Ježíš chce být Zacheovým hostem

Celník Zacheus chtěl vidět Ježíše, který s učedníky právě procházel jeho městem. Byl malé postavy a přes dav lidí nic neviděl, proto vyšplhal na fíkovník. Ježíš se zastavil pod stromem a zavolal Zachea, aby slezl dolů a pozval ho k sobě domů. Mnoho lidí rozčililo, že se nechal Ježíš pozvat zrovna do domu hříšníka. Zacheus řekl Ježíšovi, že půlku svého majetku rozdá chudým a každému, koho okradl, to čtyřnásobně vynahradí.²⁰¹

106) Uzdravení slepého Bartimaia

Slepý žebrák Bartimaios zaslechl, že se k němu blíží větší skupina lidí a ptal se, kdo to je. Když pochopil, že je to Ježíš, dal se do křiku, ať se nad ním slituje. Ježíš se Bartimaia zeptal,

¹⁹⁹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 272-274.

²⁰⁰ Srov. Tamtéž, s. 274-275.

²⁰¹ Srov. Tamtéž, s. 276.

co má pro něj udělat. Bartimaios chtěl vidět. Ježíš ho uzdravil a řekl, že ho zachránila jeho víra.²⁰²

107) Žena u studny a voda života

Když se Ježíš posadil na obrubu studny, zrovna k němu přicházela samařská žena načerpat vodu. Ježíš ji prosil, aby mu dala napít. Žena se divila, že on, jako Žid může prosit o vodu Samařanku. Řekl jí, že kdyby věděla, kdo ji prosí o vodu, naopak by prosila ona jeho, aby ji dal živou, osvěžující vodu. Nabídl jí vodu, po které už nebude mít znovu žízeň, vodu, která se stane pramenem, který tryská do věčného života. Samařanka po vodě zatoužila, z dalšího rozhovoru poznala, že je prorok. Ježíš se jí dal poznat jako Mesiáš. Žena se rozeběhla do města a svolávala lidi. Přišli za ním a prosili, aby u nich zůstal a uvěřili v něho.²⁰³

108) Podobenství o pšeničném zrně

Rolník na pole vysel obilí, ale některá zrna padla na udusanou cestu a sezobali je ptáci. Jiná spadla na skalnatou půdu, zrno sice vyklíčilo, ale nakonec uschlo. Další zrnka padla mezi bodláčí, které je udusilo. Některá zrnka padla na úrodnou půdu, vzešla a přinesla úrodu. Ježíš učedníkům vysvětloval, že zrno je jako Boží slova, která jsou všude rozsévány a lidské srdce je půda, do které zrna padají. Udusaná cesta je člověk, který sice Boží slovo slyší, ale nepřijímá je. Skalnatá půda je jako člověk, který sice nadšeně naslouchá, ale je nestálý a hned to vzdává. Jako pole zaplevelené bodláčím je ten, kdo slovo přijal, ale každodenní starosti je udusí. Úrodné hlíně se podobají ti, kdo přijímají Boží slovo a umožní mu v sobě růst a přinášet úrodu.²⁰⁴

109) Boží království se podobá hořčičnému zrnku

S Božím královstvím je to jako s hořčičným semínkem. Je mnohem menší než jiná semena. Jakmile se ale zaseje do země, vyroste výše než ostatní zahradní rostliny.²⁰⁵

110) Boží království se podobá kvasu

Boží království je jako kvas, který žena zadělá do tří odměrek mouky. Kvásek vzejde a prokvasí všechno chlebové těsto.²⁰⁶

²⁰² Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 276-278.

²⁰³ Srov. Tamtéž, s. 278-280.

²⁰⁴ Srov. Tamtéž, s. 281-282.

²⁰⁵ Srov. Tamtéž, s. 282.

²⁰⁶ Srov. Tamtéž, s. 283.

111) Podobenství o ztracení a nalézání

Obsahem jsou tři podobenství: Podobenství o ztracené ovečce, Podobenství o ztracené stříbrné minci a Podobenství o dobrém otci a jeho dvou synech. Všechny tři podobenství jsou o radosti v nebi nad každým hříšníkem, který se obrátí k Bohu a znovu začne žít jako Boží dítě.²⁰⁷

112) O prosbách a důvěře

Ježíš vyprávěl podobenství o nečekané noční návštěvě. Hlava rodiny chce návštěvu pohostit, ale nenajde vůbec nic k jídlu. Prosí tedy souseda, aby mu půjčil chleba. Soused mu nechce vyhovět, ale když muž nepřestane klepat, konečně se sebere a splní mu jeho přání. Ježíš říká, že stejné je to i tehdy, pokud chceme o něco prosit nebeského Otce. Proste a dostanete, hledejte a naleznete, tlučte a dveře se vám otevrou. Nemáme si také dělat starosti o každodenní záležitosti, o jídlo, oblečení, vždyť Bůh se o nás postará. Nejdřív máme hledat Boží království a vše ostatní k tomu dostaneme navíc.²⁰⁸

113) Podobenství o štedrém majiteli vinohradu

Ježíš vyprávěl, že s Boží královskou vládou je to jak s majitelem vinohradu. Ten šel brzy ráno na trh a najal si dělníky na vinohradnické práce za denár na den. Znovu šel najmout muže dopoledne, o znovu o páté odpoledne. Každý z nich dostal bez rozdílu denár. Muži, kteří pracovali celý den i muži, kteří pracovali pouhou hodinu. Ti, co pracovali celý den, byli zklamaní, že nedostali víc denárů. Majitel vinohradu řekl, že nejedná nespravedlivě, vždyť smluvena mzda byla denár na den.²⁰⁹

114) Milosrdný Samaritán – Které přikázání je nejdůležitější?

Jeden z učitelů Zákona se Ježíše ptal, kdo je to ten bližní. Ježíš mu vyprávěl příběh o muži, který putoval z Jeruzaléma a padl do rukou lupičů. O vše ho oloupili a zbili ho, pak ho nechali ležet polomrtvého na cestě. Šel kolem něj kněz a později i chrámový služebník, ale oba muže obešli a nešíkali si ho. Nakonec tam dorazil Samaritán, bylo mu muže líto, vyčistil mu rány a ovázal mu je. Pak zraněného odvezl do nejbližšího hostince a staral se o něj. Když odjížděl, zaplatil hostinskému, aby se o zraněného dobře postaral. Ježíš položil učitelům Zákona otázku, kdo z těch tří byl pro toho přepadeného bližním.²¹⁰

²⁰⁷ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 284-288.

²⁰⁸ Srov. Tamtéž, s. 289-290.

²⁰⁹ Srov. Tamtéž, s. 290-291.

²¹⁰ Srov. Tamtéž, s. 293-294.

115) Příběh o farizeovi a celníkovi – Kdo je spravedlivý?

Ježíš vyprávěl příběh o farizeovi a celníkovi, kteří vystupovali do chrámu k modlitbě. Farizeus se postavil tak, aby na něj všichni viděli a začal svou modlitbu. Děkoval Bohu, že není jako ostatní lidé nebo jako ten celník. Dvakrát do týdne se postí a ze všeho, co vydělá, odevzdává pro chrám desátek. Celník stál naopak vzadu se sklopenou hlavou, bil se do prsou a modlil se, aby se nad ním Bůh slitoval, protože je hříšník. Celník našel u Boha slitování, ale farizeus ne, protože ten, kdo se povyšuje, bude ponížen. Ale ten, kdo se sám poníží, toho Bůh povýší.²¹¹

116) Podobenství o moudrých družičkách

S nebeským královstvím je to jako s nevěstinými družičkami, které si připravily lampy a vyšly ženichovi naproti. Pět bylo moudrých a pět nemoudrých. Nemoudré si vzaly lampy, ale nevezly si dost oleje. Moudré si k lampám přichystaly i džbánky s olejem. Ženich na sebe dal dlouho čekat, až o půlnoci družičky probudilo volání, ať jdou ženichovi naproti. Družičky, které z nedbalosti zapoměly vzít olej do zásoby, chtěly půjčit od moudrých družiček, ale olej by pro všechny nepostačil. Lehkomyšlná děvčata šla ke kupci pro olej, ale mezitím dorazil ženich a všichni se vydali do ženichovy vesnice. Mnohem později dorazily k bráně s hořícími lampami v rukou i ty nemoudré družičky, klepaly a volaly, ale ženich jim neotevřel. Ježíš vysvětlil, že máme být bdělí, protože nevíme, kdy k nám Bůh přijde.²¹²

117) Podobenství o deseti hřivnách

Ježíš vyprávěl, že s nebeským královstvím je to jako s člověkem, který se vypravil na dlouhé cesty. Předtím si zavolal své služebníky a svěřil jim do správy svůj majetek. Jednomu dal pět hřiven stříbra, druhému dva a třetímu jednu, podle jejich zdatnosti. Když se pán po delší dobu vrátil zpět domů, začal účtovat se svými služebníky. Zjistil, že ten služebník, co mu dal pět hřiven, vyzískal pět hřiven navíc. Byl pánem pochválen a pozván na oslavu. Druhý služebník získal ke dvěma hřivnám dvě navíc, byl také pochválen a pozván na hostinu. Třetí služebník, kterému pán svěřil jednu hřivnu, vykopal jámu a peníze svého pána do ní schoval. Pán se rozzlobil, dal mu peníze sebrat a dát tomu, který má deset hřiven. Tomu, kdo má, bude přidáno, ale tomu, kdo se nedokáže ničím vykázat, tomu bude vzato i to, co má.²¹³

²¹¹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 294-295.

²¹² Srov. Tamtéž, s. 295-296.

²¹³ Srov. Tamtéž, s. 297-298.

118) Zářivé světlo – Proměnění na hoře Tábor

Ježíš vzal Petra, Jakuba a Jana na vysokou horu, kde byl před jejich očima proměněn. Apoštolové viděli, jak s Ježíšem hovoří Mojžíš a Eliáš. Zastínil je oblak a z oblaku zazněl hlas: „*To je můj milovaný Syn! Poslouchejte ho!*“ Když znovu otevřeli oči, uviděli už jen Ježíše. Ježíš jim kladl na srdce, aby nikomu neříkali, co viděli, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých.²¹⁴

119) Vzkříšení Lazara

Ježíšův přítel Lazar těžce onemocněl. Jeho sestry Marta a Marie poslaly k Ježíšovi posla. Ježíš řekl, že Lazar spí a on ho půjde probudit. Umřel, ale Ježíš byl kvůli učedníkům rád, že při něm nebyl, chtěl, aby učedníci uvěřili. Když Ježíš dorazil do Betánie, Lazar už ležel čtyři dny v hrobě. Lazarovy sestry nařikaly a říkaly, že kdyby zde Ježíš byl, jejich bratr by neumřel. Ježíš přikázal, ať kámen uzavírající hrob odvalí, modlil se k Otci a řekl Lazarovi, ať vstane a jde ven. Lazar vyšel ven, zavinutý do pohřebních pláten.²¹⁵

120) Slavnostní vjezd do Jeruzaléma

Ježíš poslal před vjezdem do Jeruzaléma učedníky, ať v blízké vesnici odváží oslici a oslí hříbě a přivedou je. To aby se splnilo, co napsal prorok Zachariáš. Ježíš si sedl na oslí hříbě a takto se blížil do Jeruzaléma. Mnozí lidé z Galileje, kteří přicházeli spolu s Ježíšem, rozprostřeli na cestu své pláště, jiní zase odřezávali ze stromů zelené ratolesti a kladli je na zem. Davy začaly zpívat Hosana. Jakmile Ježíš vjel do Jeruzaléma, město se dostalo do varu. Lidé se ptali, kdo to je. Zástupy doprovázející Ježíše volaly, že je to prorok Ježíš z Nazareta v Galileji.²¹⁶

121) Peníz na daň

Mnozí farizeové vymýšleli na Ježíše úskoky, k tomu chtěli využít i spor o takzvanou daň z hlavy, kterou zavedli Římané. Žáci farizeů a přívrženci knížete Heroda Antípy se domluvili a vydali se za Ježíšem. Ptali se ho, zda je dovoleno platit daň císaři. Ježíš poznal jejich úskok a řekl, ať mu ukážou minci, kterou se platí daň. Jeden z nich mu ji podal. Ten, aniž by se mince dotkl, jim položil otázku, čí je ten obraz a nápis na minci. Řekli, že je to císařův obraz

²¹⁴ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 299-300.

²¹⁵ Srov. Tamtéž, s. 301-303.

²¹⁶ Srov. Tamtéž, s. 304-306.

a jeho tituly. Řekl jim, ať dávají císaři to, co je císařovo a Bohu to, co je Boží. Užasli a rychle odešli.²¹⁷

122) O Božím soudu

Učedníci se zeptali Ježíše i na konec světa a na Boží soud. Ježíš řekl, že Syn člověka přijde ve slávě spolu se všemi anděly a posadí se na trůn své božské moci. Pak použil podobenství pastýře, který vede z pastviny do stáje smíšené stádo ovcí a koz. U vchodu je třídí, ovce pozve, ať se ujmou Božího království a kozly posílá pryč do nekonečného ohně k ďáblu a jeho andělům.²¹⁸

123) Láska může být marnotratná

Když Ježíš ležel u stolu jednoho svého známého v Betánii, přišla žena s nádobkou drahocenného vonného oleje. Vylila vonný olej Ježíšovi na vlasy a někteří z přítomných si pomysleli, že je to obrovské plýtvání. Ten olej by se dal prodat a peníze se mohly rozdat chudým. Proto se hrubě na ženu osopili. Ale Ježíš zvolal, ať ji nechají na pokoji a neurážejí ji. Vykonal na něm dobrý skutek, pomazala jeho tělo k pohřbu.²¹⁹

124) Z Jidáše se stává zrádce

Jidáš Iškariotský byl jedním ze dvanácti Ježíšem vyvolených apoštolů. Téměř tři roky putoval s Ježíšem po celé zemi. Jidáš odešel k velekněžím a řekl jim, že jim Ježíše vydá. Zaradovali se a nabídli mu stříbrňáky. Jidáš slíbil, že jim dá vědět, až najde vhodnou příležitost k Ježíšovu zatčení.²²⁰

125) Poslední společná večeře

Ježíš poslal dva z učedníků do města, dal jim za úkol, ať jdou za mužem, který ponese džbán vody. U toho budou slavit velikonoční večeři. Večer přišel Ježíš s ostatními apoštoly. Během večeře jim oznámil, že jeden z nich ho zradí. Až snědli hořké byliny a pečeného beránka, vzal Ježíš chléb, požehnal jej, rozlámal na kousky a rozdal jim. Řekl to je mé tělo. Potom vzal kalich s vínem, požehnal jej a dal svým přátelům se slovy, že je to jeho krev, která se prolévá za všechny. Ježíš jim pak také sdělil, že se nad ním všichni pohorší, a že budou

²¹⁷ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 306-307.

²¹⁸ Srov. Tamtéž, s. 307-308.

²¹⁹ Srov. Tamtéž, s. 308-309.

²²⁰ Srov. Tamtéž, s. 309.

zmateni, ale po zmrtvýchvstání je předejde do Galileje. Petr ho ujišťoval, že on neodpadne, ale Ježíš mu řekl, že ho ještě této noci třikrát zapře.²²¹

126) Jak o poslední večeři vypráví evangelista Jan

Evangelista Jan vypráví, jaký příklad dal Ježíš svým přátelům při poslední večeři. Chtěl svým přátelům ukázat svou lásku, proto nalil vodu do umyvadla a začal svým učedníkům umývat nohy a utírat je ručníkem. Poté jim vysvětlil, že jim dává příklad a že ho mají napodobovat. Řekl, že žádný služebník není větší než jeho pán a žádný posel není větší než ten, kdo ho vyslal.²²²

127) Ježíš je zatčen

Když přišli do zahrady zvané Getsemany, řekl Ježíš učedníkům, že se jde modlit, ať si sednou a počkají na něj. Své nejbližší přátele, Petra, Jakuba a Jana vzal Ježíš s sebou kus dál do zahrady. Ježíšem otřásala hrůza a strach, prosil je, aby zůstali s ním a aby bděli. Ježíš poodešel, padl na zem a modlil se, aby dal otec od něj pryč ten kalich utrpení. Když se vrátil k učedníkům, zjistil, že usnuli. Ježíš zatřásl Petrem a vytkl mu to, ale učedníci byli unavení a usnuli i podruhé a potřetí. Ježíš je znovu vzbudil před Jidášovým příchodem. Jidáš ho políbil při pozdravu, to bylo dohodnuté znamení pro muže z chrámové stráže. Ozbrojenci Ježíše obklopili a spoutali ho. Všichni učedníci Ježíše opustili a utekli.²²³

128) Ježíš je odsouzen k smrti

Ozbrojenci zavekli Ježíše k výslechu před veleradu. Petr tajně sledoval Ježíše a odvážil se až do vnitřního dvora velekněžského paláce. V soudní síni byli vyslýcháni svědkové, ti si však vzájemně odporovali. Velekněz se zeptal Ježíše, proč neodpovídá, ale Ježíš mlčel. V Božím jménu ho zapřisahal, ať jim řekne, jestli je Mesiáš, kterého jim Bůh slíbil. Ježíš jim odpověděl, že je. Velekněz potvrdil rouhání proti Bohu a většina přítomných vyřkla, že je vinen a musí umřít. Někteří začali Ježíše ponižovat a mučit. Petr mezitím než kohout dvakrát zakokrhal, Ježíše třikrát zapřel.²²⁴

129) Ježíš a Pilát

Židovští předáci mohli některého Žida odsoudit k smrti, ale sami nesměli vykonat rozsudek, proto vydali Ježíše Pilátovi. V obžalobě napsali, že Ježíš je vzbouřenec, který

²²¹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 310-312.

²²² Srov. Tamtéž, s. 312-313.

²²³ Srov. Tamtéž, s. 314-315.

²²⁴ Srov. Tamtéž, s. 315-317.

neuznává vládu Říma a sám se prohlašuje za židovského krále. Vzpoura byla Římany trestána ukřižováním. Pilát se ptal Ježíše, zda je židovský král a proč na obvinění nic neříká. Ježíš mlčel a Pilát doufal, že ho propustí u příležitosti svátků. Ptal se lidu, ale ti navedení kněžími žádali, aby Pilát propustil raději Barabáše. Podplacený dav křičel, ať Ježíše ukřižují, Pilát proto vydal Ježíše svým vojákům. Vojáci Ježíše zbičovali a bavili se na jeho účet, poté ho vyvedli ven z města na místo, kde ho měli ukřižovat.²²⁵

130) Ježíš umírá na kříži

Vojáci podali Ježíšovi pohár s opojným nápojem z vína a myrhy na tlumení bolesti, ale Ježíš se nenapil. Přibili ho na kříž, jeho šaty si rozdělili a určili losem, co má komu patřit. Ukřižovali ho v devět hodin dopoledne. Nad hlavu mu připevnili tabulku s důvodem jeho popravu, kde bylo psáno, že je židovský král. Po jeho levici a pravici ukřižovali dva zločince. Lidé, procházející kolem do města Ježíšovi nadávali a vysmívali se mu, stejně jako velekněží a učitelé Zákona. Ve tři hodiny odpoledne Ježíš vykřikl první verš žalmové modlitby a zemřel.²²⁶

131) Ježíš je pohřben

Bylo už k večeru před sobotou a vážený člen velerady Josef z Arimatie, jenž byl Ježíšovým tajným učedníkem, zašel za Pilátem do paláce. Požádal ho o Ježíšovo tělo a Pilát souhlasil. Josef z Arimatie koupil lněné plátno. Sňal mrtvého Ježíše z kříže, zabalil ho do plátna a uložil do nové rodinné hrobky v blízké zahradě. Před vchod přivalil veliký a těžký náhrobní kámen.²²⁷

132) Ženy u prázdného hrobu

Po sobotě nakoupily Marie Magdaléna, Jakubova matka Marie a Salome vonné byliny a balzamový olej. Chtěly nabalzamovat Ježíšovo tělo. V neděli časně zrána vyrazily k hrobce a cestou se obávaly, kdo jim odvalí náhrobní kámen. Když došly na místo, veliký kámen byl odvalen a tak vstoupily dovnitř. Tam uviděly sedět vpravo na kamenné lavici mladíka v bílých šatech. Ten je uklidňoval, ať se nebojí a řekl jim, že Ježíš vstal z mrtvých a již tu není. Poslal je, ať jdou a vyřídí jeho učedníkům, zejména Petrovi, že Ježíš jde před nimi do Galileje, tam ho uvidí. Ženy utekly od hrobu, a protože se bály, nikomu nic neřekly.²²⁸

²²⁵ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 318-319.

²²⁶ Srov. Tamtéž, s. 320-322.

²²⁷ Srov. Tamtéž, s. 322-323.

²²⁸ Srov. Tamtéž, s. 324-325.

133) Ježíš vstal z mrtvých – „Viděla jsem Pána!“

Každý evangelista vypráví o setkáních se vzkříšeným Ježíšem trochu jinak. Janovo evangelium popisuje setkání s první svědkyní Ježíšova zmrtvýchvstání, Marii Magdalénou. Ta v neděli za rozbřesku dorazila ke hrobu, viděla odvalený kámen a prázdné kamenné lože. Běžela zpátky do města k Šimonu Petrovi, aby mu řekla, že Pána někdo ukradl z hrobu. Petr ještě s druhým učedníkem našli prázdný hrob a vrátili se společně do Jeruzaléma. Marie Magdaléna se s pláčem vrátila k prázdnému hrobu a bezradně se rozhlížela kolem, nevěděla, kde by měla začít Ježíše hledat. Ježíš najednou stál vedle ní a požádal ji, ať se ho nesnaží zadržet a jde říct jeho bratřím, že odchází k Otci. Běžela tedy za učedníky a oznámila jim, že viděla Pána a vyřídila jeho vzkaz.²²⁹

134) Ježíš přichází mezi své učedníky

Učedníci seděli celí ustrašení a smutní za pevně zavřenými dveřmi, zajištěnými závorou. Ježíš přišel a zůstal stát uprostřed nich. Pozdravil je, oni se však úžasem a hrůzou nezmohli na slovo. Ukázal jim ruce s jizvami po hřebec i místo na hrudi, probodnuté kopím. Pochopili, že je živý. Ježíš jim popřál pokoj, poslal je jako své vyslance. Dechl na ně a vyzval je, ať přijmou Božího ducha.²³⁰

135) Ježíš přichází znovu, aby vyhověl Tomášovi

Tomáš s učedníky toho večera nebyl a Ježíše neviděl. Když mu oznámili, že viděli Ježíše, nevěřil jim. Řekl, že pokud neuvidí na jeho ruce jizvy po hřebec a nedotkne se jich prstem, nedokáže uvěřit, že je naživu. Osm dní nato seděli zase všichni pohromadě s dveřmi uzavřenými na závoru. Ježíš se objevil mezi nimi, pozdravil je a napřáhl ruce k Tomášovi. Vyzval ho, ať jde a sáhne si na jeho ruce a ránu v hrudi.²³¹

136) Ježíš a Petr

Ježíš se setkal potřetí se svými učedníky v Galileji u Genezaretského jezera. Přichystal pro přátele snídani, pečenou rybu a chlebové placky. Společně spolu posnídali. Ježíš se třikrát obrátil na Šimona Petra a ptal se, jestli ho miluje víc než ostatní. Ježíš mu řekl, aby se staral o jeho ovce a následoval ho.²³²

²²⁹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 325-326.

²³⁰ Srov. Tamtéž, s. 327.

²³¹ Srov. Tamtéž, s. 327-328.

²³² Srov. Tamtéž, s. 328-329.

137) Cesta do Emauz

Téhož dne, kdy Petr viděl prázdný hrob, putovali dva Ježíšovi učedníci z Jeruzaléma do své domovské vesnice Emauzy. Cestou se k nim přidal Ježíš, ale oni ho nepoznali. Ptal se jich, o čem se baví, zapojil se do hovoru a začal oběma vysvětlovat, co je o něm psáno v Písmu svatém. Teprve při společné večeři, když Ježíš lámal chléb, se jim otevřely oči a oni ho poznali. Ježíš jim v tu chvíli zmizel z očí. Vydali se zpátky do Jeruzaléma a vyprávěli apoštolům a jejich přátelům, co se jim cestou přihodilo.²³³

138) Velká útěcha

Ježíš se setkal s apoštolý v Galileji na hoře, kam je pozval. Mluvil s nimi a poskytl jim velkou útěchu. Řekl jim, že je mu dána veškerá moc na nebi i na zemi. Poslal je, aby šli a získávali učedníky ze všech národů země, křtili je a učili je žít dle jeho pokynů. Apoštolové si mají pamatovat, že je s nimi po všechny dny až do konce světa.²³⁴

139) Rozloučení a nový začátek

Ježíš se setkával opakovaně po čtyřicet dní s apoštolý a učil je o Božím království. Naposledy s nimi mluvil na Olivové hoře. Řekl jim, že k nim přijde Duch Svatý a dostanou sílu být jeho svědky. Když domluvil, tak jim zmizel z očí, zastřel ho oblak. Učedníci hleděli k nebi. Najednou u nich stáli dva muži v zářivě bílém šatu a ptali se jich, proč tak stojí a zírají do nebe. Řekli jim, že Ježíš se vrátí právě tak, jak ho viděli odcházet.²³⁵

140) Letnice – Síla Božího ducha dodává odvahu

Když byli apoštolové o Letnicích spolu, uslyšeli z nebe hukot, který naplnil celý dům. Na každém z přítomných spočinulo něco jako ohnivý jazyk. Boží moc každého uchvátila jako ohnivá bouře, začali mluvit jinými jazyky. Vyběhli na ulici a říkali, co jim Boží Duch vnukal. Židé, kteří se sešli na svátky do Jeruzaléma ze všech koutů světa, se divili, když slyšeli apoštolý hovořit jejich řečí. Mnozí se jim také posmívali, že jsou opilí. Petr jim ale připomněl slova proroka Joela a vyčetl jim, že Ježíše, kterého Bůh potvrdil mocnými činy, dali zavraždit. Bůh ho ale vzkřísil z mrtvých. Lidé se ptali, co mají dělat a Petr jim poradil, aby se obrátili k Bohu a dali se pokřtít. Toho dne se dali pokřtít tři tisíce mužů a vytvořili společenství.²³⁶

²³³ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 329-332.

²³⁴ Srov. Tamtéž, s. 332.

²³⁵ Srov. Tamtéž, s. 333.

²³⁶ Srov. Tamtéž, s. 334-337.

141) Moudrá rada učeného Gamaliela

Apoštolové měli moc uzdravovat, to vyvolalo závist a žárlivost velekněží a jejich přívrženců. Dali apoštoly zatknout a uvěznit. V noci ale přišel anděl, otevřel dveře žaláře a vyvedl apoštoly na svobodu. Poslal je, aby šli a zvěštovali lidem v chrámu slova života. Mezitím velekněží svolali veleradu, chtěli přivést apoštoly k výslechu, ale žalář byl prázdný. Poté, co se apoštolové vrátili zpátky před veleradu, je chtěli členové velerady odsoudit k smrti. Moudrý učitel Zákona, farizeus Gamaliel ale členy velerady vyzval, aby si důkladně rozmysleli, jak chtějí s apoštoly naložit. Dali je tedy zbičovat pro výstrahu a poté je propustili na svobodu.²³⁷

142) Štěpán a otevřené nebe

V Jeruzalémě se vytvořilo křesťanské společenství řecky hovořících židů a za jednoho ze svých představených si zvolili Štěpána. Nepřátelé ze synagógy si proti Štěpánovi opatřili falešné svědky a poštvali proti němu lidi. Hájil se a uchvácen Duchem Svatým pohlédl k nebi a spatřil tam Boží slávu a Ježíše sedícího po Boží pravici jako Pána celého světa. Když to řekl, mnozí to pokládali za rouhání. Vrhli se na Štěpána a vyhnali ho za městské hradby, kde ho ukamenovali.²³⁸

143) Filip a správce pokladu etiopské královny

Muž jménem Filip byl stejně jako Štěpán zvolen představeným řecky mluvícího křesťanského společenství v Jeruzalémě. Po Štěpánově vraždě uteklo mnoho Ježíšových následovníků z města, odešel i Filip. Vydal se do Samařska hlásat radostnou zvěst a uzdravovat nemocné. Jednou se k němu na cestě blížil kočár se vznešeným Etiopanem, správcem pokladu etiopské královny. Etiopan četl nahlas z Izaiáše a Filip se ho ptal, zda tomu rozumí. Etiopan řekl, že nerozumí a pozval ho, ať nastoupí do kočáru, že budou číst společně. Filip mu zvěštoval radostnou novinu o Ježíši Kristu, Etiopan uvěřil a nechal se pokřtít.²³⁹

144) Šavel – Pavel – Povolání

Mladý farizeus Šavel viděl v Ježíšových následovnicích nebezpečné podvodníky. Začal společenství Ježíšových učedníků pronásledovat. Před Damaškem se mu přihodilo něco, co mu změnilo celý život. Zasáhlo ho světlo, oslnilo ho a srazilo ho k zemi. Šavel zaslechl hlas Ježíše, který se ho tázal, proč ho Šavel pronásleduje. Hlas ho poslal do města, kde se Šavel

²³⁷ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 337-339.

²³⁸ Srov. Tamtéž, s. 339-340.

²³⁹ Srov. Tamtéž, s. 341-342.

měl dozvědět, co bude dál dělat. Šavel oslepl, průvodci ho odvedli do města a tam se Šavel po tři dny modlil a postil. Pak k němu Bůh poslal jednoho Ježíšova učedníka Ananiáše. Ten ho uzdravil a vyprosil mu dar Ducha Svatého. Šavel se dal pokřtít a v synagogách zvěstoval poselství o Ježíšovi.²⁴⁰

145) Společenství pro všechny – Petr mění názor na pohany

Římský důstojník Kornélius věřil v jediného neviditelného Boha. Jednoho dne při modlitbě viděl k sobě přicházet anděla, který mu řekl, ať pošle své lidi pro Šimona Petra. Petr měl mezitím zvláštní vidění s prostěradlem plným nejrůznějších živočichů. Hlas ho vyzýval, ať je zabijí a jí. Petr odmítal, protože jako Žid směl jíst jen zvířata zabitá dle určitých předpisů a některá nemohl jíst vůbec. Hlas z nebe mu řekl, ať nenazývá nečistým to, co Bůh prohlásil za čisté. Zatímco Petr přemýšlel, co to zjevení znamená, přišli cizí muži, kteří ho hledali. Byli to muži Kornélia, prosili ho, aby Kornélia navštívil. Petr zjevení pochopil, už nemusí dál dodržovat židovské náboženské předpisy a zvyky. Když u Kornélia viděl, že na obyvatele jeho domu sestoupil Duch Svatý, pokřtil je a přijal do společenství.²⁴¹

146) Petr v ohrožení života

Zpráva o Ježíšově zmrtvýchvstání se rychle rozšířila a učedníci si získávali stále větší přízeň lidí. To se nelíbilo králi Herodu Agrippovi, ten nechal popravit Janova bratra Jakuba a Šimona Petra dal zavřít do vězení. V noci před soudním procesem spal spoutaný Petr mezi dvěma vojáky. K Petrovi přistoupil anděl a vyvedl ho k bráně vedoucí do města. Ta se sama otevřela a byli na svobodě, anděl poté zmizel.²⁴²

147) Pavel cestuje po světě a získává lidi pro Ježíše

Pavel založil na svých misionářských cestách mnoho křesťanských společenství. V listu Galat'anům píše o svém životě, jak pronásledoval Boží obec a snažil se ji zničit. Ale Bůh ho povolal, zjevil mu svého Syna, aby ho Pavel zvěstoval národům. V listu říká, že evangelium není dílem člověka, nepřijal ho od lidí, ale zjevil mu ho sám Ježíš. V 1. listu Korint'anům píše Pavel o tom, jak se setkal se zmrtvýchvstalým Kristem. Dále je psáno o Pavlových spolupracovnících a spolupracovnicích. V Pavlových listech jsou také zapsány písně, které složili první křesťané a zpívali je při bohoslužbách.²⁴³

²⁴⁰ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 342-345.

²⁴¹ Srov. Tamtéž, s. 346-348.

²⁴² Srov. Tamtéž, s. 349-350.

²⁴³ Srov. Tamtéž, s. 351-354.

148) Co Pavel neustále opakuje svým společenstvím

Lidé věřící v Ježíše se v Korintu přeli o to, které úkony a Boží dary jsou nejdůležitější a nejdůležitější. Pavel jim napsal, že veškerá nadání pocházejí od Boha. V dalších listech jim vysvětloval, že církve je společenství. Jednota všech společenství je založena na společenství s Ježíšem Kristem. Pavel společenství také vyzýval, aby se neustále radovala v Pánu a popisoval, jak působí láska tryskající z Božího Ducha.²⁴⁴

149) Víra a skutky

Petr uprchl z Jeruzaléma a představeným tamního společenství křesťanů se stal Ježíšův příbuzný Jakub. Dle Jakubova listu nemají věřící v Pána Ježíše posuzovat žádného člověka podle vnějšího zdání. Nemají proto pohrdat chudáky. Bůh si totiž ve světě vyvolil právě chudé, aby se stali bohatými vírou a aby zdědili království, které přislíbil těm, kdo ho milují. Také píše, že víra se má vždy prokazovat dobrými skutky, jinak je mrtvá.²⁴⁵

150) Nebeská svatební hostina

Poslední knihou Bible je „Zjevení“, které napsal prorok Jan za vlády římského císaře Domitiana. Byl pronásledován kvůli víře a poslán do vyhnanství na ostrov Patmos. Pro útěchu pronásledovaných křesťanů zapsal to, co viděl ve snech a viděních. Ježíš je v knize často popisován jako Beránek.²⁴⁶

151) Vidění nového nebe a nové země

V knize „Zjevení“ je popsáno i vidění nového nebe a nové země. V nebeském Jeruzalémě bude Bůh přebývat mezi lidmi. Do města se dostanou jen ti, kdo jsou zapsáni v Beránkově knize života. Lidé budou hledět na Boží tvář, nebudou už potřebovat sluneční svit ani světlo lamp, protože jejich světlem bude Bůh.²⁴⁷

²⁴⁴ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 354-358.

²⁴⁵ Srov. Tamtéž, s. 355-359

²⁴⁶ Srov. Tamtéž, s. 360.

²⁴⁷ Srov. Tamtéž, s. 361-363.

3 POKUS O HODNOCENÍ

V této části jsou obě „Bible pro děti“ zkoumány s cílem zjistit, zda jsou příběhy v souladu s Písmem svatým, a zda jsou pro děti dle věkové kategorie doporučené vydavatelstvím, vhodné a srozumitelné.

Obě „Bible pro děti“, tedy „Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka“ i „Velká dětská Bible“ byly přečteny dětem úplně celé, ve skupince, kterou tvořilo 6-8 dětí ve věkové kategorii 6-11 let nebo v hodinách náboženství ZŠ Jablunkov (1, 2, 4 a 5 třída) či ZŠ Návsí (spojená 1 a 2 třída, 4. třída). Při zkoumání všech příběhů by byla diplomová práce příliš obsáhlá, proto bylo vybráno šest konkrétních příběhů z „Bible dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka“ a šest příběhů z „Velké dětské Bible“. Při hodnocení, zda jsou příběhy v souladu s Písmem svatým, je příběh srovnáván s textem Písma svatého dle biblického odkazu uvedeného v předmětné „Bibli pro děti“.

3.1 „Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka“

K hodnocení této „Bible pro děti“ bylo vybráno 6 příběhů: Noeho cesta, Malý Mojžiš, Jonáš a velká ryba, K Betlému, Nevidomý a Ježíš žije.

3.1.1 Autentičnost příběhů ve srovnání s Písmem svatým

3.1.1.1 Noeho cesta (Gn 6-9)

V Bibli začíná příběh Božím soudem nad porušeným stvořením. Šestá kapitola nás seznamuje s vyhlášením soudu, zaslíbením spravedlivému Noemu a příchodem soudu. Bůh zjevuje Noemu své rozhodnutí a přikazuje mu stavět archu. V kapitole sedmé Noe plní všechny Hospodinovy příkazy, vody potopy následně zničí vše na povrchu země. V osmé kapitole Bůh spoutává rozběsněné vodstvo, oznamuje konec soudu a dává Noemu pokyn, aby vyvedl svou rodinu i všechno tvorstvo z archy. Noe vybudoval Hospodinu oltář, na kterém zapálil zápalné oběti. Bůh obětí přijal. V kapitole deváté Hospodin člověku požehnal a zabezpečil mu život na zemi. Uzavřel smlouvu s člověkem i se vším stvořením, které zpečetil znamením duhy. Devátou kapitolu uzavírá prokletí a požehnání tří Noeho synů. (Srov. Gn 6-9)

V „Bibli pro děti“ ovšem příběh začíná tím, že se Noe kolébá v houpací síti, kde odpočívá a upadá do spánku.²⁴⁸ Bible nám samozřejmě nesděluje, jakým způsobem Noe na

²⁴⁸ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 18.

arše spal či odpočíval, houpací síť je jen jedna z alternativ, kterou do příběhu dosadila autorka, aby dětem přiblížila Noeho pobyt na lodi.

Příběh pokračuje sdělením, že nebylo lehké odpočívat za zvuků deště, hromu a zvířat.²⁴⁹ Bůh skutečně seslal na zemi déšť, který trval čtyřicet dní a nocí. (Srov. Gn 7,4) Informaci o bouřce či zvucích hromu ale v Bibli nenajdeme. Zvuky zvířat sice vychází z všeobecně platných zákonitostí, neboť na arše byly s Noem rozmanité druhy zvířat (Srov. Gn 6,20), ale Bible o žádných zvucích zvířat nehovoří. Také nemůžeme s určitostí vědět, zda Noeho zvuky zvířat rušily v jeho odpočinku.

Děj dále pokračuje tím, že se archa prudce naklání, až Noe ze své houpací sítě vypadává. Nevadí mu to, protože již chtěl jít podojit krávy. Noe přesně ví, v kterém místě archy se nalézá, vtom slyší kroky své ženy a ta mu košíkem vajec naráží do zad. Pohyby lodi při bouřce jsou zřejmě tak silné, že žena, která se omlouvá a jde chystat snídani ani neví, zda se jí podaří udržet vejce na pánvi.²⁵⁰ Celý text je fantazií autorky, tyto informace v Bibli nenalezneme. V Bibli není uvedeno, že by Noe nějakou houpací síť měl. O tom, jak moc se archa nakláněla, či jak se pohybovala, nebo zda byla bouřka, zprávy z Bible také nemáme. Víme pouze, že se nad zemí strhl lijavec. (Srov. Gn 7,12) Déšť trval čtyřicet dní a čtyřicet nocí (Srov. Gn 7,4), vody zmohutněly a stále jich přibývalo, až archa plula po hladině vod. (Srov. Gn 7,18) Vody stály mohutně na zemi po sto padesát dnů. (Srov. Gn 7,24) Bůh způsobil, že nad zemí zavanul vítr, a vody se uklidnily. (Srov. Gn 8,1) Zda Noe na lodi dojel krávy, nevíme, stejně tak, jestli jeho žena připravovala snídani na pánvi z vajec. Jaké nádoby na arše lidé používali k vaření, či jak a jestli vůbec Noeho rodina na lodi vařila, vědět taktéž nemůžeme. Ve skutečnosti z Bible víme pouze to, že Noe měl dle Božích pokynů nabrat na archu k obživě různou potravu, která měla sloužit lidem i zvířatům za pokrm. (Srov. Gn 6,21)

Příběh dále navazuje Noeho očekáváním dne, kdy znovu uvidí koně cválající po polích, opice přeskakující ze stromu na strom a želvy putující v trávě. Následně Noe skládá své drsné upracované ruce k modlitbě a děkuje Bohu za záchranu.²⁵¹ Je sice pravděpodobné, že se Noe těšil na konec potopy, ale v Bibli Noeho očekávání nenajdeme. Také to, že se Noe na arše modlil a děkoval Bohu, je sice pravděpodobné, ale v Bibli to doloženo není. Tam je psáno, že Noe vyšel s rodinou z archy a vyvedl ven i zvířata, a poté nechal Hospodinu vybudovat oltář a zapálil na něm zápalnou oběť. (Srov. Gn 8,18-20) Zda měl Noe drsné, upracované ruce, v Bibli rovněž nenalezneme.

²⁴⁹ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 18.

²⁵⁰ Srov. Tamtéž, s. 19.

²⁵¹ Srov. Tamtéž, s. 21-23.

Příběh se uzavírá tím, že první paprsky ranního slunce padají do temného vnitřku archy. Přes okno vlétá dovnitř holubice a sedá si na parapet. Brzy má tato holubice najít suchou zem, čas potopy se skončí a nové dobrodružství se v Božím světě začne nanovo.²⁵²

V Bibli není uvedeno, zda holubice přiletěla brzy ráno, ani jestli zrovna svítilo slunce. Nevíme ani, zda byl vnitřek archy temný. Také tam nenajdeme, že holubice vletěla přes okno a sedla si na parapet. Dle Bible Noe vypustil holubici, aby viděl, jestli vody dosud pokrývají povrch celé země. Poprvé holubice nenašla místo, kde by její noha mohla spočinout a vrátila se k němu do archy. Vztáhl ruku, vzal ji a vnesl ji k sobě do archy. V „Bibli pro děti“ se jedná nejspíš o popis tohoto prvního návratu holubice, neboť když Noe podruhé vypustil holubici z archy, holubice k němu přilétla v době večerní a v zobáčku měla čerstvý olivový lístek. (Srov. Gn 8,8-12)

Příběh z „Bible pro děti“ s názvem Noeho cesta neobsahuje prakticky žádné relevantní informace, je pouze jakýmsi poetickým ztvárněním autorčiny představy o Noeho pobytu na arše. Potopa je popsána idylicky a velmi vzdáleně. Z příběhu se čtenář téměř nic nedozví, chybí zde téměř všechny informace uvedené v Gn 6-9. Čtenář z textu příběhu nepochopí důvod, proč a jak se Noe ocitl na arše s rodinou a zvířaty. Není zde uvedeno ani to, proč si Bůh vybral k záchraně právě Noeho, co se stalo s ostatními lidmi a zvířaty či jak k potopě vůbec došlo a co bude po potopě následovat.

3.1.1.2 Malý Mojžíš (Ex 2,1-10)

Dle textu v Bibli porodila hebrejská žena syna, tři měsíce ho ukryvala a poté pro něj připravila ošatku, položila ho do něj a vložila do rákosí při břehu Nilu. Jeho sestra stála opodál, aby zjistila, co se s ním stane. Faraónova dcera sestoupila, aby se omývala v Nilu. Uviděla v rákosí ošatku a poslala pro ni svou otrokyni. Po otevření ošatky spatřila dítě, plačícího chlapce. Bylo jí ho líto, poznala, že je z hebrejských dětí. Jeho sestra, která se postavila opodál, se zeptala faraónovy dcery, zda má jít a zavolat kojnou z hebrejských žen. Faraónova dcera souhlasila a děvče zavolalo matku dítěte. Té pak řekla, že má dítě odnést a odkojit. Když dítě vyrostlo, přivedla ho k faraónově dceři, ona je přijala za syna a dala mu jméno Mojžíš. (Srov. Ex 2,1-10)

V příběhu z „Bible pro děti“ je hlavní hrdinkou sestra dítěte, Miriam. Opatrně položila chlapce, spícího v košíku, na vodu. Poté se prodrala rákosím a vrátila se zpátky do svého úkrytu. Uslyšela pláč dítěte, chtěla mu jít na pomoc, ale košík se na vlnách řeky pohyboval

²⁵² Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 23.

moc rychle. Zahlédla ručičky trčící z košíku. Byla vyděšená, kdyby se k bratrovi přiblížila, určitě by ji někdo uviděl. Dát chlapce do košíku a ponechat ho na vodě byla pro chlapce jediná šance na záchranu. Miriam uviděla na břehu řeky pěknou ženu. Zpoza vysokého rákosí pozorovala situaci.²⁵³ Text se od Bible odlišuje. Dle Bible položila dítě v ošatce na vodu jeho matka, nikoliv sestra. Sestra, jejíž jméno Bible ani neuvádí, se nikde neskrývala ani neprodírala rákosím, ale pouze se postavila opodál, aby zvěděla, co se s dítětem stane. Sestra také nepoložila košík s dítětem na vodu, ale dle Bible ošatku matka dítěte vložila do rákosí při břehu Nilu. Malou ručičku dítěte trčící z košíku v Bibli také nenajdeme. (Srov. Ex 2,3-4)

Příběh pokračuje tím, že žena zavolala svého sluhu a ukázala na košík v řece. Muž košík vytáhl a princezna vyndala dítě z košíku. Jemným hlasem na dítě promlouvala a utěšovala ho, že je všechno v pořádku. Miriam k ženě přišla a chvějícím se hlasem jí nabídla, že zná ženu, která by dítě pro ni mohla kojít. Princezna řekla, ať tu maminku k ní přivede, že dítě bude jejím synem a dá mu jméno Mojžíš. Miriam radostně běžela domů doručit mamince dobrou zprávu. Její malý bratr byl zachráněn egyptskou princeznou!²⁵⁴ Text příběhu se opět odlišuje od Bible. Egyptská princezna z příběhu je v Bibli označována jako faraónova dcera. Ošatku uviděla v rákosí, nikoliv v řece. Pro košík neposílá svého sluhu, ale svou otrokyni. Také na dítě nemluvila jemným hlasem, je pouze psáno, že jí ho bylo líto a řekla, že je z hebrejských dětí. Zda se sestra tázala faraónovy dcery chvějícím hlasem, Bible neuvádí. Také rozhovor je odlišný. V Bibli není psáno, že sestra nabídla faraónově dceři, že zná ženu, která by dítě mohla kojít. Sestra se ptala, jestli má jít a zavolat kojnou z hebrejských žen, aby dítě odkojila. Faraónova dcera neřekla, že dítě bude jejím synem a dá mu jméno Mojžíš, ale nejprve matce dítěte poručila, ať dítě odnese a odkojí, že ji za to zaplatí. Teprve až dítě odrostlo, přivedla je žena k faraónově dceři. Ta dítě přijala za syna a pojmenovala ho Mojžíš. (Srov. Ex 2,5-10)

Příběh v „Bibli pro děti“ na první pohled vypadá stejný jako v Bibli, ale od textu v Bibli se v mnohém liší. Chybí zde také začátek příběhu, kdy si muž z Léviova domu vzal lévijskou dceru. Ta otěhotněla a porodila syna. Tři měsíce ho ukryvala, ale déle už ho ukrývat nemohla. Proto připravila ze třtiny ošatku, vymazala ji asfaltem a smolou a dítě do ní položila. (Srov. Ex 2,1-3)

²⁵³ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 36-39.

²⁵⁴ Srov. Tamtéž, s. 39-41.

3.1.1.3 Jonáš a velká ryba (Jon 1-4)

V Bibli začíná první kapitola s názvem Poslání a útěk vysláním Jonáše do Ninive. Jonáš Hospodina neposlechl a prchá na lodi směrem do Taršíše. Hospodin neposlušného proroka zastavuje. Na moři se strhla bouře a lodníci Jonáše na jeho prosbu hází do moře. V druhé kapitole nazvané Jonášova modlitba Jonáše pohltní velká ryba, Jonáš se v útrokách ryby modlí k Hospodinu a děkuje mu za záchranu. Ryba vyvrhla Jonáše na pevninu. Následně v třetí kapitole, zvané Pokání Ninivanů, Bůh posílá Jonáše znovu do Ninive. Jonáš poslechne, káže v Ninive. Ninivané Bohu uvěřili, odvrátili se ze zlé cesty a Bůh je ušetřil. Ve čtvrté kapitole nesoucí název Soucitný Bůh a rozhněvaný prorok se Jonáš rozzlobil, že je Bůh příliš milostivý, milosrdný a shovívavý a žádá, aby mu vzal život. Hospodin ho učí milosrdenství. (Srov. Jon 1-4)

Příběh v „Bibli pro děti“ začíná až v břicho velké ryby. Jonáš si vyndává rybí kost z vlasů a rozhlíží se kolem. Nic nevidí, ale cítí chomáče mořských řas, které šustí za jeho zády ve vodě.²⁵⁵ Autorka používá svou fantazii, v Bibli se dozvídáme pouze, že velká ryba Jonáše pohltila, a že se v jejích útrokách modlil k Hospodinu. (Srov. Jon 2,1-2)

Poté je zpětně popsáno, jak se Jonáš do břicha velké ryby dostal. Nejdřív plaval rychle, jak jen mohl a za chvíli už byl uvnitř velké ryby. Spolu s proudem vody proplaval kolem jejího jazyka, zubů a dál do krku.²⁵⁶ V Bibli je však psáno pouze to, že lodníci vzali Jonáše a uvrhli ho do moře. (Srov. Jon 1,15) Následně Hospodin nastrojil velikou rybu, aby Jonáše pohltila. (Srov. Jon 2,1) Detaily toho, jak se Jonáš do útroby ryby dostal, v Bibli popsány nejsou. Zda Jonáš vůbec uměl plavat, v Bibli také psáno není.

Jonáš přemýšlí, zda se mu někdy podaří se odsud dostat a vrátí se myšlenkami do chvíle, kdy mu Bůh přikázal vydat se do města Ninive. Jonáš prosby Boha nevyplnil a odplaval na lodi v opačném směru. Začala zuřit strašná bouře a námořníci byli vyděšeni. Jonáš věděl, proč Bůh seslal tu bouři a přikázal námořníkům, aby ho hodili do moře. V tu chvíli bouře ustala. Jonáš přebýval v břicho ryby po tři dny a modlil se k Bohu. Omlouval se mu za svoji neposlušnost, za to, že neodjel do Ninive.²⁵⁷ Jonáš v útrokách ryby nepřemýšlel, zda se mu odtamtud někdy podaří dostat, ani se nedočteme, že se Bohu za svou neposlušnost omlouval. Tyto věci Bible nedokládá. Ve slovech modlitby se Jonáš svěřuje s tím, co předtím prožil v moři, v hlubinách. Tím, že Jonáše ryba spolkla, vlastně již začala jeho záchrana a Jonáš Hospodinu už v útrokách ryby děkuje za svou záchranu. Jonáš Bohu věří. (Srov. Jon 2)

²⁵⁵ DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 130.

²⁵⁶ Srov. Tamtéž, s. 130.

²⁵⁷ Srov. Tamtéž, s. 130-133.

Další část příběhu vypráví, jakým způsobem se Jonáš z ryby dostal. Jonáš náhle ve vnitřnostech ryby poskočil a voda ho zvedala výš a výš. Nakonec Jonáše velké bubláni vyhodilo z obrovské rybí pusy. Oslepilo ho světlo, už se nacházel na suché zemi. Vstal a setřásl ze sebe vodu.²⁵⁸ Tyto detaily slouží pouze k dokreslení příběhu dle fantazie autorky, v Bibli tyto informace nenajdeme. V Bibli je pouze uvedeno, že Hospodin rozkázal rybě, a ta vyvrhla Jonáše na pevninu. (Srov. Jon 2,11)

Příběh končí tím, že Bůh podruhé Jonáše žádal, aby se vydal do Ninive. Tentokrát Jonáš neodmítl, rozhodl se lidem zprávu od Boha odevzdat. Obyvatelé Ninive Jonáše poslechli a změnili své zlé chování.²⁵⁹

Tento příběh z „Bible pro děti“ zahrnuje také mnoho fantazie a nesrovnalostí. Konec příběhu obsahuje pouze informaci, že obyvatelé Ninive Jonáše poslechli, ale již se zde nedozvíme podrobnější informace, ani to, že Bůh Ninive ušetřil. Také zde není obsažena celá čtvrtá kapitola Jonášovy knihy. Z příběhu se tedy již nedozvíme o Jonášově hněvu nad tím, že Bůh Ninive ušetřil ani o tom, jak Jonáše Hospodin na příkladu skočce poučil o milosrdenství. (Srov. Jon 4)

3.1.1.4 K Betlému (L 2,1-7)

V sedmi verších je v Bibli popsáno, že vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby byl proveden soupis lidu. Všichni se šli zapsat do svého města. Také Josef se z Nazareta vydal do Betléma, aby se dal zapsat s Marií, která čekala dítě. Když tam byli, přišla její hodina a Marie porodila svého prvorozeného syna, zavinula jej do plenek a položila do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechem. (Srov. L 2,1-7)

V příběhu v „Bibli pro děti“ je nejprve poeticky vykreslena noc Ježíšova narození. Celý svět ponořený do ticha, spící lidé, měsíc a hvězdy svítící na nebi. Marie jedoucí na oslíčku míří se svým mužem k Betlému. Její velké břicho znamená, že si jí brzy narodí děťátko.²⁶⁰ Jak přesně vypadala noc Ježíšova narození, zda svítil měsíc a hvězdy, či jestli byl celý svět ponořený do ticha, se z Bible nedovíme. Nevíme také, jestli Marie jela na oslíčku, ale vzhledem k velké vzdálenosti z Nazareta do Betléma je pravděpodobné, že tuto cestu neabsolvovala pěšky.

Příběh pokračuje tím, že hledali místo, kde by mohli přenocovat, ale všude je odmítl. Nakonec se rozhodli zůstat ve skalní jeskyni. Josef pomohl slézt Marii dolů z oslíka, Marie se

²⁵⁸ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 133-134.

²⁵⁹ Srov. Tamtéž, s. 134-135.

²⁶⁰ Srov. Tamtéž, s. 136.

s úlevou položila na seno. Josef přinesl trochu vody a lněných ručníků, ukázalo se, že právě nastal čas. Marie porodila syna. Ježíšův pláč bylo slyšet v prázdných ulicích Betléma. Marie se dívala s něhou na své dítě, přivítala ho, objala a položila na seno.²⁶¹ Tyto podrobnosti jsou také pouhou představou autorky a v evangeliu je nenajdeme. Dle textu evangelia Marie porodila svého prvorozeného syna, zavinula jej do plenek a položila do jeslí, neboť se pro ně nenašlo místo pod střechou. (Srov. L 2,7)

Zpráva o Ježíšově narození byla autorkou této „Bible pro děti“ doplněna o řadu informací, které v evangeliu nejsou. V souladu s evangeliem je v příběhu pouze to, že Marie a Josef se vydali do Betléma a hledali místo, kde by zůstali, to však nenašli. Dále už jen skutečnost, že Marie porodila syna. V příběhu zcela chybí důvod, proč se Josef s Marií do Betléma vydávají, tedy provedení soupisu lidu dle nařízení císaře Augusta.

3.1.1.5 Nevidomý (J 9,1-7)

Dle Bible Ježíš cestou uviděl člověka, který byl od narození slepý. Učedníci se Ježíše tázali, kdo se prohřešil, že se narodil slepý, zda on sám, nebo jeho rodiče. Ježíš jim odpověděl, že nezhřešil on ani jeho rodiče, ale je slepý, aby se na něm zjevily Boží skutky. Dále Ježíš řekl, že dokud je den, musí konat skutky toho, který ho poslal, neboť přichází noc, kdy nikdo nebude moci pracovat. Dokud je Ježíš na světě, je světlo světa. Poté plivl na zem, udělal ze sliny bláto, potřel slepého tím blátem oči a poslal ho, ať se jde umýt v rybníku Siloe. Muž šel, umyl se, a když se vrátil, viděl. (Srov. J 9,1-7)

Začátek příběhu je v „Bibli pro děti“ v souladu s evangeliem. Ježíš šel po ulici a všiml si muže, který byl od narození slepý.

Dále příběh pokračuje tím, že muž nikdy neviděl tvář své matky ani otce, nedíval se na stromy, trávu, květy, nemohl obdivovat slunce, měsíc a hvězdy.²⁶² Tyto informace sice v evangeliu nenajdeme, ale vzhledem k tomu, že muž byl slepý od narození, můžeme je pokládat za pravdivé.

V příběhu chybí rozhovor Ježíše s učedníky a je tam hned popsáno, jak Ježíš muže uzdravil. Ježíš smíchá hroudu země se svými slinami a přiložil bláto na oči muže.²⁶³ Evangelium tuto skutečnost popisuje jinak, dle evangelia Ježíš plivl na zem, udělal ze sliny bláto a potřel tím blátem slepému oči. (Srov. J 9,1-7)

²⁶¹ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 137-141.

²⁶² Srov. Tamtéž, s. 210.

²⁶³ Srov. Tamtéž, s. 212.

Příběh pokračuje tím, že Ježíš nevidomému přikázal, aby se vydal k rybníku Siloe a umyl si oči v jeho vodě. Muž udělal to, co mu Ježíš řekl.²⁶⁴ V evangeliu je to napsáno odlišně, Ježíš slepého poslal, ať se jde v rybníku Siloe umýt. Muž šel, umyl se, a když se vrátil, viděl. (Srov. J 9,7)

Následující popis mužova uzdravení již oporu v evangeliu nemá. Když voda umyla mužovy oči, cítil, jak světlo proráží temnotu, pomalu začal otevírat víčka. Díval se kolem sebe na stromy, květy, lidi i zvířata. Nemohl se dočkat, až doma konečně uvidí tváře svých rodičů a nemohl se přestat se divit tomu, co pro něj Ježíš udělal.²⁶⁵

3.1.1.6 Ježíš žije (Mk 16,1-11)

Dle Bible po sobotě Marie z Magdaly, Marie, matka Jakubova, a Salome nakoupily vonné masti a brzy ráno, sotva vyšlo slunce, šly k hrobu. Mezi sebou si říkaly, kdo jim odvalí kámen od vchodu do hrobu, ale viděly, že ten byl již odvalen. Vstoupily do hrobu, uviděly mládence v bílém rouchu a zděsily se. Mládenec jim řekl, ať se nebojí. Hledají Ježíše Nazaretského, jenž byl ukřižován, ale ten zde není, byl vzkříšen. Mládenec poslal ženy za učedníky, zvláště za Petrem, aby jim vyřídily, že Ježíš jde před nimi do Galileje, tam ho spatří, jak jim řekl. Ženy utíkaly od hrobu, padla na ně hrůza a úžas. Nikomu nic neřekly, protože se bály. Když Ježíš ráno prvního dne po sobotě vstal, zjevil se nejdříve Marii z Magdaly. Marie to šla oznámit těm, kteří bývali s ním a nyní truchlili a plakali. Když to uslyšeli, že žije a že se jí ukázal, nevěřili. (Srov. Mk 16,1-11)

Příběh v „Bibli pro děti“ začíná zvoláním, že je hrob Ježíše prázdný a otázkou, jak je to možné. Když Marie Magdalena, Salome a Marie přišly, aby natřeli tělo Ježíše vonnými mastmi, byl obrovský kámen uzavírající vchod hrobu již odsunut. Tělo Ježíše nenašly. Ženy vešly do hrobu a viděly v něm anděla oblečeného v bílých šatech. Uklidňoval je, ať se nebojí. Řekl jim, že hledají Ježíše z Nazareta, ukřižovaného, byl vzkříšen, není zde. Příběh končí pokynem anděla, aby ženy řekly učedníkům a Petrovi, že Ježíš jde před vámi do Galileje, tam ho uvidí, jak jim řekl.²⁶⁶

Příběh z „Bible pro děti“ s textem evangelia téměř souhlasí. V porovnání s Mk 16,1-11 chybí příběhu začátek s časovými údaji. Není v něm uvedeno, že ženy šly k hrobu brzy ráno první den po sobotě, sotva vyšlo slunce. Také tam chybí obavy žen, kdo jim veliký kámen od vchodu do hrobu odvalí. Není zde také uveden závěr příběhu, ve kterém ženy

²⁶⁴ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 212-213.

²⁶⁵ Srov. Tamtéž, s. 214.

²⁶⁶ Srov. Tamtéž, s. 258 - 261.

utíkaly od hrobu, protože na ně padla hrůza a úžas a nikomu nic neřekly, neboť se bály. Také chybí, že se Ježíš, když vstal, zjevil nejprve ráno prvního dne po sobotě Marii z Magdaly. Šla to oznámit těm, kteří bývali s ním a nyní plakali a truchlili. Když uslyšeli, že žije a ukázal se jí, nevěřili. (Srov. Mk 16,1-11)

3.1.2 Hodnocení srozumitelnosti pro děti

3.1.2.1 Noeho cesta (Gn 6-9)

Všechny děti příběhu naprosto rozuměly. Tři čtvrtina ze všech dětí sledované skupiny však nechápala závěrečný citát z Bible, jenž je uveden na konci příběhu. „*Položil jsem na oblak svou duhu...a vody již nikdy nezpůsobí potopu ke zkáze všeho tvorstva.*“ Děti nerozuměly, proč Bůh položil na oblak duhu, neboť to nebylo v příběhu vůbec zmíněno. Děti, které citátu rozuměly, byly ty, které již celý příběh z Bible znaly.²⁶⁷

3.1.2.2 Malý Mojžíš (Ex 2,1-10)

Celý příběh byl pro děti zcela srozumitelný. Polovina starších dětí ze sledované skupiny, které měly mezi devátým a jedenáctým rokem, ale žádala vysvětlení, proč Miriam svého bratra v košíku vůbec po vodě poslala. V „Bibli pro děti“ to vysvětleno není.²⁶⁸

3.1.2.3 Jonáš a velká ryba (Jon 1-4)

Děti nad devět let příběhu rozuměly zcela. Pro menší děti ze sledované skupiny, v rozmezí od sedmi do devíti let, byla nesrozumitelná pouze následující věta: „*Vrátil se myšlenkami do chvíle, kdy mu Bůh přikázal vydat se do města Ninive, aby povzbuzoval její obyvatele k obrácení, ke změně života.*“²⁶⁹ Věta byla příliš dlouhá. Při čtení ji bylo třeba rozdělit na menší části. Poté se ukázalo, že polovina dětí nerozumí, co znamená obrácení a chápou to doslova, ve smyslu obrátit se na druhou stranu.²⁷⁰

3.1.2.4 K Betlému (L 2,1-7)

Starší děti od deseti let věku příběhu rozuměly úplně. Mladším dětem dělala problém závěrečná věta příběhu: „*Až vyrostete, Ježíš spasí celý svět.*“²⁷¹ Tři čtvrtiny dětí ze skupiny, které byly ve věku od šesti do devíti let, nevěděly, co to znamená.

²⁶⁷ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 18-23.

²⁶⁸ Srov. Tamtéž, s. 36-41.

²⁶⁹ Srov. Tamtéž, s. 130-135.

²⁷⁰ Chlapec (7): „Říkal jim, že blbě stojí, a ať se obrátí na druhou stranu.“

²⁷¹ Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 136-141.

3.1.2.5 Nevidomý (J 9,1-7)

Krátký a pro děti zcela srozumitelný příběh.²⁷²

3.1.2.6 Ježíš žije (Mk 16,1-11)

Děti celému příběhu plně rozuměly.²⁷³

3.2 „Velká dětská Bible“

K hodnocení této „Bible pro děti“ bylo vybráno následujících šest příběhů: Babylonská věž aneb velký zmatek, Spor mezi Jákobem a Ezauem, Smrt krále Saula a Davidův nárek nad Jonatanem, Josef a jeho anděl, Ježíš se nechává pokřtít a Boží království se podobá kvasu.

3.2.1 Autentičnost příběhů ve srovnání s Písmem svatým

3.2.1.1 Babylonská věž aneb velký zmatek (Gn 11,1-9)

Dle textu Bible byla celá země jednotná v řeči i v činech. Lidé táhli na východ a našli v zemi Šineáru pláň, kde se usadili. Řekli si, že nadělají cihly, které důkladně vypálí. Cihly měli místo kamene a asfalt místo hlíny. Rozhodli se vybudovat město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Takto nebudou rozptýleni po celé zemi a učiní si jméno. Hospodin sestoupil, zhlédl město i věž a řekl, že všichni jsou jeden lid se stejnou řečí a toto je pouze začátek jejich díla. Poté už nebudou chtít ustoupit od ničeho, co si usmyslí udělat. Hospodin jim zmátl řeč, aby si navzájem nerozuměli. Rozehnal je po celé zemi, takže od budování města upustili. Z tohoto důvodu se město nazývá Babel, což znamená „Zmatek“. (Srov. Gn 11,1-9)

V „Bibli pro děti“ je nejprve v tučně zvýrazněném textu, patrně úvodu, řečeno, že všichni lidé hovořili společným jazykem a používali stejná slova. Chlebu říkali „chléb“ a vodu „voda“, říkali stejně „prosím“, „děkuji“, „proč“ a „nač“. Každý rozuměl, co tím ten druhý myslí.²⁷⁴ V Bibli je uvedeno, že celá země byla jednotná v řeči i v činech, další informace tam nenajdeme, jedná se o rozvinutí biblického textu. (Srov. Gn 11,1)

Lidé se cítili nepřemožitelní, při existenci jediného jazyka lze lidi lépe udržet pohromadě a jde jim snadněji vládnout. Mnozí se domnívali, že mohou dosáhnout všeho a proslavit se i bez Boží pomoci.²⁷⁵ V textu Bible je psáno pouze, že si chtěli lidé učinit jméno. Hospodin řekl, že je to teprve začátek jejich díla a že pak už nebudou chtít ustoupit od ničeho, co si

²⁷² Srov. DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*. Kielce: JEDNOŚĆ, 2016, s. 210-215.

²⁷³ Srov. Tamtéž, s. 258-261.

²⁷⁴ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 31.

²⁷⁵ Srov. Tamtéž, s. 31.

usmyslí udělat. Více informací však Bible neuvádí. Nevíme tedy, jestli se cítili nepřemožitelní nebo zda se domnívali, že mohou dosáhnout všeho a proslavit se i bez Boží pomoci. To, že při existenci jediného jazyka lze lidi lépe udržet pohromadě, a jde jim snadněji vládnout, je sice pravděpodobné, ale v Bibli tyto informace nenajdeme. (Srov. Gn 11,1-9)

V samotném textu příběhu při svém putování lidé dorazili do země Šinear a rozbili v její úrodné nížině své stany. Říkali si, že je zde dostatek hlíny, a proto z ní vyrobí cihly, vypálí je a vybudují si z nich pevné příbytky.²⁷⁶ V Bibli je uvedeno, že našli v zemi Šinearů pláň, nikoliv úrodnou nížinu. Také je psáno, že se tam usadili, nikoliv, že tam rozbili své stany. Bible nás neinformuje, že tam bylo dostatek hlíny, pouze je psáno, že se lidé rozhodli nadělat cihly a důkladně je vypálit. Nerozhodli se také vybudovat z nich pevné příbytky, ale vybudovat město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. (Srov. Gn 11,2-4)

Z hlíny vypálili cihly, jako maltu použili živici a zbudovali si město.²⁷⁷ V Bibli není, že lidé jako maltu použili živici. Je tam psáno, že lidé měli cihly místo kamene a asphalt místo hlíny. (Srov. Gn 11,3)

Poté si pyšně řekli, že postaví věž, která bude sahat až do nebe. Učiní si tak veliké jméno, proslaví se, budou jednotní a navždycky spolu. Začali tedy stavět velkou věž, spolehli se pouze na své síly a cítili se moudří a úžasní. Bůh sestoupil z nebe, aby se podíval, co stavějí. Řekl, že lidé jsou jedním národem a hovoří jedinou řečí a tato věž je jen počátkem jejich skutků. Od teď budou chtít dosáhnout všeho, co si zamanou. Zmátl jim proto jazyky, aby jeden druhému nerozuměl. Lidé se již nemohli domluvit, a žádný nechápal, co mu ten druhý říká. Nedokázali už stavět velkou věž ani město. Město nazvali „Bábel, to znamená „Velký zmatek“. Lidé se odstěhovali a rozptýlili se po celé zemi.²⁷⁸ V Bibli nenajdeme, jak si lidé pyšně řekli, že postaví věž. V Bibli je uvedeno, že si vybudují město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Nenajdeme tak také, že se spolehli jen na své síly a cítili se moudří a úžasní. (Srov. Gn 11,4-9)

Na konci příběhu je opět tučně zvýrazněný text, patrně doplňující závěr příběhu, který říká, že se věž rozpadla, celé město zaniklo a ve zříceninách už nechtěl nikdo bydlet. Různé skupiny lidí si vytvořily vlastní jazyky a životní zvyky, a tím vznikla na zemi pestrá společnost národů. Jedna ze skupin putovala se svými stády koz a ovcí k ústí velkých řek až do chaldejského Uru.²⁷⁹ V textu Bible tyto informace nenajdeme.

²⁷⁶ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 31.

²⁷⁷ Srov. Tamtéž, s. 31.

²⁷⁸ Srov. Tamtéž, s. 31.

²⁷⁹ Srov. Tamtéž, s. 33.

Text příběhu v „Bibli pro děti“, až na uvedené výjimky, téměř souhlasí s textem v Bibli. Zejména tučně zvýrazněný text na začátku a konci příběhu, jenž vypadá jako doplňující úvod a závěr příběhu, však udává další informace a rozvinutí biblického textu, jenž v deklarovaném biblickém odkazu Gn 11,1-9 nenajdeme.

3.2.1.2 **Spor mezi Jákobem a Ezauem (Gn 25,24-34)**

V Bibli stojí, že Rebeka porodila dvojčata. První z dětí, které pojmenovali Ezau, vyšel celý červenohnědý a chlupatý jako kožíšek. Jeho bratr, který dostal jméno Jákob, vyšel a rukou držel Ezaua za patu. Chlapci dospěli, Ezau se stal mužem známým lovu, mužem pole a Jákob byl muž bezúhonný a sídlil ve stanech. Rebeka milovala Jákoba a Izák miloval Ezaua, protože z lovu měl co do úst. Jednou připravil Jákob krmí. Ezau přišel z pole unavený a řekl Jákobovi, ať mu dá sníst trochu toho červeného, toho krvavého, protože je unavený k smrti. Jákob mu však řekl, ať mu prodá své prvorozenství. Ezau mu odpověděl, že stejně má blízko k smrti, na co je mu prvorozenství. Jákob chtěl, ať to Ezau odpřísáhne. Ezau mu to odpřísáhl a tím své prvorozenství prodal Jákobovi. Jákob tedy dal Ezauovi chléb a čočkovou krmí. Ezau pojedl, napil se, vstal a odešel. Ezau takto pohrdl prvorozenstvím. (Srov. Gn 25,24-34)

V „Bibli pro děti“ je nejprve tučně zvýrazněný text, pravděpodobně úvod. Ten uvádí, že si Bůh zvolil Abraháma za přítele a požehnal skrze něj všem lidem. Také jeho synu Izákovi věnoval své přátelství a požehnal mu. Izák a Rebeka toužili po synovi, kterému by mohli předat Boží požehnání. Na cestě však byla dvojčata, která se už před porodem v Rebečině těle navzájem strkala. Rebeka požádala Boha o radu a ten jí řekl, že v jejím těle jsou dva národy. Jeden kmen bude silnější než druhý, starší tedy bude muset sloužit mladšímu.²⁸⁰ Tento text v Gn 25,24-34 nenajdeme. Zdroj informací bohužel není uveden, je poskládán pravděpodobně z různých textů Bible. (Srov. Gn 25,24-34) V Bibli najdeme, že Abrahám byl nazván „přítelem Božím“ v Jk 2,23. (Srov. Jk 2,23) To, že Bůh požehnal skrze Abraháma všem lidem, najdeme zase v Gn 12,3. (Srov. Gn 12,3) V Gn 26,24 je psáno, že Bůh Izákovi požehná a rozmnoží jeho potomstvo kvůli Abrahamovi, jeho služebníku. (Srov. Gn 26,24) V Bibli také není, že Izák a Rebeka toužili po synovi, kterému by mohli předat Boží požehnání. (Srov. Gn 24-25) V Gn 25,21 je pouze psáno, že Izák prosil Hospodina za svou ženu, protože byla neplodná. (Srov. Gn 25,21) To, že jsou na cestě dvojčata, která se už před porodem v Rebečině těle strkají, zase najdeme v Gn 25,22. (Srov. Gn 25,22) Další text, ve kterém Rebeka požádala Boha o radu, je uveden v Gn 25,22-23. (Srov. Gn 25,22-23)

²⁸⁰ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 44.

Samotný text příběhu začíná tím, že Rebeka přivedla na svět dvojčata – chlapečky. Nebyli si vůbec podobní a nikdo je proto nepovažoval za dvojčata. Prvorozený Ezau („Zarostlý“) byl pokrytý ryšavými chlupy, vypadajícími na dotek jako srst zvířecího mláděte. Druhorozený dostal jméno Jákob („Držící za patu“), neboť při porodu miminko drželo za patu svého prvorozeného bratříčka.²⁸¹ V Bibli není uvedeno, že si bratři nebyli vůbec podobní a nikdo je nepovažoval za dvojčata. Je pouze psáno, že Ezau vyšel celý červenohnědý a chlupatý jako kožíšek. V Bibli také není vysvětlen takto význam jmen, není řečeno, že Ezau znamená „Zarostlý“ a Jákob – „Držící za patu“. (Srov. Gn 25,24-34) V Gn 27,36 Ezau pouze říká, že Jákob dostal právem jméno Jákob (to je „Úskočný“). (Srov. Gn 27,36)

Jak bylo zvykem, prvorozený měl více práv nežli jeho sourozenci a dostal největší díl dědictví po otci. Ezau měl tedy dostat nejen stany, stáda a zelené pastviny, ale také zvláštní Boží požehnání.²⁸² Tyto informace také v předmětném textu Bible nenajdeme (Srov. Gn 25,24-34), o požehnání před Hospodinem je psáno později v Gn 27. (Srov. Gn 27)

Ezau se rád toulal po rozlehlých pláních a vůně divokých bylin ulpěla na jeho vlasech a šatech. Byl skvělý lovec, když skolil nějaký kus zvěřiny, připravil z ní otci pečení. Izák zvěřinu jídal rád, proto si Ezaua oblíbil. Rebečiným miláčkem byl naopak Jákob, který rád zůstával u ní doma a zdržoval se u stanů a u stád, naučil se chovat zvířata a pečovat o ně. Zatoužil po přátelství s Bohem, přál si jeho zvláštní požehnání a prvorozenecká práva. Rebeka byla přesvědčená, že si Bůh nevyvolil Ezaua, ale Jákoba.²⁸³ O vůni Ezaových šatů se v předmětném textu nedozvíme. (Srov. Gn 25,24-34). Tyto informace najdeme až v textu Gn 27,27, kde je řečeno, že voněly jako vůně pole, jemuž žehná Hospodin. Zda to byla přesně vůně divokých bylin, ale nevíme. (Srov. Gn 27,27) O Jákobovi je uvedeno v Bibli pouze to, že sídlil ve stanech a byl muž bezúhonný. (Srov. Gn 25,27) Z Bible se tedy už nedozvíme, jestli zůstával rád s Rebekou doma, zda se zdržoval u stanů a stád, či zda se naučil chovat zvířata a pečovat o ně. Také zde není uvedeno, že Izák zatoužil po přátelství s Bohem nebo si přál jeho zvláštní požehnání. (Srov. Gn 25,24-34) V Bibli je psáno, že připravit bratra Ezaua o požehnání Jákobovi poradila jeho matka Rebeka. (Srov. Gn 27,6-10)

Příběh dále pokračuje tím, že Jákob byl mazaný a všiml si, že pro Ezaua prvorozenectví ani zvláštní požehnání nic neznamená. Když se jednou Ezau vrátil domů utrmácený z lovu, Jákob zrovna vařil červenou čočkovou polévku. Ezau o polévku požádal, ale Jákob mu odpověděl, že mu ji dá, když mu za to prodá své prvorozenectví. Ezau řekl, že umírá hlady a

²⁸¹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 44.

²⁸² Srov. Tamtéž, s. 44.

²⁸³ Srov. Tamtéž, s. 45.

pod přísahou Jákobovi prodal svá prvorozenecká práva, pochutnal si na polévce a znovu se rozběhl do polí.²⁸⁴ V Bibli je psáno, že hladový Ezau pohrdl prvorozenectvím a prodal ho za čočkovou krmí. Nenajdeme tam ale, že si Jákob všiml, že pro Ezaua prvorozenectví ani zvláštní požehnání nic neznamenalo. O tom, že by o zvláštní požehnání Ezau nestál, není v Bibli psáno. (Srov. Gn 25-27) Naopak, v textu Gn 27,34-36 se Ezau dává do hrozného a hořkého křiku a naléhá na Izáka, aby ho požehnal. Říká, že už dvakrát s ním jednal Jákob úskočně, připravil ho o prvorozenství a nyní i o požehnání. (Srov. Gn 27,34-36) Ezau se také nevrátil utmáčený z lovu, ale znavený z pole. Po jídle Ezau vstal a odešel, v Bibli není uvedeno, že se rozběhl do polí. (Srov. Gn 25,29-34)

3.2.1.3 Smrt krále Saula a Davidův nářek nad Jonatanem (1S 31,1-13, 2S 1)

Dle textu Bible bojovali Pelištejci proti Izraeli. Izraelci byli poraženi v pohoří Gilbóa, Saulovi synové byli pobiti. Saula objevili lukostřelci a těžce ho postřelili. Saul řekl svému zbrojnoši, aby vytasil meč a probodl ho, než přijdou ti neobřezanci, aby ho neprobodli oni a nezneuctili. Protože zbrojnoš se velmi bál a nechtěl to udělat, uchopil meč Saul a nalehl na něj. Zbrojnoš to viděl a také on nalehl na svůj meč a zemřel s ním. Když to izraelští muži viděli, opouštěli města a utíkali. Druhého dne šli Pelištejci obrat mrtvé a při tom Saulovi utřali hlavu, vzali zbroj a poslali kolovat jako radostné poselství po pelištejské zemi. Jeho mrtvolu přibili na hradby Bét-šanu. Obyvatelé Jábeše v Gileádu se dozvěděli, co se Saulem Pelištejci provedli. Jejich válečníci šli celou noc, sňali mrtvolu Saulovu i jeho synů z hradeb, poté došli do Jábeše a spálili je tam. Kostí posbírali a pochovali. (Srov. 1S 31,1-13) V textu 2S 1 je Saulova smrt popsána odlišně. Do tábora za Davidem přišel muž, padl před ním na zem a vyprávěl, že jde z izraelského tábora. Lid utekl z bitvy, mnoho lidu padlo, i Saul a jeho syn Jonatan. Saul muže žádal, aby ho usmrtil, ten to udělal a šperky přinesl Davidovi. David i všichni muži nařikali, plakali a postili se až do večera. David se zlobil na muže, že se nebál vztáhnout ruku a zabít Hospodinova pomazaného, přikázal proto jednomu muži z družiny, aby ho srazil. Ten ho ubil k smrti. Následuje Davidův žalozpěv nad Saulem a Jonatanem. (Srov. 2S 1)

V „Bibli pro děti“ příběh začíná tím, že se v pohoří Gilboa strhla bitva mezi Filišťany a Izraelity. Jonatan a jeho bratři padli v boji, král Saul byl zraněn a nepřátelští lučištníci mu byli v patách. Saul přikázal svému zbrojnoši, ať vytasí meč a probodne ho, aby nepadl do rukou nepřátel živý. Nechtěl, aby ho potupili. Zbrojnoš se ale zabít svého pána zdráhal, proto Saul

²⁸⁴ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 45.

uchopil vlastní meč a nalehl na něj. Poté se probodl i jeho zbrojnoš a zemřel spolu se svým pánem.²⁸⁵ Příběh vychází z textu Bible (Srov. 1S 31,1-6), ale chybí zde druhá polovina příběhu, popisující následující události. (Srov. 1S 31,7-13)

Příběh v „Bibli pro děti“ pokračuje tím, že když se to David dozvěděl, rozplakal se a dal se do žalozpěvu nad Saulem a Jonatanem.²⁸⁶ Toto zakončení příběhu je již vyňato z textu, jenž Saulovu smrt popisuje odlišně, chybí tam však většina textu. (Srov. 2S 1) Nedočteme se tedy, že k Davidovi přichází ze Saulova tábora nějaký muž. Přiznává se Davidovi, že Saula na jeho žádost usmrtil. David a všichni muži, kteří byli s ním, nařikali, plakali a postili se. David poručil jednomu z družiny, aby muže srazil. Ten ho usmrtil. Teprve poté David zpíval nad Saulem a jeho synem Jonatanem žalozpěv. (Srov. 2S 1)

Žalozpěv se v „Bibli pro děti“ na první pohled, i s použitím uvozovek v textu, tváří jako citace z Bible.²⁸⁷ Při srovnání s textem Bible je však na první pohled jasné, že tento text je tvořen jen malou částí, kterou autorka knihy z textu vybrala a upravila. (Srov. Gn 2S 1, 19-27)

3.2.1.4 Josef a jeho anděl (Mt 1,18-25)

V Bibli je nejprve popsáno Ježíšovo narození. Ježíšova matka Maria byla zasnoubena Josefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. Její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě. Rozhodl se jí proto potají propustit. Když ten úmysl pojal, zjevil se mu anděl Páně ve snu a řekl, aby se nebál přijmout Marii, svou manželku. Co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. Maria porodí syna a Josef mu dá jméno Ježíš. Ten vysvobodí svůj lid z jeho hříchů. Vše se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka, že panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel, tj. přeloženo „*Bůh s námi*“. Když se Josef probudil, učinil, jak mu přikázal anděl a přijal svou manželku k sobě. Nežili však spolu, dokud neporodila syna, kterému dal jméno Ježíš. (Srov. Mt 1,18-25)

V „Bibli pro děti“ je v příběhu nejprve uveden dlouhý odstavec tučně zvýrazněného textu, pravděpodobně se jedná o úvod. Píše se v něm, že tesař a kameník Josef byl v Nazaretě váženým mužem. Josef se zasnoubil s Marií, kterou miloval. Měli mít brzy svatbu a měli se nastěhovat do společného domu. Jejich štěstí však bylo najednou v ohrožení. Josef si všiml, že Maria čeká dítě. Byla mu nevěrná? Milovala jiného muže? Dle tehdejšího práva si nevěrná nevěsta i její milenec zasloužili trest smrti, Josef však za soudcem nešel. Měl ještě jinou možnost, mohl by zasnoubení veřejně zrušit tím, že by jí napsal rozlukový list. Ale to by pro ni znamenalo veřejnou hanbu a všichni by o ní začali roztroušovat zlé věci. Josef Marii nic

²⁸⁵ MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 125.

²⁸⁶ Srov. Tamtéž s. 125.

²⁸⁷ Srov. Tamtéž s. 125.

takového nechtěl udělat a přemýšlel, jak by jí mohl pomoci. S těžkým srdcem se rozhodl pro třetí možnost, zrušit tajně zasnoubení. Maria by byla svobodná a mohla by se vdát za toho, s kým otěhotněla. Dlouhé přemítání a uvažování Josefa úplně zmohlo, proto vyčerpáním usnul.²⁸⁸ Z Bible víme, že Josef byl tesařem (Srov. Mt 13,55), o kameníkovi či váženém muži se v Bibli nedočteme. Další vyprávění z velké části vychází z představ autorky. Že Marie Josefa milovala, je víc než pravděpodobné, byli zasnoubeni, ale v Bibli tuto informace nenajdeme. Nenajdeme ani to, že měli mít brzy svatbu a měli se nastěhovat do společného domu. Nevíme, co si Josef o Mariině těhotenství myslel. (Srov. Mt 1,18-25) V Písmu je psáno pouze to, že byl Josef spravedlivý a nechtěl Marii vystavit hanbě. (Srov. Mt 1,19) Tehdejší postup nebo aplikace práva či možnosti, jak mohl Josef dále postupovat, také nejsou v Bibli zaznamenány. Zdroj informací, z kterého autorka „Bible pro děti“ čerpá, není uveden. V Bibli také není psáno, že dlouhé přemítání a uvažování Josefa zmohlo, až usnul. (Srov. Mt 1,18-25) Z Písma se dozvíme pouze to, že když pojal úmysl Marii potají propustit, zjevil se mu anděl Páně ve snu. (Srov. Mt 1,20)

Samotný příběh začíná tím, že se Josefovi zdál sen. Zdálo se mu, že k němu přišel Boží anděl a že na něj promluvil. Anděl vybral slavnostní oslovení, které mělo Josefovi připomenout, že je potomkem krále Davida. Řekl mu Josefe, synu Davidův, neboj se vzít si Marii za ženu, protože dítě, které v ní roste, bylo počato z Ducha Svatého. Marie porodí Syna a dáš mu jméno Ježíš, to znamená: Bůh zachraňuje. Vykoupí svůj lid a zachrání jej ze zmatku a odvrácení se od Boha. Josef důvěřoval svému andělu a poslechl ho. Zašel bez váhání za Mariinými rodiči, domluvil den svatby a uvedl Marii do svého domu. Dítěti dal jméno Ježíš, tak jak mu to řekl anděl.²⁸⁹ Že Ježíš vykoupí svůj lid a zachrání jej ze zmatku a odvrácení se od Boha v předmětném textu Bible nenajdeme. (Srov. Mt 1,18-25) V Bibli je psáno, že Ježíš vysvobodí svůj lid z jeho hříchů. (Srov. Mt 1,21) Josef dle Bible anděla poslechl a přijal svou manželku k sobě. (Srov. Mt 1,24) Informace o tom, že Josef zašel za Mariinými rodiči, domluvil den svatby a uvedl Marii do svého domu, ale v Bibli nejsou. (Srov. Mt 1,18-25)

Příběh uzavírá odstavec s tučně zvýrazněným textem, pravděpodobně závěr. Josef slyšel ještě častěji hlas svého anděla ve snu, který mu radil a varoval ho. Josef ho vždy poslechl. Byl to silný a spolehlivý otec rodiny a po celý svůj život dělal to, co od něho Bůh očekával. Byl vždy Marii a jejímu Dítěti k dispozici.²⁹⁰ V Bibli je psáno, že anděl Hospodinův se ukázal Josefovi také ve snu před útekem z Egypta. (Srov. Mt 2,13) Rovněž se mu ukázal ve snu po

²⁸⁸ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 220-221.

²⁸⁹ Srov. Tamtéž, s. 221.

²⁹⁰ Srov. Tamtéž, s. 221.

smrti Herodově, řekl mu, aby se vrátil zpět do země izraelské. (Srov. Mt 2,19-20) Josef později dostává další pokyn ve snu, aby se obrátil z končin galilejských a usadil se v městě Nazaret. (Srov. Mt 2,22-23) Více informací nemáme, v Bibli také není uvedeno, že slýchal hlas svého anděla, ale je psáno anděla Páně (Srov. Mt 1,20) či anděla Hospodinova. (Srov. Mt 2,13)

3.2.1.5 Ježíš se nechává pokřtít (Mk 1,9-13)

V předmětném textu v Bibli je o Ježíšově křtu psáno, že v těch dnech přišel Ježíš z Nazareta v Galileji a byl od Jana pokřtěn v Jordánu. Jak vystupoval z vody, uviděl nebesa rozevřená a Ducha, který na něj sestupuje jako holubice. Z nebe se ozval hlas: „*Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil.*“ Duch ho hned vyvedl na poušť, kde byl čtyřicet dní a satan ho pokoušel. Ježíš byl mezi dravou zvěří a andělé ho obsluhovali. (Mk 1,9-13)

Příběh v „Bibli pro děti“ začíná tím, že Ježíš sešel z Nazareta dolů k Jordánu. Dal se od Jana pokřtít, a když vystupoval z řeky na břeh, uviděl, jak se nad ním otevřelo nebe a jak na něj z otevřeného nebe sestupuje Boží Duch jako holubice. Z nebe se ozval hlas: „*Ty jsi můj milovaný Syn. V tobě mám zalíbení!*“ Hned nato Ježíše Duch vyvedl na poušť. Zůstal tam po čtyřicet dní, postil se a přemýšlel o Božím povolání.²⁹¹ Text je téměř v souladu s Bibli. V dotyčném textu evangelia však nenajdeme, že Ježíš sešel z Nazareta dolů k Jordánu, pouze, že z Nazareta přišel a byl od Jana v Jordánu pokřtěn. (Srov. Mk 1,9) V příběhu chybí, že Ježíše pokoušel satan, také chybí, že byl Ježíš mezi dravou zvěří a andělé ho obsluhovali. Naopak v textu evangelia není uvedeno, že se Ježíš postil a přemýšlel o Božím povolání. (Srov. Mk 1,9-13) Že se Ježíš se na poušti postil, najdeme například v Matoušově evangeliu. (Srov. Mt 4,2) Jestli Ježíš na poušti přemýšlel o Božím povolání, v Bibli nenajdeme.

Příběh opět uzavírá odstavec s tučně zvýrazněným textem. Dozvíme se v něm, že holubice znamenala ve starém Orientu posla lásky toho či onoho božstva. V úryvku o Ježíšově křtu tedy přirovnání k holubici znamená Boží „vyznání lásky“. Dodnes můžeme v mnoha kostelech vidět Ducha Svatého v podobě holubice. Jsou to „Boží vyznání lásky“ také nám a našemu světu.²⁹² Tento text nevychází z Písma svatého. Zdroj těchto informací autorka neuvádí. (Srov. Mk 1,9-13)

²⁹¹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 230.

²⁹² Srov. Tamtéž, s. 230.

3.2.1.6 Boží království se podobá kvasu (Lk 13,20-21)

K čemu dle předmětného textu v Bibli Ježíš přirovnal Boží království? Boží království je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všecko prokvasí. (Srov. Lk 13,20-21)

V „Bibli pro děti“ je v prvním odstavci tučně zvýrazněný text, nejspíše úvod. Ten vysvětluje, že Ježíš jistě už jako malý kluk pozoroval, jak jeho maminka peče chleba. Před každým pečením si oddělila pro další pečení trochu chlebového kvásku. Už docela malé množství kvásku smíšeného s vlažnou vodou stačí k prokvašení zadělávací dížky plné mouky. Těsto zvětší svůj objem, pěkně nakyne. Z pohledu Orientálce je to něco fascinujícího a tamní lidé mají za to, že se v rodinném kvasu uchovává zároveň i rodinné požehnání.²⁹³ V Bibli není nikde uvedeno, že Ježíš jako malý kluk pozoroval maminku při pečení chleba, celý tento text není v souladu s Bibli. Zdroj informací autorka neuvádí. (Srov. Lk 13,20-21)

Samotný text příběhu tvoří dvě věty. Ježíš řekl, že Boží vláda, Boží království je jako trocha kvasu, jenž žena zadělá do tří odměrek jemné mouky. Kvásek vzejde a prokvasí celé chlebové těsto.²⁹⁴ V předmětném textu evangelia nejsou zmíněny tři odměrky jemná mouky, nýbrž jen tři měřice mouky. Zřejmě pro lepší pochopení je také dodáno, že kvásek vzejde a prokvasí celé chlebové těsto, chlebové těsto taktéž v evangeliu nenajdeme. (Srov. Lk 13,20-21)

3.2.2 Hodnocení srozumitelnosti pro děti

Věty citované u jednotlivých příběhů děti po prvním přečtení vůbec nepochopily. Bylo třeba je rozdělit na kratší úseky, přečíst pomalu a vícekrát, aby byly pro děti lépe srozumitelné.

3.2.2.1 Babylonská věž aneb velký zmatek (Gn 11,1-9)

- Čtvrtina dětí ze skupiny do 10 let nerozuměla větě: „*Lidé se cítili nepřemožitelní.*“²⁹⁵ Děti slovo „nepřemožitelní“ neznaly.
- Žádné z dětí ze skupiny do 11 let nechápallo větu: „*Když lidé při svém putování dorazili do země Šinear, rozbili v její úrodné nížině své stany.*“²⁹⁶ Nejvíce je zaujalo, že lidé rozbili své stany, pochopili to totiž doslova.²⁹⁷ Asi polovinu dětí zajímalo, kde je země Šinear. Polovina

²⁹³ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 283.

²⁹⁴ Srov. Tamtéž, s. 283.

²⁹⁵ Srov. Tamtéž, s. 31.

²⁹⁶ Srov. Tamtéž, s. 31.

²⁹⁷ Dívka (11): „Asi polámali tyčky od stanu a rozbili je.“ Chlapec (9): „Bouchli do nich a stany spadly.“ Dívka (8): „Proč je rozbili?“

mladších dětí ze skupiny, které byly ve věku do devíti let, netušila, co znamenají „úrodné nížiny“.²⁹⁸

- Také následující věta dělala dětem problém: „*Vybudujme si z nich pevné příbytky*“²⁹⁹ Polovina mladších dětí do devíti let neznala pojem „pevné příbytky“.³⁰⁰
- Problematická byla dále věta: „*Vypálili tedy z hlíny cihly, jako maltu použili živici a vybudovali město.*“³⁰¹ Co je „živice“ nevědělo žádné z dětí do 11 let.³⁰²
- Žádné z dětí zcela nepochopilo větu: „*Proslavíme se jí a učiníme si veliké jméno, budeme jednotní a navždycky pospolu!*“³⁰³ Tři čtvrtiny dětí ze skupiny do 11 let netušily, co znamená „budeme jednotní“. Žádné z dětí do 11 let nerozumělo, co znamená „učiníme si veliké jméno“.³⁰⁴
- Následující věty byly pro děti špatně srozumitelné. „*Jenom se na to podívejme,*“ řekl Bůh, „*jsou jedním národem a hovoří jedinou řečí a tato věž je pouhým počátkem jejich skutků. Od nynějška budou chtít dosáhnout všeho, co si zamanou.*“³⁰⁵ Polovina menších dětí do 9 let nevěděla, co znamená slovo „národ“. Čtvrtina dětí mladších 9 let neznala význam „od nynějška“. Žádné z dětí do 11 let nechápalo, co znamená, že „tato věž je pouhým počátkem jejich skutků“.³⁰⁶
- „*Věž se rozpadla, celé město zaniklo a ve zříceninách už nechtěl nikdo bydlet.*“³⁰⁷ Čtvrtina dětí mladších 9 let nevěděla, co znamená, že město „zaniklo“ a co jsou „zříceniny“.
- „*Jedna skupina putovala se svými stády ovcí a koz k ústí velkých řek do chaldejského Uru.*“³⁰⁸ Tři čtvrtina dětí do 10 let nevěděla, co je to „ústí velkých řek“, ani co znamená „do chaldejského Uru“.

3.2.2.2 Spor mezi Jákobem a Ezauem (Gn 25,24-34)

- Polovina dětí ze skupiny nevěděla, co znamená slovo „spor“.³⁰⁹
- „*Bůh si zvolil Abraháma za přítele a požehnal skrze něho všem lidem.*“³¹⁰ Polovina mladších dětí do 9 let nerozuměla, co znamená „požehnal skrze něho všem lidem“.³¹¹

²⁹⁸ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 31.

²⁹⁹ Srov. Tamtéž, s. 31.

³⁰⁰ Chlapec (8): „To jsou nějaké nástroje nebo talíře?“

³⁰¹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 31.

³⁰² Dívka (9): „Není to žížala?“

³⁰³ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 31.

³⁰⁴ Chlapec (8): „Asi si dají nějaké jména, pojmenují se.“ Dívka (10): „Že si dají druhé jméno? Jako je třeba Alžběta Elizabeta?“ Dívka (8): „To asi znamená Bůh.“

³⁰⁵ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 31.

³⁰⁶ Dívka (11): „Nerozumím té větě, co tím myslí, skutek je dobrá věc, třeba, že pomůžu mamce.“

³⁰⁷ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 33.

³⁰⁸ Srov. Tamtéž, s. 33.

³⁰⁹ Chlapec (8): „Nevím, není to něco se sportem?“ Chlapec (7): „Zní to jako spořitelna.“

- Tři čtvrtiny dětí ze skupiny, ve věku do 11 let, nerozuměly slovu „kmen“³¹² ve větě: „*Jeden kmen je silnější než druhý, starší bude muset sloužit mladšímu.*“³¹³
- „*Prvorozený Ezau („Zarostlý“) byl celý pokrytý ryšavými chlupy, které vypadaly na dotek jako srst zvěřecího mláděte.*“³¹⁴ Polovina dětí do 9 let nerozuměla pojmu „ryšavé chlupy“.³¹⁵
- „*Druhorozený dostal jméno Jákob – „Držící za patu“ -, protože miminko se při porodu pevně drželo za patičku svého prvorozeného bratříčka (jméno Jákob ale může znamenat i „Lstivý“).*“³¹⁶ Polovina dětí do 11 let nerozuměla slovu „lstivý“.³¹⁷
- „*Dostal největší díl dědictví po otci.*“³¹⁸ Polovina mladších dětí do 9 let nerozuměla, co znamená slovo „dědictví“.
- „*Ezau se rád toulal po širých rozlehlých pláních.*“³¹⁹ Čtvrtina dětí do 9 let nerozuměla, co jsou „širé rozlehlé pláně.“

3.2.2.3 Smrt krále Saula a Davidův nářek nad Jonatanem (1S 31,1-13, 2S 1)

- „*Bitva mezi Filišťany a Izraelity se strhla v pohoří Gilboa.*“³²⁰ Čtvrtina dětí nevěděla, kdo byli Filišťané a chtěli vědět, jestli ještě dnes existují. Čtvrtina dětí nerozuměla, co je „pohoří Gilboa“.³²¹
- „*Saul byl zraněn a nepřátelští lučištníci mu byli v patách.*“³²² Polovina ze všech dětí nerozuměla, co znamená „lučištníci“. Čtvrtina mladších dětí do 9 let nevěděla, co znamená, že mu „byli v patách“.
- „*Přikázal tedy svému zbrojnoši: „Nechci padnout do rukou nepřátel živý, aby mě nepotupili.*“³²³ Čtvrtina dětí do 9 let nerozuměla, co znamená „zbrojnoš“. Polovina z dětí do 9 let nechápala, co znamená: „nechci padnout do rukou nepřátel živý“.³²⁴ Žádné z dětí ve věku do 11 let nevědělo, co znamená „nepotupili“.³²⁵

³¹⁰ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 44.

³¹¹ Chlapec (9): „Bůh jim dal ruku na čelo a přežehnal je křížem.“

³¹² Dívka (8): „Kámen?“ Chlapec (7): „Kořen?“ Chlapec (9): „Kmen dubu?“

³¹³ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 44.

³¹⁴ Tamtéž, s. 44.

³¹⁵ Dívka (8): „Dlouhými chlupy?“

³¹⁶ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 44.

³¹⁷ Dívka (10): „Listy?“

³¹⁸ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 44.

³¹⁹ Srov. Tamtéž, s. 45.

³²⁰ Srov. Tamtéž, s. 125.

³²¹ Dívka (9): „Pohoří Gilboa to je město.“

³²² Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 125.

³²³ Srov. Tamtéž, s. 125.

³²⁴ Chlapec (9): „Že je nechce poslouchat?“

³²⁵ Chlapec (10): „Nezabili?“ Dívka (10): „Nepoškodili?“

- „*Dal se do žalozpěvu nad Saulem a Jonatanem*“.³²⁶ Tři čtvrtiny dětí do 9 let neznaly, co je to „žalozpěv“.

3.2.2.4 Josef a jeho anděl (Mt 1,18-25)

- „*Tesař a kameník Josef byl v Nazaretě váženým mužem*“.³²⁷ Čtvrtina dětí do 9 let nevěděla, kdo je to „tesař“.³²⁸
- „*Zasnoubil se s Marií, kterou miloval*“.³²⁹ Čtvrtina dětí do 9 let nerozuměla, co je to „zasnoubil se“.
- „*Jejich štěstí ale bylo náhle v ohrožení*“.³³⁰ Čtvrtina dětí do 9 let nevěděla, co věta znamená.
- „*Byla mu Maria nevěrná?*“³³¹ Nikdo ze skupiny dětí do 11 let slovo „nevěrná“ neznal.³³²
- „*Podle tehdejšího práva si nevěrná nevěsta i její milenec zasloužili trest smrti*“.³³³ Nikdo z dětí netušil, co znamená „nevěrná nevěsta“, ani co znamená „milenec“.³³⁴
- „*Josef však nešel za soudcem*“.³³⁵ Čtvrtina dětí do 9 let nevěděla, co znamená „soudce“.
- „*Měl ještě druhou možnost – mohl by zasnoubení s Marií veřejně zrušit tím, že by jí napsal rozlukový list*“.³³⁶ Žádné z dětí do 11 let vůbec nepochopilo, o čem věta hovoří. Čtvrtina ze všech dětí do 9 let nevěděla, co je to „veřejně“ a co je to „zasnoubení“. Nikdo z dětí nevěděl, co znamená „rozlukový list“.
- „*Jenomže to by pro ni znamenalo veřejnou hanbu a všichni by o ní začali roztrušovat zlé věci*“.³³⁷ Tři čtvrtina dětí do 11 let nepochopila, o čem věta hovoří. Nevěděli, co je to „veřejná hanba“ a „roztrušovat zlé věci“.
- „*Anděl volil slavnostní oslovení, které Josefovi měli připomenout, že je potomkem krále Davida*“.³³⁸ Čtvrtina dětí do 9 let nevěděla, co je „potomek“, a co znamená „volil slavnostní oslovení“.³³⁹
- „*Dítě, které v ní roste, bylo počato z Ducha Svatého*“.³⁴⁰ Nikdo z dětí do 11 let netušil, co znamená „bylo počato“.

³²⁶ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 125.

³²⁷ Srov. Tamtéž, s. 220.

³²⁸ Chlapec (8): „To je nějaké povolání.“ Dívka (9): „Pracuje s nějakým materiálem.“

³²⁹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 220.

³³⁰ Srov. Tamtéž, s. 220.

³³¹ Srov. Tamtéž, s. 220.

³³² Dívka (9): „Že mu nevěřila?“

³³³ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 220.

³³⁴ Dívka (11): „Toho, koho miluješ, je asi tvůj milenec.“ Hoch (9): „To je ten, kterého má ráda.“

³³⁵ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 220.

³³⁶ Srov. Tamtéž, s. 220.

³³⁷ Srov. Tamtéž, s. 220.

³³⁸ Srov. Tamtéž, s. 221.

³³⁹ Chlapec (8): „Že něco udělal.“ Dívka (9): „Zazpíval to slavnostně jako v kostele.“

- „*On totiž vykoupí svůj lid a zachrání jej ze zmatku a odvrácení se od Boha.*“³⁴¹ Větu většina dětí nepochopila. Tři čtvrtina ze všech dětí nevěděla, co znamená „vykoupí svůj lid“. Tři čtvrtina všech dětí do 9 let nevěděla význam „zachrání jej ze zmatku“ a „odvrácení se od Boha“.
- „*Josef ho vždycky, všude a za všech okolností poslechl.*“³⁴² Čtvrtina dětí do 9 let nerozuměla, co znamená „za všech okolností“.

3.2.2.5 Ježíš se nechává pokřtít (Mk 1,9-13)

- „*Dal se od Jana pokřtít, a když vystupoval z řeky na břeh, spatřil, jak se nad ním otevřelo nebe a jak na něho z otevřeného nebe sestupuje Boží Duch jako holubice.*“³⁴³ Polovina mladších dětí do 8 let nevěděla, co znamená, že se „dal od Jana pokřtít“, co znamená „břeh“ ani „Boží Duch“.
- „*Hned nato Duch vyvedl Ježíše na poušť a on tam zůstal po čtyřicet dní, postil se a přemýšlel o Božím povolání.*“³⁴⁴ Čtvrtina dětí do 9 let nevěděla, co to znamená „postit se“.³⁴⁵ Polovina ze všech dětí nerozuměla, co je „přemýšlel o Božím povolání“.³⁴⁶
- „*Holubice znamenala ve starém Orientu posla lásky toho či onoho božstva.*“³⁴⁷ Nikdo z dětí větě nerozuměl. Žádné z dětí do 11 let nevědělo, co je to „ve starém Orientu“, co je to „posla lásky“ ani „toho či onoho božstva.“

3.2.2.6 Boží království se podobá kvasu (Lk 13,20-21)

- Žádné z dětí nevědělo, co znamená „kvas“.³⁴⁸
- „*Před každým pečením si oddělila trochu chlebového kvásku pro další pečení. Už docela malé množství kvásku smíšeného s vlažnou vodou úplně postačí k prokvašení dřevěné zadělávací dížky plné mouky.*“³⁴⁹ Tři čtvrtiny dětí do 11 let tyto věty nepochopilo. Co je to kvásek či prokvašení nevěděly ani po přečtení celého příběhu. Nikdy totiž chléb péct neviděly. Dle sdělení dětí maminky doma nepečou, nebo pečou koláče a další pečivo z kypřicího prášku nebo jedlé sody. Děti si tudíž proces kynutí neumí moc představit a příběhu nerozumí. Čtvrtina dětí do 9 let nerozuměla ani tomu, co je to „zadělávací dížka“.

³⁴⁰ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 221.

³⁴¹ Srov. Tamtéž, s. 221.

³⁴² Srov. Tamtéž, s. 221.

³⁴³ Srov. Tamtéž, s. 230.

³⁴⁴ Srov. Tamtéž, s. 230,

³⁴⁵ Chlapec (9): „Pomstít se?“

³⁴⁶ Dívka (9): „Asi čím se stane, až vyroste.“

³⁴⁷ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 230.

³⁴⁸ Chlapec (8): „Roste to na poli a dělá se z toho chleba.“

³⁴⁹ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 283.

- „*Těsto pěkně nakyne a zvětší svůj objem – z pohledu Orientálce je to něco fascinujícího a tamní lidé mají za to, že se v rodinném kvasu uchovává zároveň i rodinné požehnání.*“³⁵⁰ Věta byla pro děti dlouhá a těžká, nikdo jí nerozuměl. Nikdo z dětí nevěděl, co to znamená „z pohledu Orientálce“.³⁵¹ Čtvrtina mladších dětí do 9 let nechápala co je to „fascinující“, kdo to jsou „tamní lidé“ a co znamená „mají za to“.³⁵² Polovina ze všech dětí nerozuměla, co si má představit pod pojmem „rodinné požehnání“.³⁵³
- „*Ježíš řekl: „Boží vláda, Boží království je jako trocha kvasu, který žena zadělá do tří odměrek jemné mouky. Kvásek vzejde a prokvasí všechno chlebové těsto.*“³⁵⁴ Tři čtvrtina menších dětí do 9 let nevěděla, co je to „Boží vláda“ a „Boží království“. Ani po předchozím vysvětlování tři čtvrtina dětí větám nerozuměla a chtěla znovu vysvětlit, co je to „kvas“, „zadělat do tří odměrek“, „kvásek vzejde a prokvasí“.

3.3 Shrnutí

Analýzou, čtením předmětných publikací s dětmi, srovnáváním s Písmem svatým a zhodnocením srozumitelnosti a vhodnosti, dle věkové kategorie doporučené vydavatelstvím, byly zjištěny následující informace.

Kniha „*Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka*“ je jak malým formátem knihy, tak velkým písmem, výběrem a množstvím příběhů, zcela uzpůsobena dětem v doporučené kategorii 6-9 let. Kniha je pro děti, s výjimkou citátů z Bible, téměř zcela srozumitelná. Příběhy jsou krátké, lze je přečíst za pět až deset minut a bohatě ilustrované, což dětem pomáhá k lepšímu pochopení příběhů. Jsou psány v přítomném čase, dobrodružnou, živou formou a všechny děti velmi bavily. Některé příběhy, jako např. Malý Mojžíš či Prodaný Josef, jsou psány z perspektivy „zdola“, tedy z pohledu lidí, kteří ve vyprávění vystupují. Kniha neobsahuje popisy násilných scén, nevhodné slova či témata. Defektem této „Bible pro děti“ je to, že příběhy nejsou často ve shodě s texty Písma svatého. Obsahují příliš mnoho fantazie, často v nich chybí podstatné informace a teologické poselství. Chybí zde také mapa, na které by šlo dětem ukázat základní biblické reálie. Autorka knihy zvolila způsob psaní více orientovaný na děti než na Bibli.³⁵⁵

³⁵⁰ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 283.

³⁵¹ Chlapec (9): „Podle něčeho se orientuje.“

³⁵² Dívka (9): „To máš za to, že jsi mi to udělal.“

³⁵³ Chlapec (8): „Že se přezehnají ve jménu Otce i Syna i Duchu Svatého?“

³⁵⁴ Srov. MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, s. 283.

³⁵⁵ Chalupa mluví v článku o dvou variantách volby, větší orientací na Bibli nebo na děti. Srov. CHALUPA, Petr. Četba Bible s dětmi. *Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2010 [cit. 02.03.2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Cetba-Bible-s-detmi-1.pdf.

Kniha „Velká dětská Bible“ je v Karmelitánském nakladatelství zařazena do široké kategorie s názvem „Pro děti a mládež.“ Také doporučení vydavatelství nám s určením doporučeného věku čtenáře moc nepomohou. Jsou nekonkrétní, „Bible pro děti“ je doporučena těm, kteří už odrostli jednoduchým vyprávěním a zároveň čtenářům, kteří toho o Bibli moc nevědí, také dětem a rodičům při samostatném a společném čtení doma.³⁵⁶ Německý originál knihy je nakladatelstvím Don Bosco Medien doporučován pro věk čtenáře od 8 let.³⁵⁷ Již větší formát knihy, velký počet stránek a množství příběhů, přičemž některé jsou obsáhlé a zaplňují i 12 stran textu, nám však naznačují, že se nejspíše nebude jednat o knihu pro nejmenší čtenáře. Ilustrovány jsou jen některé vybrané příběhy. Čtením knihy s dětmi bylo zjištěno, že texty jsou plné složitých souvětí a pro děti nesrozumitelných, „cizích“ slov. Děti nerozumí nejen slovům, ale i celým větám či odstavcům. K pochopení nejtěžší byly pro děti tučně zvýrazněné „úvody“ a „závěry“ příběhů. Po přečtení knihy s dětmi lze konstatovat, že v knize prakticky neexistuje jediný příběh, který by byl pro děti ve věkové skupině 6–10 let zcela srozumitelný. Děti ve věku 6–7 let příběhům nerozuměly takřka vůbec, rychle ztrácely pozornost a neposlouchaly. Ale ani děti v rozmezí 8–9 let na tom nebyly lépe, moc příběhům nerozuměly. Děti ve věkové kategorii 10–11 let již příběhům více rozuměly, přesto nerozuměly všemu a příběhy je taktéž nebavily. Kniha je tedy určena spíše pro dospívající a dospělé čtenáře. To dokládá také volba příběhů. Ty obsahují pro děti nevhodný výběr textů, jako je např. „Smrt krále Saula a Davidův nárek nad Jonatanem“, kde král i jeho zbrojnoš spáchají sebevraždu nalehnutím na meč či „Davidovo těžké provinění“, ve kterém král David zhřešil s manželkou Chetity Uriáše. Kniha obsahuje také mnoho slov nevhodných pro děti, kterým děti včetně jedenáctiletých nerozumí, např. slova „milenec“ či „nevěrná“ v příběhu „Josef a jeho anděl“ či slova jako je „milostné objetí se ženou“, „strávil s ní noc“ či „spal s ní“ v příběhu „Davidovo těžké provinění“. Součástí knihy je i chronologický přehled biblických dějin, malé děti to však neocení, což opět naznačuje orientaci knihy na starší čtenáře.

Ani příběhy v této „Bibli pro děti“ nejsou zcela ve shodě s texty Písma svatého. Problémem jsou zejména tučně zvýrazněné úvody a závěry příběhů, u kterých není vůbec uveden zdroj informací. Příběhy v této knize rovněž neobsahují teologické poselství. Kniha sice obsahuje mapu, ale na té je vyznačeno jen několik málo míst s nedostatečným popisem a

³⁵⁶ Srov. [online]. [cit. 18. 02. 2022]. Dostupné z: https://eshop.cirkev.cz/knihy/velka-detska-bible_1018.

³⁵⁷ Srov. [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.donbosco-medien.de/ich-bin-bei-euch/t-1/357>.

značkami, které jsou pro děti nečitelné. Autorka se při psaní této „Bible pro děti“ více orientovala na Bibli než na děti, kniha je pro děti srozumitelná jen stěží.³⁵⁸

³⁵⁸ Chalupa mluví v článku o dvou variantách volby, větší orientací na Bibli nebo na děti. Srov. CHALUPA, Petr. Četba Bible s dětmi. *Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2010 [cit. 02.03.2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Cetba-Bible-s-detmi-1.pdf.

ZÁVĚR

Zkoumáním výše uvedených publikací bylo zjištěno, že ani jedna z předmětných „Bibli pro děti“ není pro četbu s dětmi ideální. U obou knih byly při srovnání s texty Písma svatého zjištěny rozdíly.

„Bible pro děti“ by však měla co nejvíce zůstat podobná biblickým textům a měla by být interpretována přesně v jejich smyslu, od různých přídavek je třeba upustit. Pokud bude totiž později tentýž text vyprávěn jinou osobou, odchylky by mohly vést ke zmatku dítěte.³⁵⁹ Je třeba, aby si děti při čtení či práci s biblickým textem hned vytvořili správnou představu, kterou později nebude nutné opravovat. Děti si totiž nejvíce zapamatují detaily, o těch budou chtít ve stejné podobě slyšet i příště. Když se později dozvědí, že tyto detaily, které si zapamatovaly, byly vymyšleny, mohou být zklamány, a to potom vede ke znevěrohodnění celého vyprávění.³⁶⁰

Protože vyhovující „Bible pro děti“ rodiče s největší pravděpodobností v České republice nejspíš nenajdou³⁶¹, je třeba biblické texty dětem převyprávět. Při tomto převyprávění bychom se měli snažit dodržet určité zásady:

- Musíme vědět, co přesně chceme příběhem dětem sdělit, jaké je poselství textu a co je důležité, aby děti věděly.
- Je třeba provést volbu, zda se budeme více orientovat na Bibli nebo na děti. Pokud se budeme orientovat na Bibli, nebude příběh pro děti příliš srozumitelný. Jestliže naopak zvolíme pro děti srozumitelnější variantu, mohou příběhy lehce sklouznout k pouhým Bibli inspirovaným „pohádkovým příběhům“. Ani jedna z těchto variant není ideální.
- Převyprávění se musí lišit od biblického textu, aby nemohlo být vydávané za biblickou teologii. Mělo by vždy zvolit „perspektivu zdola“, to je z hlediska lidí, kteří ve vyprávění vystupují.³⁶²
- Vypravěč musí upravit slovní vyjadřování, je třeba tvořit jednoduché a pro děti srozumitelné věty.

³⁵⁹ Srov. *Křesťanská výchova v rodině*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2000, str. 49.

³⁶⁰ Srov. HERCIKOVÁ, Pavla Edita. *Křesťanská výchova dětí*. Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 2002, s. 151.

³⁶¹ Srov. CHALUPA, Petr. *Četba Bible s dětmi. Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2010 [cit. 02.03.2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Cetba-Bible-s-detmi-1.pdf.

³⁶² Srov. CHALUPA, Petr. *Četba Bible s dětmi. Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2010 [cit. 02.03.2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Cetba-Bible-s-detmi-1.pdf.

- První příběhy z Bible by měly být především z Nového zákona.³⁶³ U dětí v předškolním a mladším školním věku by měl být proces utváření obrazu Boha založen na osobě Ježíše Krista – vtěleného Boha.³⁶⁴
- Vybíráme příběhy, které dětem mohou sloužit jako zdroj životních příkladů, z kterých se děti mohou nápodobou učit. Za vzor v jednání můžeme dětem dát biblické postavy a zejména život a učení Pána Ježíše.³⁶⁵

³⁶³ Srov. *Křesťanská výchova v rodině*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2000, s. 44-50.

³⁶⁴ Srov. SURMA, Barbara. Rozvíjení daru víry u dětí v Katechezi dobrého Pastýře. *Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2013 [cit. 14. 03. 2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Rozvijeni-daru-viry-u-deti-v-Katechezi-dobreho-Pastyre.pdf.

³⁶⁵ Srov. HERCIKOVÁ, Pavla Edita. *Křesťanská výchova dětí*. Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 2002, s. 150.

Seznam použité literatury

Text Bible

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad. 11. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2005. ISBN 80-85810-37-9. Schváleno Českou biskupskou konferencí v Praze 14. 2. 1995 čj. 130/95.

Prameny

DEVRIES, Catherine. *Biblia dla dzieci: Historia miłości Boga do człowieka.* Kielce: JEDNOŚĆ, 2016. ISBN 978-83-7660-276-9.

MAYER-SKUMANZ, Lene. *Velká dětská Bible.* Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7566-121-0.

Další literatura

BENEDIKT XVI. *Myšlenky o rodině.* Praha: Paulínky, 2010. ISBN 978-80-86949-80-2.

BIESINGER, Albert. *Gott in die Familie. Erstkommunion als Chance für Eltern und Kinder.* München: Kösel, 1996. ISBN 3-466-36441-8.

GRAUBNER, Jan. *Manželství.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. ISBN 978-80-7195-106-3.

HERCIKOVÁ, Pavla Edita. *Křesťanská výchova dětí.* Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 2002.

Křesťanská výchova v rodině. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2000. ISBN 80-7266-076-4.

LEIST, Marielene. *První zkušenost s Bohem.* Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN 80-7021-177-6.

VLKOVÁ, Gabriela Ivana. *Slovo Boží a slovo lidské: všeobecný úvod do Písma svatého.* 2., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 9788024415871.

Internetové zdroje

CHALUPA, Petr. Četba Bible s dětmi. *Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2010 [cit. 02. 03. 2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Cetba-Bible-s-detmi-1.pdf.

SURMA, Barbara. Rozvíjení daru víry u dětí v Katechezi dobrého Pastýře. *Cesty katecheze: Revue pro katechetiku a náboženskou pedagogiku* [online]. Praha: ČBK, 2013 [cit. 14. 03. 2022]. Dostupné z: www.cestykatecheze.cz/_d/Rozvijeni-daru-viry-u-deti-v-Katechezi-dobreho-Pastyre.pdf.

[online]. [cit. 31. 3. 2022]. Dostupné z: <https://eshop.cirkev.cz/knihy/kategorie/pro-deti-a-mladez>.

[online]. [cit. 07. 02. 2022]. Dostupné z: <https://www.zondervan.com/9780310716372/adventure-bible-storybook/>.

[online]. [cit. 07. 02. 2022]. Dostupné z: <https://www.jednosc.com.pl/teologia-20/2105/3/biblia/biblia-dla-dzieci-historia-milosci-boga-do-czlowieka>.

[online]. [cit. 18. 02. 2022]. Dostupné z: https://eshop.cirkev.cz/knihy/velka-detska-bible_1018.

[online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.donbosco-medien.de/ich-bin-bei-euch/t-1/357>.